



การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2



วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
วิทยาลัยครูสุริยเทพ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต

ปีการศึกษา 2564



**TEACHERS' PARTICIPATION IN THE ACADEMIC AFFAIRS
ADMINISTRATION OF A SCHOOL UNDER THE SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2**

BY

HEMMAPAT LAOLAEM

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF MASTER OF EDUCATION
IN EDUCATIONAL ADMINISTRATION
COLLEGE OF SURYADHEP TEACHERS**

GRADUATE SCHOOL, RANGSIT UNIVERSITY

ACADEMIC YEAR 2021

วิทยานิพนธ์เรื่อง

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

โดย

เหมภัส เหลาเหลม

ได้รับการพิจารณาให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยรังสิต

ปีการศึกษา 2564

รศ.ดร.เพชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ
ประธานกรรมการสอบ

ดร.จุลดิศ กัญทัพ
กรรมการ

ดร.กัลยรัตน์ หล่อมณีนพรัตน์
กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษา

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(ผศ.ร.ต.หญิง ดร.วรรณิ์ สุขสาตร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

29 กรกฎาคม 2564

Thesis entitled

**TEACHERS' PARTICIPATION IN THE ACADEMIC AFFAIRS ADMINISTRATION OF
A SCHOOL UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2**

by

HEMMAPAT LAOLAEM

was submitted in partial fulfillment of the requirements
for the degree of Master of Education in Educational Administration

Rangsit University

Academic Year 2021

Assoc.Prof. Pacharawit Chansirisira, Ed.D.
Examination Committee Chairperson

Juladis Khanthap, Ph.D.
Member

Kunlayarat Lormanenoprat, Ed.D.
Member and Advisor

Approved by Graduate School

(Asst.Prof.Plт.Off. Vanee Sooksatra, D.Eng.)

Dean of Graduate School

July 29, 2021

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณา ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.พรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดร.จตุทิศ ศัญทัพ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และดร.กัลยรัตน์ หล่อมฉินพรรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณ ดร.วินะศักดิ์ พลมณี ผู้อำนวยการ โรงเรียนปทุมศึกษา ดร.ตรี ภูวิโคตรชนกุล ผู้อำนวยการ โรงเรียนธัญญาพัฒน์วิทย์ ดร.จิรนนท์ วัชรกุล อาจารย์ประจำหลักสูตรการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัยและช่วยตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม

ขอขอบคุณ ดร.กรวิทย์ เลิศศิริ โขติ ผู้อำนวยการ โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย 2 ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการใช้โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย 2 เป็นโรงเรียนตัวอย่างในการเก็บข้อมูลวิจัย พร้อมทั้งขอขอบคุณคณะครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกท่านที่ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งในการเก็บข้อมูลการวิจัยจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ของงานวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูคุณเวทิตาแก่บิดา มารดา บุรพจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษาและประสบความสำเร็จ

เหมภัส เหลาแหลม

ผู้วิจัย

6006924 : เหมภัส เหลาแหลม
 ชื่อวิทยานิพนธ์ : การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัด
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2
 หลักสูตร : ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
 อาจารย์ที่ปรึกษา : ดร.กัลยรัตน์ หล่อมณีนพรัตน์

บทคัดย่อ

งานวิชาการเป็นงานหลักของสถานศึกษา และเป็นงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากครูผู้สอน การวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 และ (2) เสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย 2 จำนวน 130 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index: PNI_{Modified}) และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันครูมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาหลักสูตรอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ครูควรมีส่วนร่วมในการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการวางแผนการนิเทศการเรียนการสอน ความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมบริหารงานวิชาการของครู 3 ลำดับแรกคือ การวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา การวัดและการประเมินผล และการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา สำหรับแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน คือ การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้ที่เกิดจากการวิจัยกับสถานศึกษาอื่น การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ต้องสอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัดตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ และการอำนวยความสะดวกตลอดจนสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนและปรับปรุงการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาต่อไป

(วิทยานิพนธ์มีจำนวนทั้งสิ้น 136 หน้า)

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมในการบริหารของครู, การบริหารงานวิชาการ

ลายมือชื่อนักศึกษา ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

6006924 : Hemmapat Laolaem
 Thesis Title : Teachers' Participation in the Academic Affairs Administration of a
 School under the Secondary Educational Service Area Office 2
 Program : Master of Education in Educational Administration
 Thesis Advisor : Kunlayarat Lormanenoprat, Ed.D.

Abstract

Academic affairs are a primary task for educational institutions that requires participation from different sectors, especially from teachers. This research aimed to (1) investigate the current status as well as the desired status of teachers' participation in the academic affairs administration of their school, and (2) propose guidelines for the enhancement of teachers' participation. The population was 130 teachers and administrators of Rittiyawannalai School 2 under the supervision of the Secondary Educational Service Area Office 2. The research tools included a set of questionnaires and interview. Data analysis was conducted using descriptive statistics including percentage, mean, standard deviation, and Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) as well as content analysis. The results revealed that the current status of teachers' participation in the academic affairs administration in terms of curriculum development and the desired status of teachers' participation in education supervision, especially in instruction supervision planning, were high. The research found top three needs for their participation including research for educational development, educational measurement and evaluation, and development of learning resources, materials, and innovation as well as educational technology. The guidelines for the enhancement of teachers' participation in the school's academic affairs administration included the organization of activities aimed to promote the sharing of research knowledge among other schools, the consistency of measurement and evaluation methods to the expected learning outcomes of each learning area, and the facilitation as well as support of inside and outside learning resources. Finally, the school administrators were recommended to apply the research results to the enhancement of their teachers' participation in the school's academic affairs administration.

(Total 136 pages)

Keywords: Teachers' Participation, Academic Affairs Administration

Student's Signature Thesis Advisor's Signature

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญรูป	ณ
บทที่ 1	
บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย	3
1.3 คำถามการวิจัย	4
1.4 ขอบเขตการวิจัย	4
1.5 นิยามศัพท์	5
บทที่ 2	
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา	8
2.2 การบริหารแบบมีส่วนร่วม	11
2.3 การบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษา	22
2.4 บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2	69
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	71
บทที่ 3	
ระเบียบวิธีการวิจัย	78
3.1 ประชากรในการศึกษา	78
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	78
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	81

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	81
3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	82
บทที่ 4 ผลการวิจัย	83
4.1 ขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	83
4.2 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	84
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	84
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	112
5.1 สรุปผลการวิจัย	112
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	118
5.3 ข้อเสนอแนะ	121
บรรณานุกรม	122
ภาคผนวก	126
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	128
ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	130
ประวัติผู้วิจัย	136

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1	36
4.1	84
4.2	86
4.3	87
4.4	88
4.5	89
4.6	90
4.7	91
4.8	92

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.9 การจัดเรียงความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ray ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา	93
4.10 การจัดเรียงความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ray ด้านการนิเทศการศึกษา	94
4.11 สรุปแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา	95
4.12 สรุปแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้านการวัดและประเมินผล	97
4.13 สรุปแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา	100
4.14 สรุปแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้านการจัดการเรียนการสอน	102
4.15 สรุปแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้านการนิเทศการศึกษา	104

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.16	106
สรุปแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงาน วิชาการ ใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้านกระบวนการเรียนรู้	
4.17	109
สรุปแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงาน วิชาการ ใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้านการพัฒนาหลักสูตร	



สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
2.1	แสดงความสัมพันธ์ของโครงสร้างหลักสูตร	41
2.2	กรอบแนวคิดการวิจัย	77



บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถมีคุณภาพ การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่3) พ.ศ.2553 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการ ไปให้สถานศึกษามากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็ปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการสามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพตามกฎกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 และมาตรา 39 วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่2) พ.ศ.2545 ได้แบ่งขอบข่ายการบริหารงาน ในสถานศึกษาเป็น 4 ด้าน คือ 1) การบริหารวิชาการ 2) การบริหารงบประมาณ 3) การบริหารงานบุคคล และ 4) การบริหารงานทั่วไป ซึ่งเป็นขอบข่ายงานที่ผู้บริหารต้องบริหารจัดการให้สถานศึกษาหรือโรงเรียนได้ตามมาตรฐานคุณภาพการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้

โรงเรียนเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญที่สุดในการจัดการศึกษา การศึกษาจะสำเร็จตามแนวนโยบายและมาตรฐานการศึกษาของชาติและเป็นไปตามหลักการ จุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ งานวิชาการเป็นงานหลักหรือเป็นภารกิจหลักของโรงเรียนที่ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรทุกระดับที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาได้ให้ความสำคัญเป็นอันดับแรกที่ต้องดำเนินการเพื่อพัฒนาคนให้เป็นผู้มีคุณภาพ เป็นคนดี คนเก่งและสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุขดังที่ (กมล ภู่งประเสริฐ, 2545) ได้ให้ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการไว้ว่า

เป็นการบริหารงานที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพอันเป็นเป้าหมายสูงสุดของภารกิจของสถานศึกษา ส่วน (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2546) ได้สรุปความสำคัญของการบริหารงานวิชาการไว้ว่าเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษาไม่ว่าสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านการบริหารงานวิชาการ เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตรการจัดโปรแกรมการศึกษาและการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษาและส่งผลถึงคุณภาพทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่ง ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ยุทธศาสตร์ที่ 1 คือพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล

ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นบุคคลสำคัญที่สุดที่มีความรับผิดชอบโดยตรงต่อการจัดการศึกษา การปฏิบัติงานในหน้าที่ อย่างเหมาะสมผู้บริหารจะต้องมีภาระงานและขอบข่ายการบริหารโรงเรียนไว้ 4 งานคือ 1) งานวิชาการ 2) งานบริหารงบประมาณ 3) งานบริหารทั่วไป และ 4) งานบริหารงานบุคคล ในงานดังกล่าวทั้ง 4 งานนี้ งานวิชาการถือว่าเป็นงานหลักโดยตรง เป็นงานที่เป็นไปเพื่อให้นักเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งต่างจากงานการบริหารบุคคล งานการบริหารงบประมาณ และงานบริหารงานทั่วไป เป็นงานสนับสนุนที่ช่วยส่งเสริมให้การปฏิบัติงานหลักเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การที่ผู้บริหารจะบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพจะต้องเข้าใจขอบข่ายงานวิชาการ จะต้องให้ความสนใจ และตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบ รู้จักปรับปรุงตนเองให้รู้และเข้าใจงานวิชาการ สามารถเป็นผู้นำทางวิชาการตามขอบข่ายงานวิชาการคือ งานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ งานด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ งานวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อเป็นหลักประกันด้านคุณภาพภายในของสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาและเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จของผู้บริหาร ดังนั้นผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีหลักการในการบริหารงานวิชาการที่เป็นระบบ อาศัยความร่วมมือกันทำงานระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้อง กระจายอำนาจและความรับผิดชอบให้แก่ผู้ปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ริเริ่มสร้างสรรค์งานวิชาการ ให้ขวัญกำลังใจในการทำงาน คอยกระตุ้นเตือนให้คำแนะนำแก่ครู ประสานงานให้ครูทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ มีการติดตามและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ การบริหารแบบมีส่วนร่วมจึงเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในการบริหาร

จัดการศึกษาของโรงเรียนที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง การที่จะบริหารโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียนควรนำหลักการมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบและร่วมตัดสินใจ ในการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความรู้สึกลงในการเป็นเจ้าของซึ่งจะสามารถตอบสนองต่อความต้องการของบุคคลที่เกี่ยวข้องและเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารโรงเรียนได้อย่างต่อเนื่อง (ยุทธศิลป์ พานนนท์ ,2546 อ้างถึงใน วีระศักดิ์ วงศ์อินทร์,2557)

การบริหารแบบมีส่วนร่วมหรือการมีส่วนร่วมในการบริหารถือว่าเป็นรูปแบบใหม่ในการบริหารจัดการ ซึ่งนอกจากผู้บริหารจะมีบทบาทสำคัญในองค์กรแล้ว สมาชิกหรือบุคคลในองค์กรก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้องค์กรก้าวหน้า การบริหารแบบมีส่วนร่วมได้ถูกนำมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กรทั้งหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน โดยมุ่งหวังจะสร้างความร่วมมือร่วมใจเพื่อให้งานสำเร็จ การให้บุคคลได้มีส่วนร่วม ในการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจการปฏิบัติงาน การประเมินผลงาน นับว่าเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับองค์กร (ชร สุนทรายุทธ, 2551 อ้างถึงใน พิชิต ช่วงชัยชนะ, 2560)

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยต้องการศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนซึ่งเกิดประโยชน์สูงสุดและส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยให้ดียิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

1.2.2 เพื่อนำเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

1.3 คำถามการวิจัย

1.3.1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 เป็นอย่างไร

1.3.2 แนวทางการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ควรเป็นอย่างไร

1.4 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 มีขอบเขตการวิจัยดังนี้

1.4.1 ขอบเขตเนื้อหา

ศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ประกอบด้วยงานวิชาการ 7 ด้าน ได้แก่

- 1) การพัฒนาหลักสูตร
- 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 3) การจัดการเรียนการสอน
- 4) การวัดผลและประเมินผล
- 5) การวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา
- 6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา
- 7) การนิเทศการศึกษา

1.4.2 ขอบเขตประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1) ครูโรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 แบ่งเป็น ข้าราชการครู 111 คน พนักงานราชการ 2 คน และครูอัตราจ้าง 7 คน รวม 120 คน

2) ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย 2 จำนวน 10 คน

1.5 นวัตกรรมเฉพาะ

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การเปิดโอกาสให้ครูได้ร่วมกำหนดนโยบาย การวางแผน การตัดสินใจดำเนินงานและประเมินผล ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพื่อดำเนินงานด้านวิชาการ 7 ด้าน ดังนี้

1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา หมายถึง การมีส่วนร่วมเกี่ยวกับหลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างของหลักสูตร การวิเคราะห์ วางแผนการสอน การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้อง กับท้องถิ่น รวมทั้งเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาและการประเมินผลการใช้หลักสูตร

2) ด้านการจัดการเรียนการสอน หมายถึง การดำเนินงานของบุคลากร ในโรงเรียน ที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งได้แก่ การเตรียมการสอน การจัดบรรยากาศในห้องเรียนให้เหมาะสม การจัดทำตารางสอน การเขียนแผนการสอน การเลือกหนังสือแบบเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิด การเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

3) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การส่งเสริม ควบคุมให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้ผ่านการฝึกฝน โดยคำนึงถึงความสามารถและความแตกต่างของผู้เรียนเป็นหลักในการอำนวยความสะดวก ให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องทุกที่ทุกเวลา

4) ด้านการวัด ประเมินผลและการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน หมายถึง การกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการวัดผล ประเมินผล โดยนำการประเมินผลมาเพื่อเป็นแนวทางในการสร้าง และพัฒนาเครื่องมือวัดผล

5) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา หมายถึง การส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน โดยการนำผลการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

6) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา หมายถึง การส่งเสริมให้มีการใช้แหล่งเรียนรู้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาของครูและนักเรียนเพื่อประกอบการจัดการเรียนการสอน

7) การนิเทศการศึกษา หมายถึง การให้คำแนะนำในการจัดการศึกษาแก่ครู เพื่อการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมและได้คุณภาพ ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน

โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 หมายถึง โรงเรียน
ฤทธิยะวรรณาลัย 2

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 หมายถึง
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 พระราชบัญญัติบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553
และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการกำหนดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประกาศ ณ วันที่
17 สิงหาคม 2553 และได้ลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2553 จึงทำให้
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ต้องถูกยกเลิก ตั้งแต่วันที่ 18 สิงหาคม 2553
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ได้รวมโรงเรียนมัธยมในเขตพื้นที่การศึกษา
กรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 36 โรงเรียน กับโรงเรียนมัธยมในเขตพื้นที่การศึกษา
กรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 15 โรงเรียน รวมโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 2 จำนวน 51 โรงเรียน และมีการจัดตั้งโรงเรียนใหม่จำนวน 1 โรงเรียน รวมเป็น 52 โรงเรียน
มีเขตปกครอง รวม 27 เขตปกครอง ที่ตั้ง 1126 ถนนลาดพร้าว แขวงสามเสนนอก เขตห้วยขวาง
กรุงเทพมหานคร 10310 (ตั้งอยู่ใน โรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์) นายปรีชา จิตรสิงห์ ปฏิบัติหน้าที่
ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 เป็นท่านแรก และปัจจุบัน ดร.สุชาติ
กัลลัดสุข เป็นผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ตามลำดับดังนี้

- 2.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา
 - 2.1.1 ความหมายของการบริหาร
 - 2.1.2 การบริหารการศึกษา
 - 2.1.3 การบริหารสถานศึกษา
- 2.2 การบริหารแบบมีส่วนร่วม
 - 2.2.1 ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วม
 - 2.2.2 รูปแบบของการบริหารแบบมีส่วนร่วม
 - 2.2.3 ขั้นตอนของการบริหารแบบมีส่วนร่วม
 - 2.2.4 ประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม
 - 2.2.5 ข้อจำกัดของการบริหารแบบมีส่วนร่วม
- 2.3 การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม
 - 2.3.1 ความหมายของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา
 - 2.3.2 ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา
 - 2.3.3 หลักการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา
 - 2.3.4 กระบวนการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา
 - 2.3.5 ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา
 - 2.3.6 การสังเคราะห์องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ
- 2.4 บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 2.5.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 2.5.2 งานวิจัยต่างประเทศ
- 2.6 กรอบแนวคิดการวิจัย

2.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา

2.1.1 ความหมายของการบริหาร

ปัจจุบันการบริหารงานมีรูปแบบ เทคนิค วิธีการที่หลากหลาย นักบริหารต้องเลือกใช้รูปแบบที่เหมาะสม เพื่อให้ประสบผลสำเร็จในการบริหารองค์กร มีผู้ได้ให้ความหมายของคำว่า การบริหาร (Administration) ดังนี้

สมศักดิ์ คงเที่ยง (2542) ได้ให้ความหมายการบริหาร คือ กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลาย ๆ อย่าง ที่บุคคลร่วมกันกำหนดโดยใช้กระบวนการอย่างมีระบบและให้ทรัพยากรตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

วิโรจน์ สารรัตนะ (2546) ได้ให้ความหมายการบริหาร คือ เป็นกระบวนการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุจุดหมายขององค์กร โดยอาศัยหลักการในการบริหารอย่างน้อย 4 ประการ คือ การวางแผน การจัดองค์กร การนำ และการควบคุม ซึ่งกระบวนการดังกล่าวมีผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบที่จะให้มีการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) (2553) ได้นิยาม "การบริหาร" ว่า หมายถึงการดำเนินกิจการให้สำเร็จด้วยความร่วมมือกับผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นกิจการเพื่อประโยชน์ทางธุรกิจ กิจการบ้านเมือง หรือกิจการในครอบครัวก็อยู่ภายใต้หลักการเดียวกัน ฉะนั้น การบริหารจึงเกี่ยวข้องกับทุกกิจการ โดยการดำเนินกิจการร่วมกับผู้อื่นมีองค์ประกอบทั้งภายนอกและภายใน"

ปรีชากรณ ตั้งคุณานันต์ (2562) กล่าวว่า “การบริหารคือ การร่วมมือกันของกลุ่มบุคคลในองค์กรหรือหน่วยงานประเภทต่าง ๆ โดยกระทำกิจกรรมหรือดำเนินงาน ที่มีการกำหนดวัตถุประสงค์ ระบบการดำเนินงาน เทคนิคการดำเนินงาน และปัจจัยทางการบริหาร ไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้กิจกรรมหรืองานที่กระทำนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้”

Cambridge Dictionary (2020) อธิบายความหมายการบริหาร (Administration) ว่าเป็นการเตรียมการและงานที่จำเป็นสำหรับควบคุมการปฏิบัติงานของแผนหรือองค์กร

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การบริหาร เป็นการเตรียมการและดำเนินงานต่าง ๆ ด้วยความร่วมมือกันของกลุ่มบุคคลในองค์กร โดยใช้เทคนิค วิธีการ ทรัพยากร และปัจจัยต่าง ๆ ในการบริหารงานอย่างเป็นระบบ เพื่อให้กิจกรรมหรืองานนั้นบรรลุตามแผน วัตถุประสงค์ และเป้าหมายขององค์กร

2.1.2 การบริหารการศึกษา (Educational Administration)

นักวิชาการศึกษาได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา (Educational Administration) ไว้ดังนี้

ภาวिका ชาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ โตณะบุตร (2542) กล่าวว่าการบริหารการศึกษาหมายถึง กิจกรรมที่บุคคลร่วมกันทำ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านบุคลิกภาพ ความรู้ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม คุณธรรมและจริยธรรม เพื่อให้มีค่านิยม ตรงกับความต้องการของสังคม โดยมีปัจจัยสำคัญการบริหารที่สำคัญ 4 อย่าง ที่เรียกว่า 4Ms ได้แก่ 1) คน (Man) 2) เงิน (Money) 3) วัสดุสิ่งของ (Materials) 4) การจัดการ (Management) การบริหาร การศึกษาจึงเป็นสาขาวิชาที่มีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ คือมีหลักเกณฑ์และทฤษฎีที่เชื่อถือได้ซึ่งเกิดจากการค้นคว้าเชิงวิทยาศาสตร์ โดยลักษณะเช่นนี้การบริหารจึงเป็นศาสตร์ (Science) เป็นศาสตร์สังคม ซึ่งจัดอยู่กลุ่มเดียวกับวิชาจิตวิทยา สังคมวิทยาและรัฐศาสตร์ แต่ถ้าพิจารณา การบริหารในลักษณะของการปฏิบัติที่ต้องอาศัย ความรู้ ประสบการณ์และทักษะของผู้บริหารแต่ละคนที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมายนั้นต้องนำเอาองค์ความรู้เทคนิควิธีการ ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545) การบริหารการศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอด ความรู้อันเกิดจากการจัด สภาพแวดล้อมสังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิต

ในความเห็นของ วิจิตร ศรีสอ้าน และคณะ (2548) “การบริหารการศึกษา หมายถึง การร่วมมือกันทำกิจกรรมของกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน โดยใช้กระบวนการและทรัพยากรที่เหมาะสม” ขณะที่ Amadi-Eric (2008) ได้อธิบายว่า การบริหาร

การศึกษาเป็นกระบวนการที่ผู้บริหาร โรงเรียนจัดเตรียมและประสานแหล่งข้อมูลทางการศึกษาที่มีอยู่ เพื่อจุดประสงค์ในการบรรลุเป้าหมายของระบบการศึกษา

ถวิล เกษสุพรรณ (2552) กล่าวว่า การบริหารการศึกษา เป็นกระบวนการดำเนินงานหรือกิจกรรมทางการศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ร่วมมือกันปฏิบัติงาน โดยใช้ทรัพยากรบุคคลและปัจจัยต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การบริหารการศึกษา เป็นกระบวนการทำงานหรือกิจกรรมที่บุคคลหลายคนร่วมมือกัน ดำเนินการอย่างมีระบบ ระเบียบ กฎเกณฑ์ มีการประสานความร่วมมือกันภายในองค์กร โดยใช้ทรัพยากรและเทคนิควิธีการอย่างเหมาะสม เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ร่วมกัน

2.1.3 การบริหารสถานศึกษา (Educational Institution)

นิพนธ์ กินาวงศ์ (2533) กล่าวว่า การบริหาร โรงเรียนเป็นกระบวนการต่าง ๆ ในการดำเนินงานของกลุ่มบุคคลซึ่งเรียกว่า ผู้บริหาร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบริหารการศึกษาแก่สมาชิกในสังคมดำเนินการเป็นไปตามระบบที่สังคมกำหนดไว้

สุทัศน์ จอกสถิต (2550) กล่าวว่า การบริหาร โรงเรียน คือ การดำเนินงานต่าง ๆ ภายใต้ขอบเขตงานทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากรและด้านบริหารงานทั่วไป เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี มีความรู้ล้ำค่าดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ศิลป์ชัย อ่วงตระกูล (2552) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานร่วมกับกลุ่มบุคคลมืออาชีพและชุมชนในท้องถิ่น เพื่อให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคมตามวัตถุประสงค์อย่างมีคุณภาพ

ณัฐรฎา พวงธรรม (2553) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา คือ กระบวนการบริหาร การพัฒนาและปรับปรุงวิธีการบริหารงานด้านต่าง ๆ เพื่อนำพาสถานศึกษาสู่ความก้าวหน้าส่งเสริมความเจริญด้านความคิด ความรู้ ควบคู่กับการสอดแทรกคุณธรรมแก่นักเรียนเพื่อให้ได้นักเรียนที่มีคุณภาพ

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการดำเนินงานในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาดำเนินการร่วมกันระหว่างผู้บริหาร บุคลากรและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายเพื่อจัดการศึกษาให้โรงเรียนมีคุณภาพโดยอาศัยทรัพยากรที่มีอยู่นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการศึกษาเพื่อเป้าหมายที่สำคัญคือผู้เรียนให้ได้รับการพัฒนาให้เต็มศักยภาพและมีประสิทธิภาพ

2.2 การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participatory Administration)

การบริหารงานในองค์กรทั้งของรัฐและเอกชนย่อมมีรูปแบบในการบริหารงานหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับความรู้ ความสามารถ ทักษะและทัศนคติของผู้บริหาร การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นรูปแบบหนึ่งที่น่ามาใช้ในการบริหารองค์กรรวมถึงการบริหารสถานศึกษา

2.2.1 ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

สมยศ นาวิการ (2545) กล่าวว่า เป็นกระบวนการให้ผู้ได้บังคับบัญชามีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ เน้นการมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็งของบุคคลใช้ความคิดสร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญในการแก้ปัญหาของการบริหารที่สำคัญการ บริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่บนพื้นฐานของแนวคิดการแบ่งอำนาจหน้าที่ ถือว่าผู้บริหารแบ่งอำนาจ หน้าที่ให้เข้ากับผู้ได้บังคับบัญชาได้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างแท้จริงในกระบวนการตัดสินใจที่สำคัญขององค์กร

สมเดช สีแสง (2547) กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นการบริหารที่เปิดโอกาสให้พนักงานทุกระดับได้มีส่วนร่วมในการบริหารกิจการภายในขอบเขตหน้าที่ของตนซึ่งเป็นหลักการสำคัญของการบริหารแบบใหม่ที่เรียกว่าการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร (Total Quality Control หรือ TQC)

สำนักคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2547) ได้ให้ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่าเป็นการดำเนินการของฝ่ายบริหารที่จะจงใจให้โอกาสแก่ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรได้มีส่วนร่วมในการเสนอแนะร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมพัฒนางานด้วยความเต็มใจอุทิศแรงกาย แรงใจ มุ่งมั่นต่องานเสมือนว่าตนเองเป็นเจ้าขององค์กรนั้น

ไพโรจน์ มินสาคร (2550) การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การที่สมาชิกในองค์กรเข้ามาเกี่ยวข้องกับในการปฏิบัติงานด้วยความสมัครใจความเป็นมิตรหรือด้วยมีเป้าหมายและผลประโยชน์ร่วมกันทั้งบุคคลผู้บริหารและสมาชิกจะต้องปฏิบัติงาน ร่วมกันคิด ตัดสินใจ สร้างสรรค์งาน โดยมีกระบวนการประสานงานจากบุคคลทุกเรื่อง ไม่ใช่การชี้้นำให้ปฏิบัติตามหรือประสานงานร่วมกันเฉพาะบางงานแต่เป็นการร่วมกันอย่างอิสระในการคิดการตัดสินใจ การปฏิบัติงานผลประโยชน์ตามเป้าหมายที่วางไว้และร่วมเผชิญต่อผลการประเมินงานจนเกิดการยอมรับ

วินัย ศิสสงค์ และถวัลย์ มาศจรัส (2550) กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ผู้บริหารใช้การจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีโอกาสมีส่วนร่วม ในการคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมรับผิดชอบ เพื่อการพัฒนางานที่ปฏิบัติให้มีคุณภาพสูงสุด

ประสาน พรหมณา (2553) การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการบริหารที่เปิดโอกาสให้บุคคล ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำงานจึงก่อให้เกิดความรู้สึกผูกพันและตกลงใจร่วมกันในการบริหารโรงเรียนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการบริหารแบบมีส่วนร่วมจึงทำให้เกิดประโยชน์ได้แก่

- 1) การมีส่วนร่วมก่อให้เกิดความคิดทำให้เกิดความคิดที่หลากหลายซึ่งดีกว่าการคิดและตัดสินใจเพียงบุคคลคนเดียว
- 2) การมีส่วนร่วมในการบริหารเป็นการลดการต่อต้านและก่อให้เกิดการยอมรับมากขึ้น
- 3) การมีส่วนร่วมเปิดโอกาสให้มีการสื่อสารที่ดีสามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงานร่วมกันเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน
- 4) การมีส่วนร่วมทำให้เกิดการตัดสินใจมีคุณภาพและทำให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากขึ้น

ทินกร ประเสริฐหล้า (2553) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลหรือคณะบุคคลได้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องในการทำกิจกรรมหรืองานด้วยความสมัครใจทั้งที่มีเป้าหมายหรือไม่มีเป้าหมายในผลประโยชน์ แต่มุ่งหวังให้งานหรือกิจกรรมนั้นบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและทำให้บุคคลนั้นเกิดความรักความผูกพันต่องาน กิจกรรม หรือองค์กร

นันทกิตติ แก้วกล้า (2553) งานแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การบริหาร โดยให้บุคคลในองค์กรบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการ การตัดสินใจใช้ความคิดสร้างสรรค์ความเชี่ยวชาญในการบริหารให้บรรลุวัตถุประสงค์ หรือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดจากการบริหารงาน ความสำคัญของการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมก่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันในการปฏิบัติงานและกระบวนการตัดสินใจสามารถรองรับพฤติกรรมของบุคคลในองค์กรได้กว้างขวางและเกิดการยอมรับเป็นหลักการของการบริหารงานที่มีผลต่อการดำเนินการเชิงวิเคราะห์ซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจลดช่องว่างของระบบการสื่อสารในองค์กรและขจัดปัญหาความขัดแย้ง

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม เน้นให้บุคลากรทุกคนทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การติดตามตรวจสอบ และการประเมินผลร่วมกัน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เสมอภาคนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานเพื่อพัฒนาหรือใช้ความคิดสร้างสรรค์ และความเชี่ยวชาญของแต่ละคนในการแก้ปัญหา ทำให้เกิดความไว้วางใจในสังคมการทำงานเป็นทีม ส่งผลให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

2.2.2 รูปแบบของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีหลายรูปแบบ ซึ่งนักวิชาการได้แจกแจงไว้อย่างน่าสนใจดังนี้

ดวงแก้ว กอแก้ว (2543) กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมประกอบด้วย

- 1) การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นด้วยการที่ผู้บังคับบัญชาได้ขอความร่วมมือจากผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ใต้บังคับบัญชาได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ขององค์กร มีการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของงาน
- 2) การกระจายอำนาจในการบริหาร ได้แก่ การใช้คณะกรรมการและกลุ่มงานเฉพาะกิจในการปฏิบัติงาน การให้อิสระกับพนักงานในการดำเนินงานที่รับผิดชอบ
- 3) การให้อำนาจในการตัดสินใจ ได้แก่ การให้พนักงานมีสิทธิในการตัดสินใจในงานที่รับผิดชอบ โดยไม่ต้องปรึกษาผู้บังคับบัญชา ผู้บริหารระดับสูงให้การสนับสนุนผู้บริหารทุกคนในการใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม

ศิริชัย กาญจนวาที (2547) ได้กำหนดรูปแบบและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของบุคคลในองค์กรได้ดังนี้

- 1) การมีส่วนร่วมในการประชุม
- 2) การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา
- 3) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กร
- 4) การมีส่วนร่วมตัดสินใจในการเลือกแนวทางในการแก้ไขปัญหา
- 5) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลในกิจกรรมต่าง ๆ
- 6) การมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์

กมล ฉายาวัดนะ (2549) ได้กำหนดรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ดังต่อไปนี้

- 1) การบริหารแบบปรึกษาหารือ
- 2) การบริหารแบบประชาธิปไตย
- 3) การบริหารแบบคณะทำงาน
- 4) การบริหารแบบให้ข้อเสนอแนะ
- 5) การบริหารแบบคณะกรรมการบริหารระดับกลาง
- 6) การบริหารแบบร่วมเป็นคณะกรรมการบริหาร

ภูมินทร์ นิยมนา (2550) กล่าวถึง ลักษณะของการมีส่วนร่วมนั้นพิจารณาได้หลายมุมมอง แต่ลักษณะโดยรวมของการมีส่วนร่วม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การตัดสินใจ การจัดองค์กร การปฏิบัติ การบริหาร การสื่อสาร และการประเมินผล ซึ่งอาจจะเป็นการมีส่วนร่วมโดยตรง หรือการมีส่วนร่วมทางอ้อมทั้งในระดับของการมีส่วนร่วมเพียงบางส่วนหรือมีส่วนร่วมทั้งหมด

สรุปได้ว่า รูปแบบของการมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการบริหารงานแบบประชาธิปไตยที่เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้มีส่วนร่วมในการวางแผน การตัดสินใจ การประเมินผลและแก้ไขปัญหาาร่วมกันเพื่อความสำเร็จขององค์กร

2.2.3 ขั้นตอนของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

Caldwell and Spinks (1984 อ้างถึงใน ถวิล มาตรฐาน 2544) ได้แบ่งขั้นตอนการบริหารจัดการแบบร่วมคิดร่วมทำไว้ 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดเป้าหมายและวิเคราะห์ความต้องการ เป็นข้อความแสดงทิศทางอย่างกว้างๆ ไม่มีกำหนดช่วงเวลาและไม่เกี่ยวกับผลผลิตเฉพาะในช่วงเวลา เป้าหมายของโรงเรียนมักแสดงให้เห็นถึงผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียน

ขั้นที่ 2 การกำหนดนโยบาย เป็นข้อความแสดงถึงวัตถุประสงค์และแนวทางที่จะดำเนินการเพื่อให้วัตถุประสงค์นั้นประสบความสำเร็จรวมทั้งการกำหนดกรอบเพื่อเป็นแนวปฏิบัติ

ขั้นที่ 3 การวางแผน คือการคิดก่อนทำ จะทำอะไร ทำเมื่อไหร่ ทำอย่างไรและใครเป็นคนทำทั้งนี้จะต้องมีการจัดทำโครงการ

ขั้นที่ 4 การกำหนดงบประมาณ คือแผนการเงินซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วนได้แก่ การประมาณการค่าใช้จ่ายและการประมาณการรายรับ

ขั้นที่ 5 การนำแผนไปปฏิบัติเมื่อทุกฝ่ายยอมรับอยู่ตกลงในรายละเอียดของแผนที่ฝ่ายนโยบายให้ความเห็นชอบแล้ว ฝ่ายโครงการมีอำนาจที่จะนำแผนไปปฏิบัติต่อไป

ขั้นที่ 6 การประเมินผล คือการรวบรวมข้อมูลข่าวสารในการตัดสินใจและจะต้องตัดสินใจว่าดีหรือไม่ดี

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2547) ได้กล่าวถึงขั้นตอนของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

- 1) การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุตลอดจนความต้องการ
- 2) การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงาน
- 3) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เช่น การประชุม การแสดงความคิดเห็น รวบรวมข้อมูลและตัดสินใจ
- 4) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ
- 5) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล
- 6) การมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงาน

นิภา อินทวงษ์ (2548) ได้เสนอแนะในการแบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอน คือ

- 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ริเริ่ม ตัดสินใจและปฏิบัติการ
- 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ด้านทรัพยากร การบริหารและประสานความร่วมมือ
- 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์
- 4) การมีส่วนร่วมในการประเมิน

สรุปได้ว่า การบริหารจะประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพนั้นต้องมีขั้นตอนของการดำเนินงานที่เหมาะสม ผู้บริหารต้องให้บุคลากรมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการทำงาน โดยเริ่มตั้งแต่ขั้นการวิเคราะห์ การวางแผนไป ขั้นปฏิบัติการไปจนถึงติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน ซึ่งจะทำให้เกิดการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

2.2.4 ประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานขององค์กร

ภาวีกา ชาราศรีสุทธิ (2542) กล่าวถึงประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่ามีประโยชน์ต่อนักเรียน กลุ่มนโยบาย ผู้บริหาร และผู้นำทางการศึกษาอื่น ๆ และคณะครู ดังนี้

1) ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงเป็นอันดับแรกของการบริหาร โรงเรียนมีดังนี้

1.1) ทำให้มั่นใจได้ว่าทรัพยากรต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นครู อาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก วัสดุอุปกรณ์ และการบริหารจะถูกมาใช้เพื่อการบรรลุจุดมุ่งหมายหรือความต้องการในแผนด้านการเรียนการสอน เพื่อประโยชน์ของนักเรียนอย่างเต็มศักยภาพ

1.2) นักเรียนได้รับความสำคัญให้มีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดนโยบายในรูปแบบของสภาโรงเรียน และมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผน ซึ่งนักเรียนอาจมีความสนใจหรือความชำนาญเป็นพิเศษ

1.3) นักเรียนจะมีความรู้ความเข้าใจในแผนงานของโรงเรียนจึงเป็นช่องทางที่จะทำให้จุดมุ่งหมายนโยบายแผนงาน งบประมาณและผลการประเมินได้รับการเผยแพร่ให้ทุกคนในโรงเรียนได้รับรู้ รวมทั้งตัวนักเรียนเองด้วย

2) ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับกลุ่มนโยบาย

2.1) กระบวนการกำหนดจุดหมาย การกำหนดนโยบาย การจัดทำแผนการ งบประมาณและการประเมินที่จัดเป็นกระบวนการเชิงบูรณาการไม่ได้แยกเป็นส่วน ๆ ทำให้สิ่งที่กำหนดมีความชัดเจน ไม่คลุมเครือและมีความต่อเนื่อง ตลอดจนทำให้การจัดสรรทรัพยากรสอดคล้องกับลำดับความสำคัญของนโยบายและความต้องการที่กำหนดไว้ด้วย

2.2) นโยบายที่กำหนดขึ้น โดยกลุ่มนโยบายทำให้เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายในโรงเรียน และสร้างความสบายใจให้เกิดขึ้นกับคณะครูในการจัดการเรียนการสอนตามวิชาชีพของตนเองได้อย่างเต็มที่ ไม่เกิดปัญหา “ผู้ปกครองกำหนดวิธีการสอนให้กับครู”

2.3) กลุ่มนโยบายจะทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย ส่วนการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของคนอื่น จึงเป็นการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจนไม่ก้าวล่วงงานซึ่งกันและกัน

2.4) การให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดหมายพื้นฐานของโรงเรียนนั้นทำให้กลุ่มนโยบายมีวิสัยทัศน์มองเห็นภาพโดยรวมของภารกิจพื้นฐานนี้

2.5) มีการจัดทำเอกสารในการปฏิบัติงาน ดังนั้นจึงเป็นการรับรู้และเข้าใจในผลการปฏิบัติงานนั้นจากสมาชิกทุกคนในโรงเรียน

2.6) ทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามขั้นตอนมีการเลือกยุทธศาสตร์และยุทธวิธีที่เหมาะสมกับท้องถิ่น ทำให้กลุ่มนโยบายมุ่งถึงการเปลี่ยนแปลงและการมองอนาคตในระยะยาว

3) ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับผู้บริหารและผู้นำทางการศึกษาอื่น ๆ

3.1) ทำให้ผู้บริหารแสดงบทบาทเป็นผู้นำทางการศึกษาได้จากการทำงานร่วมกับ ผู้อื่นและ โดยคนอื่นจะทำให้มั่นใจได้ว่าจุดมุ่งหมายและความต้องการนโยบายและแผนจะได้รับการกำหนดและจัดทำขึ้นในกระบวนการนโยบายผู้บริหารสามารถแสดงบทบาทเป็นผู้ริเริ่มนโยบาย เป็นนักประสานงาน นักจูงใจและนักเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศ

3.2) การแสดงภาวะผู้นำในการทำงานร่วมกับผู้อื่นและ โดยผู้อื่นจะช่วยสร้างวัฒนธรรมในการทำงานของโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศได้

3.3) ช่วยพัฒนาผู้นำทางการศึกษาอื่น ๆ จากการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในทีมงาน แผนงานหรือคณะทำงาน

4) ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับครู

4.1) ทำให้ครูมีบทบาททางการบริหารต่อภารกิจที่สำคัญตามความชำนาญของตนเองนั่นคือการให้การศึกษาต่อนักเรียน

4.2) ครูทุกคนมีโอกาสมีส่วนร่วมในการตัดสินใจตามความชำนาญของแต่ละคน ทำให้การกำหนดนโยบายและแผนงานสอดคล้องกับเวลาและศักยภาพของครูได้

4.3) การแบ่งหน้าที่การกำหนดนโยบายและการจัดทำแผนจะช่วยให้เกิดความชัดเจนในบทบาทหน้าที่ลดความสับสนและความขัดแย้งที่มักเกิดขึ้นเสมอ ๆ

4.4) การที่ครูมีส่วนร่วมในทีมแผนงานจะช่วยในการตัดสินใจเพื่อจัดสรรทรัพยากรเป็นไปอย่างสอดคล้องกับความต้องการในด้านของตนเองได้

4.5) การมีส่วนร่วมในการทำแผนงานและงบประมาณจะช่วยให้ครูได้รับข้อมูลสารสนเทศและการทำงานของเพื่อนครูด้วยกันได้

4.6) การมีระบบการนำนโยบายไปปฏิบัติที่ดีครูมีส่วนช่วยให้มั่นใจได้ว่า
จุดมุ่งหมายและนโยบายของโรงเรียนจะได้รับการนำไปปฏิบัติได้

4.7) การมีส่วนร่วมและการมีบรรยากาศแบบเปิดจะช่วยลดปัญหาความ
ขัดแย้งระหว่างคุณครู

อุทัย บุญประเสริฐ (2543) ได้สรุปประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีต่อการ
บริหารและจัดการศึกษา ดังนี้

- 1) เป็นการระดมผู้เชี่ยวชาญและผู้มีประสบการณ์มาร่วมกันจัดการศึกษา
เปิดโอกาสให้ครูเจ้าหน้าที่และชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องสำคัญของโรงเรียน
- 2) ขวัญและกำลังใจของครูดีขึ้น
- 3) เป็นการระดมทรัพยากรด้านการเงินและด้านวิชาการ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียน
การสอนในโรงเรียน
- 4) สร้างและสนับสนุนให้เกิดผู้นำทางการศึกษาใหม่ๆ ในทุกระดับ
- 5) เพิ่มปริมาณและคุณภาพการติดต่อสื่อสาร
- 6) สร้างความยืดหยุ่นในการทำงานทำให้เกิดการริเริ่มการมีโครงการใหม่ๆ ที่ตรง
กับความต้องการของผู้เรียนมากขึ้น
- 7) การที่ครูและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณทำให้เกิดแนวคิด
ทางการใช้งบประมาณ โดยประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด
- 8) เปิดโอกาสให้กับสมาชิกทุกคนในโรงเรียนได้เสนอความคิดเห็นในการ
ปรับปรุงการศึกษา
- 9) ชุมชนมีส่วนร่วมและมีสิทธิในการบริหารและจัดการศึกษาของโรงเรียนการ
บริหารการตัดสินใจด้วยความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้

สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2545) กล่าวถึงประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

- 1) การมีส่วนร่วมก่อให้เกิดการระดมความคิดและอภิปรายร่วมกันระหว่าง
ผู้เกี่ยวข้องทำให้เกิดความคิดเห็นที่หลากหลาย ทำให้การปฏิบัติมีความเป็นไปได้มากกว่าการคิด
คนเดียว
- 2) การมีส่วนร่วมในการบริหารมีผลในทางจิตวิทยาคือทำให้เกิดการต่อต้าน
น้อยลงในขณะที่เดียวกันก็จะเกิดการยอมรับมากขึ้น

3) เปิดโอกาสให้มีการสื่อสารที่ดีกว่าสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์ในการทำงานร่วมกันตลอดจนการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

4) เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานหรือผู้เกี่ยวข้องมีโอกาสได้ใช้ความสามารถและทักษะในการทำงานร่วมกันเกิดความมีน้ำใจและความจงรักภักดีต่อหน่วยงานมากขึ้น

5) การมีส่วนร่วมจะทำให้ผลการปฏิบัติงานดีขึ้นการตัดสินใจมีคุณภาพมากขึ้นและส่งเสริมให้มีการปรับปรุงงาน ตลอดจนผู้ร่วมงานมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2547) ได้เสนอแนะประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

- 1) ช่วยสร้างความสามัคคีและรวมพลังบุคลากรในองค์กร
- 2) ทราบถึงความต้องการในการพัฒนางานขององค์กร
- 3) เพิ่มพูนประสิทธิภาพการทำงานให้สูงขึ้น ลดความเฉื่อยชาในการปฏิบัติงาน
- 4) ช่วยลดความขัดแย้งและต่อต้านจากบุคลากรระดับปฏิบัติการ
- 5) สร้างบรรยากาศการทำงาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540) กล่าวถึงประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

- 1) ช่วยสร้างความสามัคคีรวมพลังของบุคคลในองค์กร
- 2) ช่วยให้ทราบถึงความต้องการขององค์กรทั้งหมด
- 3) ช่วยเพิ่มพูนประสิทธิภาพการทำงานให้สูงขึ้น ลดความเฉื่อยชาในการปฏิบัติงานและการย้ายงาน

- 4) ช่วยลดความขัดแย้งและการต่อต้านจากพนักงานระดับต่ำ
- 5) ช่วยสร้างบรรยากาศในการทำงาน และให้สุขภาพจิตของคนในองค์กรดีขึ้น
- 6) ช่วยเพิ่มผลผลิตในองค์กร
- 7) สร้างสรรค์หลักการประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในองค์กร
- 8) ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการบริหารงานใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและทะนุถนอม
- 9) ทำให้ผู้ร่วมงานเกิดความรู้สึกว่าเข้าเป็นส่วนหนึ่งในองค์กร
- 10) เป็นการแบ่งเบาภาระหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาในการควบคุมงานให้ลดน้อยลงและทำให้ผลของงานดีขึ้น

จันทรานี สงวนนาม (2553) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

- 1) ก่อให้เกิดความสามัคคีระหว่างผู้บริหารและผู้ร่วมงานทุกระดับในองค์กร
- 2) ลดความขัดแย้งในการทำงานเพิ่มความไว้วางใจซึ่งกันและกันมากขึ้น
- 3) สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน
- 4) ช่วยให้ผู้ร่วมงานมีสุขภาพจิตดี ทุกคนมีงานทำ
- 5) สร้างความเป็นประชาธิปไตยในองค์กร
- 6) ลดค่าใช้จ่ายและใช้ทรัพยากรอย่างทะนุถนอม
- 7) ช่วยให้การใช้งบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- 8) ช่วยให้พนักงานเกิดความรู้สึกว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร

สรุปได้ว่า ประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม สามารถส่งผลถึงประสิทธิภาพการทำงานและการบริหารงานจัดการที่ดี ส่งเสริมบรรยากาศและการสื่อสารในองค์กรดีขึ้น ลดความขัดแย้งภายในองค์กรมีความพร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.5 ข้อจำกัดของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

การบริหารองค์กรไม่ว่ารูปแบบใด ย่อมมีข้อจำกัดในการนำไปใช้อยู่บ้างไม่มากก็น้อย การบริหารแบบมีส่วนร่วมก็เช่นเดียวกันที่มีข้อจำกัดในการนำไปใช้ที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรคำนึงถึง

สมยศ นาวิการ (2545) ได้กล่าวถึงข้อจำกัดการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

- 1) ข้อจำกัดด้านองค์กร
 - 1.1) ประเพณีขององค์กรตั้งอยู่บนพื้นฐานของการบริหารแบบเผด็จการ ดังนั้นหากให้ความสำคัญกับประเพณีกว่าการคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ แล้วรูปแบบของการบริหารแบบอื่นจะถูกปฏิเสธทันที
 - 1.2) ค่านิยมขององค์กรที่ผู้บริหารใช้ในการบริหารงาน
 - 1.3) คุณภาพของนโยบายและแนวปฏิบัติงาน องค์กรบางแห่งยึดเอานโยบายและแนวปฏิบัติงานที่กำหนดขึ้นตั้งแต่แรกโดยไม่มีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

1.4) คุณภาพของเจ้าหน้าที่ หากเจ้าหน้าที่ไม่มีทักษะความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ก็จะส่งผลให้การทำงานไม่มีประสิทธิภาพ

1.5) โครงสร้างขององค์กร มีการกำหนดรูปแบบที่ตายตัวไม่มีการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาพปัจจุบันและขาดความยืดหยุ่นส่งผลให้การทำงานไม่คล่องตัว

1.6) การขาดบรรยากาศสนับสนุนการทำงานแบบมีส่วนร่วม ถือเป็นอุปสรรคสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการทำงาน

2) อุปสรรคทางด้านการบริหาร

2.1) นิสัยด้านการบริหาร ผู้บริหารบางคนยึดแนวทางการทำงานแบบเดิม ไม่ยอมเปลี่ยนแปลงแนวความคิดหรือรับสิ่งใหม่ๆ

2.2) ผู้บริหารขาดความรู้ ความเข้าใจในการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม

2.3) ผู้บริหารกลัวสูญเสียอำนาจในการบริหารงาน หากต้องให้ผู้อื่นเข้ามา มีส่วนร่วมในการบริหารงาน

3) ข้อจำกัดด้านผู้ได้บังคับบัญชา

3.1) การขาดความรู้ ความสามารถในการทำงานแบบมีส่วนร่วม

3.2) การขาดแรงจูงใจในการทำงานและมองว่าเป็นการเพิ่มภาระงานให้กับตนเอง

3.3) การขาดความชำนาญหรือความเชี่ยวชาญ ส่งผลให้ไม่มีส่วนช่วยอย่างแท้จริง

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2547) กล่าวถึงข้อจำกัดของการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม ดังนี้

1) การเปิดโอกาสแสดงความคิดเห็น อาจส่งผลให้เกิดความความขัดแย้งภายในองค์กร เนื่องจากความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะนั้นไม่สอดคล้องกับฝ่ายบริหาร

2) การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการบริหาร อาจเป็นการเปิดโอกาสให้มีการแสวงหาผลประโยชน์แก่ตนเองและพวกพ้องได้

3) การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม ไม่สามารถนำรูปแบบนี้มาใช้ได้ในกรณีที่เป็นงานเร่งด่วน เนื่องจากต้องอาศัยการทำงานร่วมกันหลายฝ่ายซึ่งจะทำให้เกิดความล่าช้า

4) การมีส่วนร่วมของบุคคลจากภายนอกองค์กร บางครั้งไม่ได้รับการยอมรับในแนวทางหรือข้อเสนอแนะเท่าที่ควร

โดยสรุปแล้ว การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นวิธีการบริหารที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้มีส่วนร่วมในการทำงาน แต่ก็มีข้อจำกัดอยู่หลายประการเช่น ข้อจำกัดด้านองค์กร ด้านผู้บริหารและผู้ใต้บังคับบัญชา ด้านสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ สิ่งเหล่านี้ถือเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่ต้องวางแผน หาแนวทางป้องกัน ไม่ให้เกิดขึ้นในการทำงานแบบมีส่วนร่วม

2.3 การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา (Academic Administration in School)

งานวิชาการถือเป็นงานหลักหรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่ผู้บริหารควรให้ความสำคัญได้ใจอย่างเต็มที่เพราะคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาจะพิจารณาจากคุณภาพของงานวิชาการเป็นสำคัญ สถานศึกษาใดที่งานวิชาการมีความเข้มแข็ง หรือมีความเป็นเลิศย่อมเป็นที่ยอมรับและเป็นที่ยินยอมของผู้ปกครองและสังคม งานวิชาการ จึงเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะช่วยส่งเสริมคุณภาพของผู้เรียน

2.3.1 ความหมายของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

นักวิชาการศึกษาหลายคนได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการไว้ดังนี้

สมศักดิ์ แก้วสม (2549) ได้กล่าวถึง การบริหารวิชาการว่าเป็นกระบวนการดำเนินงานเกี่ยวกับหลักสูตร และการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามกำหนดไว้ในจุดหมายของการพัฒนาผู้เรียน โดยให้สอดคล้องกับธรรมชาติ ความสนใจและความถนัดของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ เพื่อสร้างความมั่นใจว่า สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้คุณภาพตามที่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด

บุญส่ง เจริญศรี (2550) ได้ให้ความคิดเห็นว่า การบริหารงานวิชาการ โดยสถานศึกษาจะต้องจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของชุมชนและสังคม โดยมีครู ผู้บริหาร ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีกระบวนการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญซึ่งการจัดการศึกษาจะต้องมีคุณภาพและมาตรฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ (2550) การบริหารงานวิชาการ หมายถึง ภารกิจงานเกี่ยวกับการจัดหลักสูตรสถานศึกษา ให้สนองต่อความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมในการ

วางแผน ให้คำปรึกษา มีการส่งเสริมสนับสนุนและเสนอแนวทางให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการ จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และกระบวนการนิเทศภายใน สถานศึกษา มีเครื่องมือวัดและ ประเมินผลการเรียนการสอน มีการส่งเสริมให้มีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา และมีการส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้

ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2562) นิยามความหมายการบริหารงานวิชาการว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา (Academic Administration in School) หมายถึง ความร่วมมือกันของกลุ่มบุคคลที่ปฏิบัติงานอยู่ในหน่วยงานรัฐหรือเอกชน ที่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษา โดยกระทำกิจกรรมหรือดำเนินงานให้การศึกษาหรืออบรมคนทุกช่วงวัย มีการกำหนดวัตถุประสงค์ ระบบการดำเนินงาน เทคนิคการดำเนินงาน และปัจจัยทางการบริหาร ไว้อย่างชัดเจน โดยมีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน และให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ พันธกิจที่สถานศึกษากำหนดไว้

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง ความร่วมมือกันของกลุ่มบุคคลที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษา บริหารงานที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลและการประเมินผล การจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การแนะแนว การนิเทศการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

2.3.2 ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547) กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารงานวิชาการไว้ว่า การบริหารการศึกษาตามบริบทภาระหน้าที่และงานของผู้บริหารสถานศึกษา การบริหารงานวิชาการถือเป็นงานหลักเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของผู้เรียนทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ส่วนงานอื่น ๆ ถือเป็นงานที่มีความสำคัญรองลงมาและเป็นงานสนับสนุน

ชาตมังกร เลนคำมี (2550) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการคือการดำเนินงานทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนระหว่างครูกับนักเรียน เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์งานวิชาการถือว่าเป็นงานที่มีความสำคัญในการบริหารงาน

โรงเรียน แต่การที่โรงเรียนจะสามารถทำหน้าที่ด้านนี้ได้อย่างสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อผู้บริหารให้ความสำคัญกับงานวิชาการและเข้าใจขอบเขตการบริหารงานวิชาการเป็นอย่างดี

ชาลินี ฉายรัตน์ (2550) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการจัดเป็นงานหลัก หรือภารกิจหลักของสถานศึกษาที่เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็ง ในการบริหารจัดการสามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งการประเมินประสิทธิภาพของการพัฒนาคุณภาพนักเรียน

นิรชร มีสุขโข (2550) กล่าวว่า งานวิชาการมีความสำคัญสูงสุดจึงเป็นหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องทุกระดับ ที่ต้องสนับสนุนส่งเสริมช่วยเหลือครูผู้สอนทางด้านวิชาการทุกด้าน งานวิชาการจึงจะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพมีประสิทธิผล ครูจะต้องมีความเข้าใจ มีความสามารถเป็นอย่างดี

รัตนา อนันตชาติ (2550) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา เป็นงานที่สำคัญที่สุดใช้เวลาในการบริหารงานมากที่สุด ผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการเป็นอันดับแรกและถือว่าผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลสำคัญที่จะดำเนินงานวิชาการให้เป็นไปอย่างราบรื่น

Smith et al. (1971, p. 170 อ้างถึงใน ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์, 2562) ซึ่งศึกษาและจัดลำดับความสำคัญการบริหารงานต่าง ๆ ในความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษา ได้จัดให้การบริหารงานวิชาการมีความสำคัญเป็นลำดับแรก ดังนี้

การบริหารงานวิชาการ	ร้อยละ 40
การบริหารงานบุคคล	ร้อยละ 20
การบริหารงานกิจการนักเรียน	ร้อยละ 20
การบริหารการเงิน	ร้อยละ 5
การบริหารอาคารสถานที่	ร้อยละ 5
การบริหารความสัมพันธ์กับชุมชน	ร้อยละ 5
การบริหารงานทั่วไป	ร้อยละ 5

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่มีความสำคัญมากที่สุดของการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญและสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปอย่างราบรื่นโดยมุ่งหวังให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดและเพื่อใช้เป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จถึงคุณภาพและประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

2.3.3 หลักการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2553) ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาไว้ในหมวดและมาตราต่าง ๆ เพื่อให้ผู้บริหารได้นำไปใช้ เป็นหลักในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสาระสำคัญคือ มุ่งกระจายอำนาจในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ มีความคล่องตัวสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชนท้องถิ่น รวมถึงการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็ปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดประเมินผลรวมทั้งการจ้ดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียนได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

สันติ บุญภิรมย์ (2552) กล่าวถึง หลักการบริหารงานวิชาการประกอบด้วย

- 1) หลักสูตรให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการเป้าหมายวัตถุประสงค์ ขอบข่ายเนื้อหาพร้อมทั้งเพิ่มเติมเนื้อหาในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในรายวิชานั้น ๆ
- 2) แบบเรียนและหนังสืออ่านประกอบตรวจสอบดูเนื้อหาว่าสอดคล้องกับหลักสูตรเพียงใดการเพิ่มเติมเนื้อหากระทำโดยผู้สอนตามความเหมาะสมกับยุคสมัยนั้น ๆ
- 3) ประมวลการสอนควรมีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมหากในสถานศึกษานั้นไม่มีประมวลการสอนก็จะได้จัดทำขึ้นให้ตรงตามเป้าหมายของหลักสูตร
- 4) ข้อสอบวิชาต่าง ๆ ต้องออกให้ครอบคลุมเนื้อหาและให้สอดคล้องกับความต้องการของหลักสูตรเป็นการจัดการความรู้ของผู้เรียนอย่างครบถ้วน
- 5) การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรสำหรับหลักสูตรเมื่อใช้ไประยะเวลาหนึ่งก็จะต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมและทันสมัยอยู่เสมอหรืออาจปรับปรุงอยู่ตลอดเวลาก็ได้
- 6) ผู้ทรงคุณวุฒิผู้บริหารและผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้ทรงคุณวุฒิมาบรรยายให้ความรู้และให้แนวทางในการศึกษาเล่าเรียนซึ่งถือว่าเป็นการส่งเสริมวิชาการ

7) ครู คณาจารย์ในสถานศึกษาได้ผลัดเปลี่ยนกันบรรยายพิเศษเป็นครั้งคราวเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้พิเศษเพิ่มเติม

8) จัดให้มีการวิเคราะห์ผลการสอบในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงการเรียนการสอน

9) ส่งเสริมการอ่านหนังสือของผู้สอนเนื่องด้วยเวลาเปลี่ยนไปวิชาการด้านต่าง ๆ ก็มีการเปลี่ยนแปลงเช่นเดียวกันผู้บริหารสถานศึกษาคควรใช้งบประมาณส่วนหนึ่งมาใช้สำหรับการจัดซื้อหนังสือและตำราเรียนเข้าห้องสมุด

10) จัดประชุมทางวิชาการของครูเพื่ออภิปรายปัญหาการเรียนการสอนร่วมกัน

11) ผู้บริหารสถานศึกษาคควรไปเยี่ยมห้องเรียนในขณะที่ผู้สอนกำลังทำการสอนและควรทำเป็นประจำ

12) ผู้บริหารสถานศึกษาคควรเชิญชวนผู้สอนที่มีประสบการณ์ได้เข้าไปเยี่ยมชมชั้นเรียนเพื่อแนะนำการสอนให้กับผู้สอนใหม่ ๆ หรือมีนโยบายในการปรับปรุงการเรียนการสอน

13) ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ควรสาธิตการสอนด้วยตนเองแก่พยายามให้ผู้สอนเห็นวิธีการสอนที่ดีจากผู้สอนคนอื่น ๆ

14) เมื่อหยุดเรียนปลายภาคเรียน ควรมีการสัมมนาผู้สอนและควรเรียนเชิญผู้สอนในสถานศึกษาอื่นเข้าร่วมด้วยตามความเหมาะสม

15) ผู้บริหารสถานศึกษาคควรส่งครูไปร่วมประชุมและอบรมทางการสอนที่หน่วยงานอื่น

รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ (2552) กล่าวว่า หลักการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การจัดการของสถานศึกษาซึ่งมีหน้าที่ให้บริการการศึกษาแก่ประชาชนและเป็นสถานศึกษาของรัฐ จึงต้องนำหลักการว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีในการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งซึ่งเรียกว่า ธรรมนูญมาบูรณาการให้เข้ากับการดำเนินงานด้านต่าง ๆ การบริหารงานวิชาการต้องมีหลักธรรมนูญ คือหลักความคุ้มค่า คือการได้ผลที่คุ้มค่าแก่การลงทุนนั่นคือผู้เรียนสามารถสำเร็จการศึกษา ตามกำหนดของหลักสูตรไม่ได้เอ้ออกลางคัน เรียนเกินเวลาและช้ากว่ากำหนดหลักนิติธรรม หมายถึง ความถูกต้องตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับทุกคนต้องปฏิบัติเป็นไปในทางเดียวกัน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) ได้เสนอหลักการของการบริหารวิชาการไว้ดังต่อไปนี้

- 1) สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามกรอบหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนและสังคมอย่างแท้จริง โดยมีครู ผู้บริหาร ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
- 2) สถานศึกษาให้จัดกระบวนการเรียนรู้ โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด
- 3) ส่งเสริมให้ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรกระบวนการ เรียนรู้รวมทั้งเป็นเครือข่ายและแหล่งการเรียนรู้
- 4) มุ่งจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน โดยจัดให้มีดัชนีวัดคุณภาพการจัด หลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ และสามารถตรวจสอบคุณภาพจัดการศึกษาได้ทุกช่วงชั้น ทั้ง ระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา
- 5) มุ่งส่งเสริมให้มีการร่วมมือเป็นเครือข่าย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพ ในการจัดและพัฒนากการศึกษา

ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2562) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาให้บรรลุ วัตถุประสงค์ จำเป็นต้องใช้หลักการดังนี้

- 1) กระจายอำนาจ ยืดหยุ่น และให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและชุมชน โดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน
- 2) จัดการเรียนรู้โดยยึดแนวความคิดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งด้าน ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยให้ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
- 3) พัฒนาหลักสูตร สาระ และวิธีการจัดการเรียนรู้ให้หลากหลาย เหมาะสมกับ ศักยภาพและทุกช่วงวัยของผู้เรียน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 4) สนับสนุนให้ผู้สอนใช้สื่อการสอน แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและการวิจัย เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า หลักการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาต้อง บูรณาการการทำงานร่วมกับทุกฝ่ายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา มีความยืดหยุ่นและ สอดคล้องกับบริบทของตนเอง เพื่อให้การจัดการศึกษามีคุณภาพ ตอบสนองต่อความต้องการของ ผู้เรียน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

2.3.4 กระบวนการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

เพื่อให้การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล นักวิชาการศึกษาได้เสนอกระบวนการหรือขั้นตอนในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาไว้ดังนี้

กมล ภูประเสริฐ (2544) กล่าวว่ากระบวนการบริหารงานวิชาการประกอบด้วย 3 ส่วนคือ

1) การวางแผนพัฒนาหรือการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ซึ่งเป็นการวางแผนที่มีพื้นฐานมาจากสถานที่เป็นปัญหาหรือความต้องการที่จะพัฒนางานและกำลังงบประมาณในขั้นตอนนี้ประกอบด้วยงานต่อไปนี้

- 1.1) การกำหนดวิสัยทัศน์
- 1.2) การกำหนดภารกิจหรือพันธกิจ
- 1.3) การกำหนดจุดมุ่งหมาย
- 1.4) การกำหนดกลยุทธ์
- 1.5) การกำหนดแผนงานหรือโครงการ

2) นำแผนไปปฏิบัติเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ในขั้นตอนนี้ประกอบด้วยงานต่อไปนี้

- 2.1) จัดองค์กรหรือจัดบุคลากรเข้ารับผิดชอบงาน ได้แก่ การกำหนดหัวหน้างาน หัวหน้าโครงการ ผู้ดำเนินงานและภารกิจของผู้รับผิดชอบ
- 2.2) การสั่งการหรือมอบหมายงาน
- 2.3) การควบคุมงาน
- 2.4) การติดตามกำกับ
- 2.5) การประสานงาน
- 2.6) การนิเทศงาน

3) การประเมินผลการปฏิบัติตามแผน เพื่อตรวจสอบว่าการดำเนินงานสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ประกอบด้วยงานต่อไปนี้

- 3.1) การประเมินระหว่างการทำงาน
- 3.2) การประเมินเมื่อสิ้นสุดงาน
- 3.3) การรายงาน

ทুমส์คัตต์ อินทรรักษ์ (2546) กล่าวถึงกระบวนการบริหารงานวิชาการไว้ 5 ขั้นตอนดังนี้

1) **ขั้นวางแผน (Planning)** เป็นขั้นเตรียมการ โดยเริ่มจากการวิเคราะห์สภาพปัญหา และความต้องการการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั่วไปรวมทั้งวิเคราะห์ความเป็นไปได้แล้วจึงเลือกแนวทาง ที่เหมาะสมที่สุดกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ จัดแผนงาน โครงการที่นำไปสู่การปฏิบัติ การวางแผนวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และกลยุทธ์ต่าง ๆ การวิเคราะห์จุดเด่นหรือจุดที่ต้องการพัฒนา

2) **ขั้นการจัดองค์การ (Organizing)** งานวิชาการมีการจัดองค์การและระบบโครงสร้าง โดยที่ผู้บริหารมอบความรับผิดชอบให้กับรองผู้บริหารหรือผู้ช่วยให้ทำหน้าที่บริหารงาน วิชาการและแบ่งงานไปตามลักษณะงานในแต่ละกลุ่มวิชา อย่างไรก็ตามการบริหารงานวิชาการ จะต้องมีคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยผู้แทนของหน่วยงานภายในดูแลควบคุมส่งเสริม ให้การปฏิบัติงานวิชาการมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3) **ขั้นดำเนินการ (Processing)** เป็นขั้นดำเนินงานตามแผนงาน โครงการหรือ กิจกรรมที่กำหนดตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่ายในขั้นของการวางแผนและการจัดองค์การ ผู้บริหารมีหน้าที่คอยกำกับให้คำปรึกษาติดตาม ประเมินให้ขวัญกำลังใจส่งเสริมให้ปฏิบัติกิจกรรม ต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ จัดกิจกรรมให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการและผู้บริหารจะทำหน้าที่เป็น ผู้นิเทศภายในตามกระบวนการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน

4) **ขั้นนิเทศภายใน (Supervising)** ในการบริหารงานวิชาการจำเป็นต้องอาศัย กระบวนการนิเทศภายในซึ่งผู้บริหารต้องควบคุม กำกับ ติดตาม ประเมินผล พร้อมทั้งให้กำลังใจ และกระตุ้นให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารทำกิจกรรม ร่วมกับครูผู้สอนหรือผู้ปฏิบัติการนิเทศภายใน รวมถึงการนิเทศเรื่องหลักสูตรและการสอนโดย พัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพสูงขึ้น

เพชริน สงค์ประเสริฐ (2550) กล่าวว่ากระบวนการบริหารงานวิชาการเป็นองค์ประกอบ หนึ่งของรูปแบบการบริหารงานวิชาการ โดยยึดหลักการทำงานเป็นทีม ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาควรจะใช้หลักวิทยาศาสตร์และหลักวิชาการ โดยใช้วิธีแก้ปัญหาเชิงระบบ ภายใต้วางความเชื่อว่ามีมนุษย์ทุกคนพัฒนาได้โดยใช้ระบบวงจรคุณภาพ (PDCA Cycle) หรือวงจร เดมมิ่ง (Deming Cycle) ซึ่งมีขั้นตอน 4 ขั้นตอนคือ

- 1) ร่วมวางแผน (Plan)
- 2) ร่วมปฏิบัติตามแผน (Do)
- 3) ร่วมตรวจสอบการปฏิบัติตามแผน (Check)

4) ร่วมแก้ไขปรับปรุงพัฒนา (Action)

สรุปได้ว่า กระบวนการบริหารงานวิชาการใช้กระบวนการบริหารองค์กรเป็นแนวทาง โดยเริ่มจากขั้นตอนการวางแผนเตรียมการ การปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนด การติดตามตรวจสอบ การปฏิบัติงานการประเมินผลงานและการปรับปรุงแก้ไขงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.3.5 ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

จากคู่มือการบริหาร โรงเรียนในโครงการพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคลของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556) ได้แบ่งโครงสร้างการบริหารงาน ในสถานศึกษาออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ซึ่งแต่ละด้านมีขอบข่ายของงานแยกย่อยออกไป สำหรับขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ มีผู้แสดงแนวคิดไว้หลายคน อาทิ

กมล ภูประเสริฐ (2545) ได้แบ่งขอบข่ายการบริหารงานวิชาการออกเป็น 9 งาน ดังนี้

- 1) การบริหารหลักสูตร เป็นการดำเนินงานในเรื่องการวิเคราะห์หลักสูตร แกนกลางระดับประเทศ การกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ในส่วนที่เกี่ยวข้อง สภาพแวดล้อม ทรัพยากรสภาพการดำรงชีวิตที่เกี่ยวข้องชุมชนและท้องถิ่น โดยตรง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดทำหน่วยการเรียนรู้
- 2) การบริหารการเรียนการสอน เป็นการดำเนินงานในเรื่องการรวบรวม วิเคราะห์ และกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้เป็นการ กำหนดการเตรียมการและการจัดหาสื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์เครื่องใช้ที่สอดคล้องกับกิจกรรม การเรียนการสอนเป็นการกำหนดวิธีการประเมินผลการเรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้หรือรายวิชา ตามแนวคิดในปัจจุบันต้องประเมินผลการเรียนรู้ของผู้สอนแต่ละคน เป็นการควบคุมดูแลและ ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการสอนหรือแผนจัดการเรียนรู้และเป็นการ ร่วมแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนการสอน โดยการนิเทศภายในการพัฒนาบุคลากร การส่งเสริมด้านสื่อการเรียนการสอน และการแสวงหาความช่วยเหลือจากแหล่งภายนอก สถานศึกษาเป็นต้น

3) การบริหารการประเมินผลการเรียน เป็นการดำเนินงานในเรื่องการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ รายวิชา และกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นการกำหนดวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลและการประเมินผลการเรียนรู้ เป็นการควบคุมดูแลและส่งเสริมให้มีการประเมินผลการเรียนตามวิธีการและเครื่องมือที่ได้กำหนดไว้โดยดูแลให้มีการบันทึกผลการเรียนการสอน การบันทึก การสังเกต และการรวบรวมผลงานของนักเรียนตามช่วงเวลาที่กำหนดไว้อย่างสม่ำเสมอ เป็นการจัดทำหลักฐานการศึกษาตามที่กระทรวง กรม หน่วยงานต้นสังกัดกำหนดไว้เป็นการนำผลการประเมินไปใช้ในการแก้ไขข้อบกพร่องของนักเรียนแต่ละคนและเป็นการกำหนดรูปแบบระยะเวลาการรายงานผลการเรียนรู้

4) การบริหารการนิเทศภายในสถานศึกษา เป็นการดำเนินงานในเรื่องการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศภายในเป็นการกำหนดวิธีการและระยะเวลานิเทศภายในเป็นการควบคุมดูแลและส่งเสริมให้มีการดำเนินการนิเทศภายในอย่างสม่ำเสมอ และเป็นการร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

5) การบริหารการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการเป็นการดำเนินงานในเรื่องการวิเคราะห์ปัญหาาร่วมกันเกี่ยวกับความรู้ความสามารถของบุคลากรในสถานศึกษา เป็นการกำหนดช่วงเวลาของการพัฒนาบุคลากรเป็นระยะ ๆ และเป็นการควบคุมดูแลให้การดำเนินงานพัฒนาบุคลากรเป็นไปตามที่กำหนดไว้

6) การบริหารงานวิจัยและพัฒนาเป็นการดำเนินงานในเรื่องการทำความเข้าใจและส่งเสริมให้มีการวิจัยในชั้นเรียนเป็นการร่วมกันกำหนดประเด็นปัญหาข้อที่ขัดข้องร่วมกันในสถานศึกษา และเป็นการควบคุมและส่งเสริมการดำเนิน การวิจัยที่ได้กำหนดไว้

7) การบริหาร โครงการทางวิชาการอื่น ๆ เป็นการดำเนินงานในเรื่องการกำหนดหัวข้อเรื่องทางวิชาการเป็นการกำหนดวิธีดำเนินการระยะเวลาและเป็นการควบคุมดูแลและส่งเสริมให้มีการดำเนินงานที่กำหนด

8) การบริหารระบบข้อมูลและสารสนเทศทางวิชาการเป็นการดำเนินงานในเรื่องการกำหนดข้อมูลการกำหนดเวลาการควบคุมและการส่งเสริมพร้อมกับการนำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้ประกอบการดำเนินงานในข้ออื่น ๆ

9) การบริหารการประเมินผลงานทางวิชาการของสถานศึกษาเป็นการดำเนินงานในเรื่องการกำหนดหัวข้อประเมินผลงานการกำหนดวิธีการและเครื่องมือในการประเมินการควบคุมดูแลและส่งเสริมให้มีการดำเนินการประเมินและเป็นการสรุปผลและเขียนรายงานประจำปี

ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2545) เสนอว่างานวิชาการน่าจะมีขอบข่ายการบริหารในประเด็นต่อไปนี้

1) การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการเป็นการวางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้การจัดการล่วงหน้าเกี่ยวกับการเรียนการสอน มีรายละเอียดของงาน ดังนี้

1.1) แผนปฏิบัติงานวิชาการได้แก่ การประชุมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การจัดปฏิทินการศึกษา ความรับผิดชอบงานตามภาระหน้าที่การจัดชั้นตอนและเวลาในการทำงาน

1.2) โครงการสอน เป็นการจัดรายละเอียดเกี่ยวกับวิชาที่ต้องสอนตามหลักสูตร

1.3) บันทึกการสอน เป็นการแสดงรายละเอียดของการกำหนดเนื้อหาที่จะสอนในแต่ละคาบเวลาของแต่ละวันหรือสัปดาห์ โดยการวางแผนไว้ล่วงหน้าและยึดโครงการสอนเป็นหลัก

2) การจัดดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อให้การสอนในสถานศึกษาดำเนินไปด้วยดีและสามารถปฏิบัติได้จึงต้องมีการจัดเกี่ยวกับการเรียนการสอนดังนี้

2.1) การจัดตารางสอนเป็นการกำหนดวิชา เวลา ผู้สอน สถานที่ตลอดจนผู้เรียนในแต่ละรายวิชา

2.2) การจัดชั้นเรียนเป็นงานวิชาการต้องประสานกับฝ่ายอาคารสถานที่รวมทั้งการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในห้องเรียน

2.3) การจัดครูเข้าสอน การจัดครูเข้าสอนต้องพิจารณาถึงความพร้อมของสถานศึกษาและความพร้อมของบุคลากร รวมถึงการเชิญวิทยากรภายนอกมาช่วยสอน

2.4) การจัดแบบเรียนโดยปกติสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการจะใช้แบบเรียนที่กระทรวงกำหนดคนออกก้นนั้นครูอาจใช้หนังสืออื่นประกอบหรือเอกสารที่ครูเตรียมเอง

2.5) การปรับปรุงการเรียนการสอน เป็นการพัฒนาครูผู้สอนให้ก้าวหน้าทันวิทยาการเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการความก้าวหน้าของสังคม ธุรกิจ อุตสาหกรรม เป็นต้น

2.6) การฝึกงาน จุดมุ่งหมายของการฝึกงานเป็นการให้นักเรียนนักศึกษา รู้จักนำเอาทฤษฎีมาประยุกต์ใช้กับชีวิตจริงทั้งยังมุ่งให้ผู้เรียนได้เห็นปัญหาที่แท้จริงในสาขาวิชาและอาชีพนั้นเพื่อให้โอกาสผู้เรียนได้เตรียมตัวที่จะออกไปเผชิญกับชีวิตจริงต่อไป

3) การจัดบริหารเกี่ยวกับการเรียนการสอนเป็นการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและการส่งเสริมการจัดหลักสูตรและโปรแกรมการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ ได้แก่

3.1) การจัดสื่อการเรียนการสอน เป็นสิ่งที่เอื้อต่อการศึกษาของนักศึกษา เน้นเครื่องมือและกิจกรรมให้ครูได้เลือกใช้ในการสอน

3.2) การจัดห้องสมุด เป็นที่รวมหนังสือเอกสารสิ่งพิมพ์และวัสดุอุปกรณ์ ที่เป็นแหล่งวิทยาการให้นักเรียนนักศึกษาได้ศึกษาและค้นคว้าเพิ่มเติม

3.3) การนิเทศการสอน เป็นการช่วยเหลือแนะแนวครูให้เกิดการปรับปรุง แก้ไขปัญหาการเรียนการสอน

4) การวัดและประเมินผล กระบวนการเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในด้านการตรวจสอบ และวิเคราะห์ผลการเรียน

กฎกระทรวง เรื่องกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550) และคู่มือการบริหารโรงเรียนในโครงการพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556) ได้กำหนดขอบข่ายงานด้านวิชาการไว้ดังนี้

1) การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

2) การวางแผนงานด้านวิชาการ

3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

4) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

6) การวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

8) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

9) การนิเทศการศึกษา

10) การแนะแนว

11) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

12) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

13) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

14) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุวชน องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

15) การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา

- 16) การคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา
- 17) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ณรงค์ ผิวอ่อน (2550) ซึ่งศึกษาความต้องการการนิเทศงานวิชาการภายในสถานศึกษาของครูโรงเรียนสังกัดเมืองพัทยางานวิชาการประกอบด้วย

- 1) การจัดการและพัฒนาบุคลากร
- 2) การพัฒนาหลักสูตร
- 3) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- 4) สื่อการเรียนการสอน
- 5) การวัดผลและประเมินผล

ในงานวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด” ของ วีระศักดิ์ วงศ์อินทร์ (2557) ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ มีดังนี้

- 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 3) การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน
- 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 5) การพัฒนาสื่อ วัสดุกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา
- 6) การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้
- 7) การนิเทศการศึกษา
- 8) การแนะแนวการศึกษา
- 9) การพัฒนาระบบการประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษา
- 10) การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการชุมชน
- 11) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
- 12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั้ว องค์กรหน่วยงาน

และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

ขณะที่หาญณรงค์ กระจงจิตร (2558) ซึ่งศึกษา “การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนเครือข่ายการศึกษากรมหลวงชุมพร” กล่าวถึงขอบข่ายการบริหารงานวิชาการว่า มีองค์ประกอบ 7 ข้อ คือ

- 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 3) การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน
- 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 5) การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา
- 6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
- 7) การนิเทศการศึกษา

งานวิจัยของสุพรรณณี แสงฮาด (2559) เรื่อง “ขอบเขตการมีส่วนร่วมในการบริหารงานด้านวิชาการของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ้านลานตาเมือง อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย” กล่าวถึงขอบเขตการบริหารงานวิชาการ 4 ด้าน คือ

- 1) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- 2) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
- 3) ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน
- 4) ด้านการนิเทศการศึกษา

ศุทธิรา เกษมราษฎร์ (2559) ได้ศึกษาขอบข่ายการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนกลุ่มบางละมุง 4 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 3 ดังนี้

- 1) ด้านหลักสูตรและการนำไปใช้
- 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน
- 3) ด้านสื่อการเรียนการสอน
- 4) ด้านการวัดผลและประเมินผล

สารินทร์ เอี่ยมครอง (2561) ซึ่งศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในจังหวัดชัยนาท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ระบุขอบข่ายการบริหารงานวิชาการไว้ 7 ด้านดังนี้

- 1) ด้านการจัดการหลักสูตร

- 2) ด้านการจัดการเรียนรู้
- 3) ด้านการวัดผลประเมินผล
- 4) ด้านการนิเทศ
- 5) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 6) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา
- 7) ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

จากที่กล่าวมาข้างต้นพบว่า ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 4) การวัดผลและประเมินผล 5) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 6) การนิเทศการศึกษา 7) การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา

2.3.6 การสังเคราะห์องค์ประกอบที่มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน

การวิจัยในครั้งนี้จะสังเคราะห์องค์ประกอบที่มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาจากกฎกระทรวง งานวิจัย และเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อคัดเลือกงานวิชาการที่เหมือนกันและมีความถี่ครั้งหนึ่งของแหล่งข้อมูลทั้งหมด

ตารางที่ 2.1 การสังเคราะห์องค์ประกอบที่มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน

องค์ประกอบที่มีส่วนร่วม ในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน	กมล ภูประเสริฐ, 2545	ปริญพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2545	กระทรวงศึกษาธิการ, 2550	ณรงค์ ผิวอ่อน, 2550	วิระศักดิ์ วงศ์อินทร์, 2557	หาญณรงค์ กระจงจิตร, 2558	สุพรรณิ แสงฮาด, 2559	สุทธิรา เกษมราษฎร์, 2559	สารินทร์ เอี่ยมครอง, 2561	ความถี่
1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	✓		✓	✓	✓	✓	✓		✓	7
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	✓	✓	✓		✓	✓	✓			6
3. การจัดการเรียนการสอนใน สถานศึกษา		✓	✓	✓				✓	✓	5

ตารางที่ 2.1 การสังเคราะห์องค์ประกอบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน(ต่อ)

องค์ประกอบการมีส่วนร่วม ในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน	กมล ภูประเสริฐ, 2545	ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2545	กระทรวงศึกษาธิการ, 2550	ณรงค์ พิ๋วอ่อน, 2550	วิระศักดิ์ วงศ์อินทร์, 2557	หาญณรงค์ กระจงจิตร์, 2558	สุพรรณิ แสงฮาด, 2559	สุทธิรา เกษมราษฎร์, 2559	สารินทร์ เอี่ยมครอง, 2561	ความถี่
4. การวัดผล ประเมินผล และ ดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	9
5. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในสถานศึกษา	✓		✓		✓	✓			✓	5
6. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่ง เรียนรู้ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี			✓		✓	✓			✓	4
7. การนิเทศการศึกษา	✓		✓		✓	✓	✓		✓	6
8. การแนะแนว			✓		✓					2
9. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพ ภายในและมาตรฐานการศึกษา			✓		✓				✓	3
10. การส่งเสริมชุมชนให้มีความ เข้มแข็งทางวิชาการ			✓		✓					2
11. การประสานความร่วมมือในการ พัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและ องค์กรอื่น			✓		✓					2
12. การส่งเสริมและสนับสนุนงาน วิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานสถานประกอบการ และ สถาบันอื่นที่จัดการศึกษา			✓		✓					2
13. การวางแผนงานด้านวิชาการ		✓	✓							2

ตารางที่ 2.1 การสังเคราะห์องค์ประกอบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน(ต่อ)

องค์ประกอบการมีส่วนร่วม ในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน	กมล ภูประเสริฐ, 2545	ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2545	กระทรวงศึกษาธิการ, 2550	ณรงค์ ฝิวอ่อน, 2550	วิระศักดิ์ วงศ์อินทร์, 2557	หาญณรงค์ กระจงจิตร, 2558	สุพรรณิ แสงฮาด, 2559	สุทธิรา เกษมราษฎร์, 2559	สารินทร์ เอี่ยมครอง, 2561	ความถี่
	14. การพัฒนาหรือการดำเนินการ เกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนา สาระหลักสูตรท้องถิ่น			✓						
15. การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติ เกี่ยวกับงานด้านวิชาการของ สถานศึกษา			✓							1
16. การคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อ ใช้ในสถานศึกษา			✓							1
17. สื่อการเรียนการสอน				✓						1

จากตารางที่ 2.1 สามารถสรุปผลการสังเคราะห์องค์ประกอบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน เพื่อนำมาศึกษาวิจัยได้ 7 ข้อดังนี้

1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

1.1) ความหมายการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรการศึกษา มีนักวิชาการได้ให้ความหมาย ดังนี้ กมล ภูประเสริฐ (2547) กล่าวว่า หลักสูตรคือ ประมวลประสบการณ์หรือกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเป็นไปตามวัตถุประสงค์ด้านการศึกษา การเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ทั้งภายในและภายนอกสังคม ให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

ธีรียง บัวศรี (2542) กล่าวว่า หลักสูตรหมายถึง แผนซึ่งได้ออกแบบจัดทำขึ้นเพื่อแสดงจุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหากิจกรรมและมวลประสบการณ์ในแต่ละโปรแกรมการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียน มีพัฒนาการในด้าน ต่าง ๆ ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543) แบ่งความหมายของหลักสูตรได้ 3 ประการดังนี้

(1) หลักสูตรเป็นศาสตร์ที่มีทฤษฎีหลักการและจะนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งหมายไว้

(2) หลักสูตรเป็นระบบในการจัดการศึกษาโดยมีปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ครู นักเรียน วัสดุ อุปกรณ์ อาคารสถานที่ กระบวนการ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลผลิต ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสำเร็จทางการศึกษา เป็นต้น

(3) หลักสูตรเป็นแผนการจัดการเรียนการสอนที่ไม่ประสงค์จะอบรมฝึกฝนผู้เรียนให้ปฏิบัติตามเป้าหมายที่ต้องการ

1.2) ความสำคัญของหลักสูตร

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543) หลักสูตรการศึกษาถือเป็นหัวใจหลักของการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำไปสู่เป้าหมายของการศึกษา การศึกษาทำความเข้าใจในเรื่องของหลักสูตรจะทำให้การจัดการศึกษาดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งยังช่วยให้ครูได้มีแนวทางในการจัดการเรียนการสอนโดยความสำคัญของหลักสูตรมีดังนี้

(1) งานด้านหลักสูตรและการสอน ทำให้การศึกษาดำเนินไปสู่เป้าหมายที่วางไว้

(2) งานด้านหลักสูตรทำให้การศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามเป้าหมาย

(3) หลักสูตรเปรียบเหมือนแบบแปลนในการจัดการเรียนการสอนการพัฒนาหลักสูตรแสดงถึงวัตถุประสงค์ วัสดุอุปกรณ์ วิธีการสอน การเตรียมการสอนเพื่อช่วยพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู หลักสูตรจึงมีความสำคัญเป็นแผนยุทธศาสตร์ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จที่ต้องการเป็นแนวทางการปฏิบัติงานของครูที่จะจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้เกิดความรู้ ทักษะ ความประพฤติกและเจตคติที่ดี

ปญฺญ นันทวงศ์และไพโรจน์ ค้วงวิเศษ (2543) ได้สรุปความสำคัญของหลักสูตรว่า หลักสูตร มีความสำคัญยิ่งในฐานะที่เป็นเอกสารที่กำหนดแนวทางในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาทุกฝ่ายต้องยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ เพื่อพัฒนาบุคคลให้มีประสิทธิภาพตามที่พึงประสงค์ให้แก่สังคมและประเทศชาติ

1.3) หลักการพัฒนาหลักสูตร

การจะพัฒนาสิ่งใดก็ตามให้เป็นระบบจะต้องอยู่บนพื้นฐานที่สมเหตุสมผลซึ่งเป็นหลักการในการพัฒนาโดยมีจุดเน้นที่การตั้งวัตถุประสงค์และกำหนดวิธีการที่จะบรรลุเป้าหมาย

พินัส หัสนาคินทร์ (2542) ใช้หลักการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรในรูปของคำถาม 4 ข้อ

- (1) วัตถุประสงค์ของหลักสูตรใดที่สถานศึกษาควรจัดให้แก่ผู้เรียน
- (2) ประสบการณ์ใดที่สถานศึกษาจะจัดให้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
- (3) ประสบการณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ จะจัดให้มีระบบระเบียบอย่างไรมีประสิทธิภาพได้อย่างไร
- (4) มีเกณฑ์ใดตัดสินได้ว่าจุดมุ่งหมายต่าง ๆ เหล่านั้นบรรลุแล้ว

หลักสูตรต่าง ๆ แม้จะเน้นเฉพาะเจาะจงด้านใดด้านหนึ่งก็ต้องประกอบด้วยโครงสร้างที่เฉพาะตัว ในการที่จะพัฒนาหลักสูตรมีความจำเป็นที่จะต้องชัดเจนในเรื่องโครงสร้างพื้นฐานซึ่งประกอบด้วยวัตถุประสงค์ทั่วไปและวัตถุประสงค์เฉพาะ ซึ่งจะส่งผลให้เป็นแนวทางในการเลือกและจัดระบบเนื้อหา รูปแบบของการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนและสุดท้ายคือการประเมินผล

หลักการพัฒนาหลักสูตร Taba (1962) ประกอบด้วย

- (1) วัตถุประสงค์ทั่วไปและวัตถุประสงค์เฉพาะ
- (2) เนื้อหาวิชาและจำนวนชั่วโมงสอนของแต่ละวิชา
- (3) กระบวนการเรียนการสอน
- (4) โครงการประเมินผลหลักสูตร

ได้แก่

โครงสร้างพื้นฐานของหลักสูตร ประกอบด้วย 4 พื้นฐานหลัก

- (1) วัตถุประสงค์
- (2) เนื้อหาวิชา
- (3) วิธีสอน
- (4) การประเมินผล

ซึ่งทุกพื้นฐานจะต้องมีเกณฑ์ที่เที่ยงตรง เช่น เริ่มจาก วัตถุประสงค์ที่เลือกแล้วว่าสามารถตอบสนองความต้องการส่วนบุคคล สังคมหรือทั้งสองอย่างซึ่งมีผลต่อเนื่องถึงการกำหนดเนื้อหาวิชาโครงสร้างต่าง ๆ นี้ มีอิสระแก่กันต้องเกี่ยวพันกันไปตลอด และอย่างใกล้ชิดไม่ว่าจะตัดสินใจใดไปในทิศทางใดย่อมมีผลกระทบต่อโครงสร้างอื่นด้วย ตัวอย่างเช่น มีการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์ก็ต้องมีการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาวิธีการสอนและการประเมินผลด้วย เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ถ้าวัตถุประสงค์มีเพื่อพัฒนาความคิดริเริ่ม วิธีการสอนก็ต้องเปลี่ยนไปไม่ใช่การสอนให้จำแบบเดิมซึ่งจะต้องเป็นการสอนแบบการแก้ปัญหา และถ้าจะสอนให้มีทักษะก็ต้องใช้วิธีสอนที่จะพัฒนาทักษะได้ และการประเมินผลก็ต้องประเมินการกระทำด้วย (Taba, 1962)



รูปที่ 2.1 แสดงความสัมพันธ์ของโครงสร้างหลักสูตร

ที่มา: Taba, 1962

1.4) ขั้นตอนในการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร

Taba (1962) ได้เสนอแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรที่เรียกว่า “Grass roots approach” หรือวิธีการจากเบื้องล่างสู่เบื้องบน ซึ่งทาบาคือเชื่อว่าผู้ที่มีหน้าที่สอนในหลักสูตรควรได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรด้วย วิธีการพัฒนาหลักสูตรของทาบานี้มีขั้นตอน

คล้ายคลึงกับไทเลอร์แต่ต่างกันตรงที่วิธีการที่ ไทเลอร์เสนอนั้นค่อนข้างเป็นวิธีการแบบ “Top-down” คือ การพัฒนา หลักสูตรที่มาจากข้อเสนอแนะของนักวิชาการ ให้ครูปฏิบัติและผู้บริหารสั่งการมายังครูผู้สอนอีกทีหนึ่ง สำหรับขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรของทาบามีดังนี้

ขั้นที่ 1 การสำรวจความต้องการ ครูหรือผู้ร่างหลักสูตรเริ่มกระบวนการด้วยการสำรวจความต้องการของนักเรียนที่หลักสูตรได้วางแผนไว้

ขั้นที่ 2 การกำหนดจุดมุ่งหมาย หลังจากที่ครูได้ระบุความต้องการของนักเรียนแล้วครูกำหนดจุดมุ่งหมายที่จะให้บรรลุผล

ขั้นที่ 3 การเลือกเนื้อหา จุดมุ่งหมายที่เลือกไว้หรือที่สร้างขึ้นเป็น ตัวชี้แนะแนวทางในการเลือกรายวิชาหรือเนื้อหาของหลักสูตร ซึ่งควรเลือกเนื้อหาที่มีความเที่ยงตรงและมีความสำคัญด้วย

ขั้นที่ 4 การจัดเนื้อหา เมื่อครูเลือกเนื้อหาได้แล้วต้องจัดเนื้อหาโดยเรียงลำดับขั้นตอนให้ถูกต้อง คำนึงถึงวุฒิภาวะของนักเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจของผู้เรียนด้วย

ขั้นที่ 5 การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ เมื่อได้เนื้อหาแล้วครูคัดเลือกวิธีการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาและผู้เรียน

ขั้นที่ 6 การจัดประสบการณ์เรียน กิจกรรมการเรียนการสอนควรได้รับการจัดเรียงลำดับขั้นตอนเช่นเดียวกับเนื้อหา แต่ครูต้องจัดกิจกรรมการเรียน การสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนด้วย

ขั้นที่ 7 การประเมินผลและวิธีการประเมินผลผู้ที่วางแผนหลักสูตรต้องประเมินว่าจุดมุ่งหมายใดบรรลุผลสำเร็จและทั้งครูและนักเรียนควรร่วมกันกำหนดวิธีการประเมินผล

1.5) บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตร
ในสถานศึกษา

หน้าที่ของสถานศึกษาในการจัดการและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547)

(1) ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ในการรับนโยบายจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการยึดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ

(2) ผู้บริหารต้องเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ได้แก่

(2.1) การสร้างความตระหนักให้แก่ บุคลากรของสถานศึกษาประกอบด้วยคณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และนักเรียนให้เห็นถึงความสำคัญที่ต้องร่วมมือกันบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

(2.2) แต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษาขึ้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544

(2.3) ประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนทราบและให้ความร่วมมือในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

(2.4) จัดทำข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาให้เป็นระบบ

(2.5) จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาหรือธรรมนูญการสถานศึกษา

(2.6) พัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ไปใช้จัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา

(3) ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ในการส่งเสริม ควบคุมการจัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ

(4) ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ในการนำให้องค์กรจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ, 2545) ดังต่อไปนี้

(4.1) ศึกษาองค์ประกอบหลักสูตรการกำหนดสาระที่เป็นแกนกลางและสาระท้องถิ่นอย่างไร และมีความสอดคล้องสัมพันธ์และสมดุลอย่างไร

(4.2) วิเคราะห์ขอบข่ายเนื้อหาสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ทั้งองค์ประกอบด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม

(4.3) ศึกษาสภาพปัญหาของชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นความต้องการของชุมชน และสังคม

(4.4) ปรับปรุงสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและ ความต้องการของชุมชน

(4.5) ตรวจสอบความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมกับมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มวิชาและมาตรฐานหลักสูตรขั้นพื้นฐาน

(4.6) วางแผนการจัดการเรียนรู้ตามสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ สักส่วนและหน่วยกิตตามที่หลักสูตรแกนกลางกำหนด

(4.7) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน

(5) ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ในการวางแผนบริหารจัดการหลักสูตร ดังนี้

(5.1) การบริหารกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น กิจกรรมโดยยึดหลักผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่หลากหลาย การสอนซ่อมเสริม การประเมินผลตามสภาพจริง เป็นต้น

(5.2) การบริหารการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น การวางแผนให้ครูทุกคนสามารถแนะแนวผู้เรียนได้ทั้งด้านการศึกษา ด้านอาชีพและปัญหาอื่น ๆ

(5.3) การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น การสร้างเครือข่ายแห่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

(6) ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ในการสรุปผลการดำเนินงานบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโดยสถานศึกษาจะต้องรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินงานบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาได้จากข้อเสนอแนะ จากคณะกรรมการและอนุคณะกรรมการของสถานศึกษา และความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียของสถานศึกษา สรุปและเขียนรายงานผลการดำเนินงานเสนอต่อผู้เกี่ยวข้องและนำผลการรายงานเผยแพร่ให้ชุมชนหรือสาธารณะชนได้รับทราบ

(7) ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ในการบริหารจัดการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โดยนำผลการดำเนินงานบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปัญหาหรืออุปสรรคในการดำเนินงานและข้อมูลการติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรทั้งหมดมาปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้เกิดความทันสมัยสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น

2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

2.1) ความหมายของกระบวนการเรียนรู้

กระบวนการเรียนรู้เกิดจากคำหลัก 2 คำ ได้แก่ “กระบวนการ” และ “การเรียนรู้” กระบวนการ หมายถึง ลำดับการของการกระทำซึ่งดำเนินต่อเนื่องกันจนสำเร็จ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538) การเรียนรู้ หมายถึงการเปลี่ยนพฤติกรรมหรือศักยภาพของพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวร ซึ่งการเปลี่ยนนี้มีสาเหตุมาจากการได้รับประสบการณ์ ดังนั้นเมื่อรวมคำว่า กระบวนการและการเรียนรู้เข้าด้วยกัน กระบวนการเรียนรู้จึงหมายถึงลำดับขั้นตอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ คำนิยามของการเรียนรู้คือกระบวนการที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากพฤติกรรมเดิมไปเป็นพฤติกรรมใหม่ที่ค่อนข้างถาวรเป็นผลที่ได้จากประสบการณ์ ผลจากการตอบสนองตามธรรมชาติที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญ เป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งความรู้ ความรู้สึกและทักษะ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2543) การเกิดการเรียนรู้ในแต่ละครั้งจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น 3 ประการ จึงจะเรียกว่าเป็นการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ (Bloom, 1976) คือ

(1) การเปลี่ยนแปลงทางด้านความรู้ความคิด ความเข้าใจหมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสมอง เช่น ความคิดรวบยอด

(2) การเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์หรือความรู้สึกหมายถึง การเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจ เช่น ความเชื่อเจตคติ ค่านิยม

(3) การเปลี่ยนทางการเคลื่อนไหวของร่างกายเพื่อให้เกิดทักษะและความชำนาญ เช่น การว่ายน้ำ การเล่นกีฬา

2.2) ความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้

กระบวนการการเรียนรู้เป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐานที่สุดที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ทุกคนสามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลา รูปแบบการเรียนรู้มีได้มากมายและหลากหลาย เช่น การคัดลอก การเลียนแบบ การท่องจำ การอ่าน การเขียน การเรียนรู้จากการลงมือทำ ฯลฯ (สมชาย ธนสินชยกุล, 2552)

2.3) หลักของกระบวนการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543)

(1) กระบวนการเรียนรู้จะเกิดขึ้นดี ถ้าผู้เรียนมีโอกาสคิด ทำสร้างสรรค์ โดยที่ครูช่วยจัดบรรยากาศการเรียนรู้ จัดสื่อ และสรุปสาระการเรียนรู้ร่วมกัน

(2) คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านความสามารถทางสติปัญญา อารมณ์ สังคม ความพร้อมของร่างกาย จิตใจ และการสร้างโอกาสให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง

(3) สาระการเรียนรู้มีความสมดุลเหมาะสมกับวัยความถนัดความสนใจของผู้เรียนและความคาดหวังของสังคม ทั้งนี้ผลการเรียนรู้จากสาระและกระบวนการจะต้องทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดี และมีความสุขในการเรียน

(4) แหล่งการเรียนรู้มีหลากหลายและเพียงพอที่จะให้ผู้เรียนได้ใช้เป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้ ตามความถนัดความสนใจ

(5) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับครูและระหว่างกับผู้เรียนมีลักษณะเป็นกัลยาณมิตรที่ช่วยเหลือเกื้อกูล ห่วงใย มีกิจกรรมร่วมกันในกระบวนการเรียนรู้ คือ แลกเปลี่ยนความรู้ ถักทอความคิด และพิชิตปัญหาร่วมกัน

(6) ศิษย์มีความศรัทธาต่อครูผู้สอน สาระที่เรียนรวมทั้งกระบวนการที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ ผู้เรียนใฝ่รู้ มีใจรักที่จะเรียนรู้ ทั้งนี้ครูต้องมีความเชื่อว่าศิษย์ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้และมีวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน

(7) สาระและกระบวนการเรียนรู้เชื่อมโยงกับเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมรอบตัวของ ผู้เรียนจนผู้เรียนสามารถนำผลจากการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวัน

(8) กระบวนการเรียนรู้มีการเชื่อมโยงกับเครือข่ายอื่น ๆ เช่น ชุมชน ครอบครัว องค์กรเพื่อสร้างความสัมพันธ์และร่วมมือกันให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้สูงสุด

2.4) ปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการเรียนรู้

ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้มี 2 ประเภท คือ (Gagne, 1979)

(1) ปัจจัยภายนอก เป็นปัจจัยเดิมของการเรียนรู้ ได้แก่

(1.1) การต่อเนื่อง คือ การให้ผู้เรียน เรียนรู้โดยการให้สิ่งเร้าพร้อมกันให้ผู้เรียนตอบสนองในสิ่งที่ต้องการ

(1.2) การทำซ้ำ คือการให้ผู้เรียน เรียนรู้โดยใช้สิ่งเร้าแล้วตอบสนองหลายๆ ครั้งจนสามารถเรียนรู้ได้

(1.3) การให้การเสริมแรง คือการเสริมกำลังใจให้เกิดความพอใจในการเรียนรู้

(2) ปัจจัยภายใน เป็นสิ่งภายในที่ผู้เรียนต้องมีเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้แก่

(2.1) ข้อเท็จจริง อาจเรียนขณะนั้นหรือระลึกจากที่เคยเรียนมาแล้ว

(2.2) ทักษะทางปัญญา หมายถึง ความสามารถในการใช้สมองเพื่อการเรียนรู้โดยระลึก จากประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผ่านมา

(2.3) ยุทธศาสตร์ หมายถึงสมรรถภาพที่ควบคุมการเรียนรู้ความตั้งใจการจำและพฤติกรรมความคิดของมนุษย์เป็นกระบวนการทำงานภายในสมองของมนุษย์ผู้เรียนอาจได้รับแนวทางในขณะเรียนหรือกระตุ้นตนเองจากที่เคยฝึกมาก่อน

2.5) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547) สามารถปฏิบัติได้ ดังนี้

(1) ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ในการส่งเสริม ควบคุมให้มีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้อง กับความถนัดของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน เพื่อประโยชน์สูงสุดของการจัดการศึกษาให้ครุมีความสามารถในการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ เช่น การจัดการอบรม การให้คำแนะนำ การแลกเปลี่ยนความรู้

(2) ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ในการส่งเสริม ควบคุมให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะกระบวนการคิดในหลายรูปแบบ โดยเฉพาะการคิดวิเคราะห์เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีศักยภาพในการเรียนรู้การดำรงชีวิตอย่างชาญฉลาด

(3) ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ในการส่งเสริม ควบคุมให้มีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน

(4) ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ในการส่งเสริม ควบคุมครูให้อำนวยความสะดวกให้ ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ โดยคำนึงถึงความสามารถ และความแตกต่างของผู้เรียนเป็นหลัก เช่น การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ การเตรียมหลักสูตร สื่อการเรียนรู้ เทคโนโลยี รวมถึงแหล่งเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้

(5) ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ในการส่งเสริม ควบคุมให้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา การเรียนรู้ไม่จำเป็นต้องเกิดในเวลาเรียน หรือในห้องเรียนเสมอไปผู้บริหารจำเป็นต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ไม่จำกัด

(6) ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ในการส่งเสริม ควบคุมให้ผู้เรียนสามารถใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์ในการสรุปความรู้ แนวคิดประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้รับ กระบวนการเรียนรู้รวมถึงสามารถประยุกต์ใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์ในชีวิตประจำวันได้

(7) ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ในการส่งเสริม ควบคุมให้ผู้เรียนสามารถสรุปความรู้ สามารถนำเสนอผลการคิดวิเคราะห์ได้ รวมถึงการประยุกต์ใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์ในสถานการณ์จริง

3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

3.1) ความหมายของการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543) การจัดการเรียนการสอนมีความหมายกว้างกว่าการสอน หมายถึง กิจกรรมทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการสอน เช่น การใช้สื่อการสอน การจัดกิจกรรมระหว่างการสอน การทดสอบ เป็นต้น การสอนไม่ได้หมายถึงการสอนในทฤษฎีเนื้อหาวิชาเท่านั้น แต่รวมถึงทักษะคุณภาพที่ต้องการรวมทั้งความสามารถในการจัดการ ครูจึงจำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เรียน ในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ ทักษะของตนไปสู่จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา ซึ่งต้องอาศัยการปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน

3.2) ความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2550) การจัดการเรียนรู้เปรียบเสมือนเครื่องมือที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้ ตั้งใจเรียนและเกิดการเรียนรู้ขึ้น การเรียนของผู้เรียนจะไปจุดหมายปลายทาง คือ ความสำเร็จในชีวิตหรือไม่ขึ้นอยู่กับการจัดการเรียนรู้ที่ดีของผู้สอนด้วยเช่นกันหากผู้สอนรู้จักเลือกใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ดีและเหมาะสมแล้ว ย่อมจะมีผลดีต่อการเรียนของผู้เรียน ดังนี้คือ

- (1) มีความรู้และความเข้าใจในเนื้อหาวิชาหรือกิจกรรมที่เรียนรู้
 - (2) เกิดทักษะหรือมีความชำนาญในเนื้อหาวิชาหรือกิจกรรมที่เรียนรู้
 - (3) เกิดทัศนคติที่ดีต่อสิ่งที่เรียน
 - (4) สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
 - (5) สามารถนำความรู้ไปศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมต่อไปอีกได้
- ที่ผู้สอนจะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเจริญงอกงามในทุก ๆ ด้านทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์สังคม และสติปัญญานั้นการส่งเสริมที่ดีที่สุดก็คือการให้การศึกษา ซึ่งจากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญในการให้การศึกษาแก่ผู้เรียนเป็นอย่างมาก

3.3) หลักในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

(3.3.1) องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้

สุพิน บุญชูวงศ์ (2532) การจัดการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยองค์ประกอบหลายด้านทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการสอนมีส่วนส่งเสริมให้การสอนประสบความสำเร็จจัดเป็นองค์ประกอบในการสอน องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้มี 3 องค์ประกอบดังนี้

(1) ผู้สอนหรือครู เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ขาดไม่ได้ บุคลิกภาพและความสามารถของผู้สอนหรือครูมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้สอนควรมีบุคลิกภาพที่ดีและรู้จักเลือกวิธีสอนที่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

(2) ผู้เรียนหรือนักเรียน เป็นองค์ประกอบสำคัญเท่ากับ ผู้สอนความสำเร็จในการศึกษาเป็นเป้าหมายสำคัญของผู้เรียนผู้สอนจึงควรเป็นผู้แนะแนว แนะนำ และจัดมวลงประสพการณ์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู่มากที่สุด

(3) สิ่งที่จะสอน ได้แก่ เนื้อหาวิชาต่าง ๆ ครูจะต้องจัดเนื้อหาให้มีความสัมพันธ์กันน่าสนใจเหมาะสมกับวัย ระดับชั้นและสภาพแวดล้อมของการเรียนการสอน

อากรณ์ ใจเที่ยง (2550) กำหนดองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ไว้ 7 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) ครูผู้สอน (2) ผู้เรียน (3) หลักสูตร (4) วิธีสอน (5) วัตถุประสงค์ของการสอน (6) สื่อการสอน (7) การประเมินผล

3.4) หลักในการจัดการเรียนรู้ที่ดี

สำนักส่งเสริมงานวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ (2553) กล่าวว่า ผู้สอนที่ดีทุกคนย่อมมีความรับผิดชอบในหน้าที่ในด้านการจัดการเรียนรู้และการอบรมผู้เรียนให้เป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนและชาติ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ที่ดีต้องมีหลักในการดังนี้

(1) ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดอยู่เสมอ โดยการซักถามหรือให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ สำหรับผู้เรียนในระดับต่าง ๆ เพื่อจะได้เป็นการฝึกให้ผู้เรียนคิดหาเหตุผลคิดเปรียบเทียบ และคิดพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ

(2) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงให้มากที่สุดด้วยการเรียนโดยการกระทำด้วยตนเอง

(3) ส่งเสริมให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม โดยมีการปรึกษาหารือกัน
ในกลุ่มแบ่งงานกันทำด้วยความร่วมมือกันและประเมินผลรวมกัน

(4) ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเองตามวิธีการทาง
วิทยาศาสตร์

(5) มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการจัดการเรียนรู้อยู่เสมอ เพื่อให้การ
จัดการเรียนรู้นั้นเกิดความยืดหยุ่น น่าสนใจและไม่น่าเบื่อโดยการนำเอาเทคนิคการจัดการเรียนรู้
แบบต่าง ๆ มาดัดแปลงใช้ในการจัดการเรียนรู้

(6) มีการเตรียมการจัดการเรียนรู้ไว้ล่วงหน้า เพื่อให้ผู้สอนจะได้
ทราบว่าจะสอนอย่างไรบ้าง ตามลำดับขั้นและยังช่วยให้ผู้สอนพร้อมที่จะสอนด้วยความมั่นใจ

(7) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมและคิดหา
เหตุผลความเป็นมาของสิ่งที่เรียนและมีการรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

(8) มีการประเมินผลอยู่ตลอดเวลา เน้นการประเมินตามสภาพ
จริงประเมินตามความรู้ ความสามารถของผู้เรียนอย่างแท้จริงเพื่อให้แน่ใจว่าการจัดการเรียนรู้ได้ผล
ตรงตามจุดประสงค์ที่กำหนดหรือไม่เพียงใด

(9) มีสื่อการจัดการเรียนรู้เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสนใจและเข้าใจ
บทเรียน เช่น ของจริง รูปภาพ หุ่นจำลอง คอมพิวเตอร์ช่วยสอน วัสดุทัศน การเรียนรู้ผ่านเว็บไซต์
และโสตทัศนูปกรณ์อื่น ๆ

(10) มีการจูงใจในระหว่างการจัดการเรียนรู้ เช่น การให้รางวัล
การชมเชย การให้คะแนน การสอบ การแข่งขัน การประลองมือให้เกียรติ เป็นต้น มาใช้เป็นสิ่งกระตุ้น
และชี้แนวทางเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจตั้งใจ ขยันหมั่นเพียรในการเรียนการทำกิจกรรมมากขึ้น

(11) มีกิจกรรมให้ผู้เรียนทำกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อสร้างความ
สนใจของผู้เรียนและช่วยให้ผู้เรียนสนุกสนานในการเรียน

(12) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเจริญงอกงามในทุกด้านทั้งร่างกาย
อารมณ์สังคมและสติปัญญา

(13) ส่งเสริมความสัมพันธ์หรือการบูรณาการระหว่างวิชาที่เรียน
กับวิชาอื่น ๆ ในหลักสูตร เช่น สอนภาษาไทยก็สอนให้สัมพันธ์กับสังคมศึกษา ศิลปศึกษา ดนตรี
และนาฏศิลป์ เป็นต้น

(14) มีการสร้างบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะแก่การ
เรียนรู้ตามบทเรียนที่สอนทั้งในแง่ของสิ่งแวดล้อมและอารมณ์ของผู้เรียน

(15) สอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ผู้เรียนจะเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เอง ผู้สอนจะเป็นเพียงผู้คอยให้ความช่วยเหลือแนะนำในการทำกิจกรรม

(16) สอน โดยให้ผู้เรียนได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ให้มากที่สุด

(17) สอนตามกฎแห่งการเรียนรู้โดยจัดบทเรียนให้เหมาะสมกับวัย ความสามารถและประสบการณ์เดิมของผู้เรียน

(18) สอน โดยส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแบบประชาธิปไตย โดยสามารถแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ และให้ผู้เรียนรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น อีกทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้มีการวางแผนงานร่วมกับผู้สอน

3.5) บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารต่อการจัดการเรียนรู้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547) กำหนดภารกิจที่สถานศึกษาต้องดำเนินการเองในด้านการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

(1) ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ในการส่งเสริม ควบคุม ให้ครูผู้สอนจัดเนื้อหาและสาระกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

(2) ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ในการส่งเสริมควบคุมให้ผู้สอน มีการวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้รับการฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันปัญหา

(3) ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ในการส่งเสริม ควบคุม ให้มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

(4) ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ในการส่งเสริม ควบคุม ให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

(5) ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ในการส่งเสริม ควบคุม สนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้รวมทั้งใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ทั้งนี้ผู้สอน และผู้เรียนอาจเรียนรู้ ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ

(6) ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ในการส่งเสริม ควบคุม สนับสนุนให้การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ที่มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

(7) ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ในการส่งเสริม ควบคุมการจัดการประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรม การเรียน การร่วมกิจกรรม และทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา ให้สถานศึกษาใช้วิธีการที่หลากหลายในการจัดสรรโอกาส การเข้าศึกษาต่อ และให้นำผลการประเมินผู้เรียนมาใช้ในการประกอบการพิจารณาด้วย

4) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

4.1) ความหมายของการวัดผล ประเมินผล

ตามระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลการศึกษาของสถานศึกษา กำหนดไว้ว่าเป็นกรอบภาระงานและแนวปฏิบัติด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งจะต้องเชื่อมโยงกับการเรียนรู้เป็นกระบวนการเดียวกัน สารของระเบียบดังกล่าวกำหนดบนพื้นฐานของนโยบายด้านการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา หลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตามหลักวิชา (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2558) หลักเกณฑ์การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องและแนว ปฏิบัติที่สถานศึกษากำหนดเพิ่มเติม สะท้อนคุณภาพและมาตรฐานการปฏิบัติงานของสถานศึกษาที่จะช่วยสร้างความมั่นใจในกระบวนการดำเนินงานและสร้างความเชื่อมั่นแก่สังคม ซึ่งจะส่งผลต่อการ พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมายการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

พิชิต ฤทธิจรูญ (2545) ให้ความหมายการประเมินผลว่า “การประเมินผล เป็นกระบวนการที่เป็นระบบในการตัดสินใจในขอบเขตของวัตถุประสงค์ของการสอนที่เป็น สัมฤทธิ์ผลของนักเรียน” ในขณะที่ อุทุมพร จามรมาน (2544) กล่าวว่าเป็นการตัดสินใจคุณค่าของสิ่ง ที่วัดตามเกณฑ์ภายในและภายนอกการประเมินผลคือการตัดสินใจคุณค่าหรือคุณภาพของผลที่ได้จาก การวัด โดยเปรียบเทียบกับ ผลการวัดอื่น ๆ หรือเกณฑ์ที่ตั้งไว้

4.2) ความหมายของการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

สถานศึกษาสามารถเทียบโอนผลการเรียนของผู้เรียนจากสถานศึกษาได้ในกรณีต่าง ๆ ได้แก่ การย้ายสถานศึกษา การเปลี่ยนรูปแบบการศึกษา การย้ายหลักสูตร การออกกลางคันและการขอกลับเข้ารับการศึกษาต่อการศึกษาจากต่างประเทศและขอเข้าศึกษาต่อในประเทศ นอกจากนี้ยังสามารถเทียบโอนความรู้ ทักษะประสบการณ์จากแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ เช่น สถานประกอบการ สถาบันทางศาสนา สถาบันการฝึกอบรมอาชีพการจัดการศึกษาโดยครอบครัว เป็นต้น การเทียบโอนผลการเรียนควรดำเนินการในช่วงก่อนเปิดภาคเรียนหรือต้นภาคเรียนที่สถานศึกษารับผู้ขอเทียบโอนเป็นผู้เรียน ทั้งนี้ ผู้เรียนที่ได้รับการเทียบโอนผลการเรียนต้องศึกษาต่อเนื่องในสถานศึกษาที่รับเทียบโอนอย่างน้อย 1 ภาคเรียน โดยสถานศึกษาที่รับการเทียบโอนควรกำหนดรายวิชา จำนวนหน่วยกิต ที่จะรับเทียบโอนตามความเหมาะสมการพิจารณาการเทียบโอน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557)

4.3) หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา

เพื่อให้การวัดผลและประเมินผลการศึกษาเป็นไปอย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับจิตวิทยาการเรียนรู้ควรยึดหลักในการปฏิบัติดังนี้ (พิชิต ฤทธิจรูญ, 2545)

(1) วัดให้ตรงกับจุดมุ่งหมายการวัดและประเมินผลการศึกษาเป็นกระบวนการตรวจสอบว่าการจัดการกิจกรรมการเรียน การสอนที่ได้จัดให้กับผู้เรียนนั้น ผู้เรียนสามารถบรรลุตามจุดมุ่งหมายมากน้อยเพียงใด ดังนั้นการวัดและประเมินผลแต่ละครั้งจึงต้องมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนในการวัดและในการสอนครูก็ต้องยึดหลักสูตรเป็นหลักโดยต้องมีการวิเคราะห์หลักสูตรแล้วตั้งจุดมุ่งหมายและวัดให้ตรงกับจุดมุ่งหมายหากการวัดแต่ละครั้งไม่ตรงกับจุดมุ่งหมายที่จะวัดผลของการวัดก็จะไม่มีความหมายแต่ก่อให้เกิดความผิดพลาดในการนำผลการวัดไปใช้ความผิดพลาดที่ทำให้การวัดไม่ตรงกับจุดมุ่งหมาย มีดังนี้

- (1.1) ไม่ศึกษาที่ต้องการจะวัดให้ชัดเจน
- (1.2) ใช้เครื่องมือไม่สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการจะวัด
- (1.3) วัดได้ไม่ครบถ้วน
- (1.4) เลือกกลุ่มตัวอย่างที่จะวัดไม่เหมาะสม

(2) ใช้เครื่องมือที่มีคุณภาพ เมื่อมีจุดประสงค์ในการวัดที่ชัดเจน เลือกเครื่องมือวัดได้ตรงกับจุดประสงค์แล้วแต่หากเครื่องมือขาดคุณภาพ ผลการวัดก็ขาดคุณภาพ

ไปด้วยและเมื่อนำผลการวัดไปประเมินผล ผลการประเมินย่อมมีโอกาสผิดพลาดได้ ดังนั้นเพื่อให้ผลของการวัดมีความเชื่อถือได้ จึงควรเลือกใช้เครื่องมือที่มีคุณภาพ

(3) คำนึงถึงความยุติธรรม ครูต้องนึกถึงความยุติธรรมทุกครั้ง ที่ทำการวัดและประเมินผลการศึกษา กล่าวคือจะต้องวัดและประเมินผลด้วยใจเป็นกลางไม่ลำเอียง หรืออคติ ตัดสินตามหลักวิชา เช่น การตรวจข้อสอบโดยใช้เกณฑ์เดียวกัน การตัดสินผลการวัดโดยใช้เกณฑ์เดียวกัน เป็นต้น หากการดำเนินการขึ้นใดขึ้นหนึ่งขาดความยุติธรรมย่อมส่งผลให้การวัดและการประเมินผลขาดความน่าเชื่อถือตามไปด้วย

(4) การแปลผลให้ถูกต้อง การวัดและประเมินผลการศึกษา มีเป้าหมายเพื่อนำผลไปใช้อธิบายหรือเปรียบเทียบกันในคุณลักษณะนั้น ๆ ดังนั้นการแปลผลที่ได้ จะต้องพิจารณาให้รอบคอบก่อนที่จะสรุปโดยคำนึงถึงหลักเกณฑ์และวิธีการแปลความหมายเป็นสำคัญพิจารณาตามหลักตรรกวิทยา ความสมเหตุสมผลความสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ของการประเมินในครั้งนั้นว่าเป็นแบบอิงเกณฑ์หรืออิงกลุ่ม นอกจากนี้ครูจำเป็นต้องมีความรู้ในการวัดและสถิติที่นำมาใช้

(5) ใช้ผลของการวัดผลและประเมินผลให้คุ้มค่า การวัดและประเมินผลแต่ละครั้งเป็นงานที่ต้องลงทุนทั้งในด้านความคิด กำลังกาย เวลาและงบประมาณ เพื่อให้สามารถวัดผลประเมินผลได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ หากผลการวัดที่ครูนำมาเพียงตัดสินให้ผ่านหรือไม่ผ่านนับว่าเป็นการลงทุนที่ไม่คุ้มค่าเพราะผลการวัดและการประเมินสามารถนำมาใช้ประโยชน์อย่างอื่นได้อีก เช่น ใช้สำหรับวินิจฉัยข้อบกพร่องในการการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นข้อมูลสำหรับการปรับปรุงและพัฒนาการสอนของครู เป็นข้อมูลในการแนะแนวผู้เรียนและผู้ปกครอง และเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาความดีความชอบประจำปีของครูหรือปรับปรุงการบริหารโรงเรียน เป็นต้น

4.4) แนวทางในการเทียบโอนผลการเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557) สามารถปฏิบัติดังนี้

(1) กรณีผู้ขอเทียบโอนมีผลการเรียนมาจากหลักสูตรอื่นให้นำรายวิชาหรือหน่วยกิตที่มีมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด ผลการเรียนรู้จุดประสงค์หรือเนื้อหาที่สอดคล้องกันไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 มาเทียบโอนผลการเรียนและพิจารณาให้ระดับผลการเรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตรที่รับเทียบโอน

(2) กรณีการเทียบโอนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ ให้พิจารณาจากเอกสารหลักฐาน (ถ้ามี) โดยให้มีการประเมินด้วยเครื่องมือที่หลากหลายและให้ระดับผลการเรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตรที่เทียบโอน

(3) กรณีการเทียบโอนนักเรียนที่เข้าโครงการแลกเปลี่ยนต่างประเทศ ให้ดำเนินการตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องหลักการและแนวปฏิบัติการเทียบชั้นการศึกษาสำหรับนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนทั้งนี้วิธีการเทียบโอนผลการเรียนให้ เป็นไปตามหลักการและแนวทางการเทียบโอนผลการเรียนตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการเทียบโอนผลการเรียนการศึกษาระดับพื้นฐานและการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระดับต่ำกว่าปริญญา

4.5) บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในการวัด ประเมินผลการเรียนและเทียบโอนผลการเรียน

เป็นบทบาทที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและการที่จะทำให้ทราบว่าผู้เรียนมีความสามารถตรงตามวัตถุประสงค์ตรงตามที่ได้กำหนดไว้ตามแนวทางการจัดการเรียนการสอน จำเป็นจะต้องมีตัวชี้วัดความสำเร็จและต้องมีการประเมินผล การวัดและประเมินผล ช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีข้อมูลในการตรวจสอบและตัดสินใจ ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขประยุกต์หรือปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนการสอนให้ถูกต้องเหมาะสมและ ตรงกับความต้องการของผู้เรียน (อัสนีย์ อัจฉริยบุตร, 2546)

ผู้บริหารมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการประเมินผลมีการกำหนด นโยบายทั่วไปเกี่ยวกับการวัดประเมินผลมีการรวบรวมและจัดทำสารสนเทศ ด้วยวิธีที่หลากหลาย แล้วสรุปผลตัดสินใจในด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน การเลือกใช้เทคนิคและวิธีการ วัดผลประเมินผลการเรียนการสอนให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2543)

5) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

5.1) ความหมายของการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (2542) ได้ให้ความหมายการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษาไว้ว่าการวิจัย หมายถึงการวิจัยที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนโดยครูผู้สอนมีเป้าหมายหลัก เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียนและนำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนของ

ตนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียนในชั้นที่ครูสอนอยู่และสามารถเผยแพร่เป็นประโยชน์ต่อ
 ชั้นตอนและรูปแบบของการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน

5.2) ความสำคัญของการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา

ความสำคัญของการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน พิมพันธ์ เดชะคุปต์
 (2544) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน สรุปได้ดังนี้

- (1) ผู้เรียนจะมีการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- (2) ช่วยให้ครูมีวิธีการทำงานอย่างเป็นระบบและช่วยให้มีการ
 ตัดสินใจที่มีคุณภาพช่วยพัฒนาไปสู่ความเป็นครูมืออาชีพ
- (3) ช่วยทำให้เกิดการพัฒนาทั้งตัวผู้เรียนและผู้สอนอย่างต่อเนื่อง
 โดยเกิดการเปลี่ยนแปลงผ่านกระบวนการวิจัยในที่ทำงานซึ่งเป็นประโยชน์ต่อองค์กรเนื่องจาก
 นำไปสู่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติและการแก้ปัญหา
- (4) เป็นการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ นอกเหนือจากการสะท้อน

ผลการทำงาน

- (5) ทำให้ครูเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

5.3) หลักในการจัดทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา

ลักษณะของการวิจัยในชั้นเรียนมีจุดเด่นที่แตกต่างจากการวิจัยอื่น ๆ
 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) ดังนี้

- (1) ครูเป็นผู้วิจัยเองเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้แก่วงการวิชาชีพครู
- (2) ผลการวิจัยสามารถแก้ปัญหาผู้เรียนได้ทันเวลาและตรงจุด
- (3) การวิจัยช่วยเชื่อมช่องว่างระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติ
- (4) การเพิ่มศักยภาพการคิดสะท้อนของครูต่อปัญหาที่เกิดขึ้นใน
 ห้องเรียน
- (5) การเพิ่มพลังความเป็นครูในวงการการศึกษา
- (6) การเปิดโอกาสให้ครูก้าวหน้าทางวิชาการ
- (7) การพัฒนาและทดสอบการแก้ปัญหาในชั้นเรียน
- (8) การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเรื่องการเรียนการ
 สอนและแนวทางแก้ปัญหา
- (9) การนำเสนอข้อค้นพบและการรับฟังข้อเสนอแนะจากกลุ่มครู

(10) การวิจัยและพัฒนาเป็นวงจรเพื่อทำให้ข้อค้นพบสมบูรณ์ขึ้น

5.4) บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารต่อการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
ในสถานศึกษา

ผู้บริหารมีบทบาทในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาดังนี้
(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2554)

(1) สร้างความตระหนักกับครูในเรื่องต่อไปนี้

(1.1) ความสำคัญในการวิจัยในชั้นเรียน

(1.2) ประโยชน์ของการทำวิจัยในชั้นเรียน

(2) ให้ความรู้กับครูเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนในเรื่อง

ต่อไปนี้

(2.1) ประเด็นปัญหาในการทำวิจัยในชั้นเรียน

ประกอบด้วยที่มาของปัญหาลักษณะของปัญหาในการทำวิจัยในชั้นเรียน

(2.2) ขั้นตอนในการทำวิจัยในชั้นเรียน ประกอบด้วย

ศึกษาสภาพปัญหา วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพัฒนานวัตกรรม
หรือวิธีการแก้ปัญหานั้นนวัตกรรมหรือวิธีการแก้ไขปัญหาสรุปลและรายงานผลการวิจัยในชั้นเรียน

(3) ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับครูในการทำวิจัยในชั้นเรียน

โดยให้คำแนะนำให้คำปรึกษา สนับสนุนในด้านวัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ เอกสารวิชาการสร้าง
เสริมขวัญกำลังใจและกำกับติดตาม

(4) จัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือสะท้อนความคิดระหว่างครู

ในโรงเรียน

(5) สนับสนุนให้มีการเผยแพร่วิจัยในชั้นเรียน

6) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี

6.1) ความหมายของแหล่งเรียนรู้

แหล่งการเรียนรู้ หมายถึง “แหล่งข่าวสารข้อมูล สารสนเทศ แหล่งความรู้
ทางวิชาการและ ประสบการณ์ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียน ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ แสวงหาความรู้และ
เรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่องจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียน
เกิดกระบวนการเรียนรู้และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้” (กระทรวงศึกษาธิการ กรมสามัญศึกษา,
2544)

6.2) ความหมายของการใช้สื่อการสอน

สื่อการสอน หมายถึง การนำสื่อมาใช้ในการเรียนการสอนโดยตรง ซึ่งหมายถึงการนำวัสดุเครื่องมือและวิธีการมาเป็นสะพานเชื่อมโยงความรู้เนื้อหาไปยังผู้เรียนได้เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจสิ่งที่ถ่ายทอดซึ่งกันและกันได้ผลตามจุดมุ่งหมาย (เอกวิทย์ แก้วบัณฑิต, 2545) ได้ให้ความหมายไว้ว่า วัสดุ (สิ่งสิ้นเปลือง) อุปกรณ์ (เครื่องมือที่ไม่ผู้ฟังได้ง่าย) และวิธีการ (กิจกรรมละคร เกม การทดลอง ฯลฯ) ที่ใช้เป็นสื่อกลางช่วยให้ครูผู้สอนสามารถถ่ายทอดความรู้ เจตคติ (อารมณ์ ความรู้สึก ความสนใจ ทศนคติ และค่านิยม) และทักษะไปยังผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6.3) ความหมายของนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา

ชลียา ลิ้มปียากร (2540) ได้ให้ความหมายคำว่า นวัตกรรม “เป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องที่มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ” และ (เอกวิทย์ แก้วบัณฑิต, 2545) ได้สรุปแนวคิดของนวัตกรรมทางการศึกษาไว้ดังนี้ อาจเป็นของเก่าที่ใช้ไม่ได้ในอดีตแล้วนำมาปรับปรุงใหม่ให้ดีขึ้น มีการจัดระบบขั้นตอนการดำเนินงาน ที่เหมาะสมก่อนทำการเปลี่ยนแปลง มีการพิสูจน์ด้วยการวิจัยหรืออยู่ระหว่างการวิจัยว่าสิ่งใหม่นั้นจะช่วยแก้ปัญหาและดำเนินงานบางอย่างมีประสิทธิภาพและยังไม่เป็นส่วนหนึ่งของระบบโรงเรียนในปัจจุบัน นวัตกรรมจึงหมายถึง วิธีการใด ๆ หรือการกระทำใด ๆ ที่เป็นการกระทำใหม่หรือสิ่งใหม่ที่มีผู้คิดค้นหรืออาจปรับปรุงของเก่าให้ใหม่ขึ้นเพื่อใช้สิ่งนั้นในการแก้ไขปัญหาหรือปรับปรุงการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

6.4) ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้

ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ มีดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ กรมสามัญศึกษา, 2544)

- (1) เป็นแหล่งการศึกษาตามอัชฌาศัย
- (2) เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- (3) เป็นแหล่งปลูกฝังนิสัยรักการอ่านการค้นคว้าและการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
- (4) เป็นแหล่งสร้างเสริมประสบการณ์ภาคปฏิบัติ
- (5) เป็นแหล่งสร้างเสริมความรู้ ความคิด และประสบการณ์

6.5) ความสำคัญของสื่อการเรียนการสอน

สื่อการสอนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในกระบวนการเรียนและมีบทบาทที่สำคัญในการถ่ายทอดจากผู้สอนไปยังผู้เรียน ความสำคัญของสื่อในระบบการศึกษาจำแนกได้ดังนี้ (เอกวิทย์ แก้วบัณฑิต, 2545)

(1) เป็นเครื่องมือช่วยในการสอนเมื่อนำสื่อมาใช้ในกระบวนการเรียนการสอนทำให้สอนเนื้อหาได้ง่ายขึ้นรวดเร็วและถูกต้องมากขึ้น ทำให้ผู้สอนสามารถสอนได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ช่วยลดการบรรยายของผู้สอนลงได้นอกจากนั้น ผู้สอนยังมีเวลาดูแลผู้เรียนที่เรียนอ่อนได้มากขึ้นหรือผู้สอนมีเวลาพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

(2) เป็นเครื่องช่วยในการเรียนของผู้เรียน ผู้เรียนใช้สื่อเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ของตนเองได้ดีขึ้นจากประสบการณ์ที่มีความหมายในรูปแบบต่าง ๆ ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้มากขึ้นจากสื่อโดยใช้เวลาน้อยลงสื่อทำให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนและมีส่วนร่วมในการเรียนอย่างกระตือรือร้น ช่วยให้เกิดความประทับใจ จดจำได้นานทั้งช่วยส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ การแก้ไขปัญหาในการเรียนรู้และช่วยให้เอาชนะข้อจำกัดต่าง ๆ

(3) เป็นเครื่องช่วยในการจัดการเกี่ยวกับการสอน สื่อการสอนช่วยเปลี่ยนบทบาทของผู้สอนจากผู้ออกความรู้มาเป็นผู้จัดการและกำกับดูแลคอยชี้แนะให้กับผู้เรียน ใช้สื่อเป็นแหล่งความรู้แทนทำให้สามารถจัดรูปแบบการเรียนการสอนได้หลายแบบ เช่น การสอนเป็นกลุ่ม การสอนรายบุคคล การศึกษาทางไกล การศึกษานอกระบบโรงเรียน เป็นต้น

(4) เป็นเครื่องช่วยเพิ่มคุณค่าทางการศึกษา สื่อการสอนสามารถช่วยแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับจำนวนผู้เรียนที่มากขึ้นผู้เรียนที่มีพื้นฐานความรู้แตกต่างกัน สื่อการสอนจะช่วยเพิ่มคุณภาพโดยการปรับปรุงการสอนให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนสร้างความเสมอภาคแก่ผู้เรียน เป็นต้น เนื่องจากการเรียนการสอนเป็นกระบวนการสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนจำเป็นต้องอาศัยตัวกลางหรือสื่อกลางรูปแบบต่าง ๆ ในการนำความรู้ทักษะและทัศนคติไปยังผู้เรียน

6.6) ความสำคัญของนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา

ในปัจจุบันทักษะในยุคดิจิทัลเริ่มเป็นที่กล่าวถึง สุกัญญา แซ่มซ้อย (2560) ให้ความสำคัญว่าผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม ซึ่งเป็นทักษะจำเป็นเพิ่มเติมจากทักษะทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคที่ผ่านมา เนื่องจากเป้าหมายสำคัญในยุคดิจิทัลคือการมุ่งสู่การเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมหรือสถานศึกษาแห่งนวัตกรรม (Innovative School)

6.7) หลักในการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เป็นงานที่โรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการอยู่แล้ว ภาพความสำเร็จที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียนก็คือ การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้สามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งมีหลายช่องทางเพียงแต่การดำเนินการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ยังเป็นไปโดยไม่เป็นระบบและกระบวนการที่ชัดเจนแหล่งเรียนรู้บางแห่ง จึงไม่ได้ถูกใช้และพัฒนาอย่างต่อเนื่องแหล่งการเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติก็ถูกละเลยไม่ได้เข้าไปใช้ให้เกิดประโยชน์ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องเป็นผู้นำการดำเนินการสู่ความสำเร็จ โดยกำหนดเป็นนโยบายที่ชัดเจนซึ่งอาจบริหารจัดการได้ดังนี้ (เอกวิทย์ แก้วบัณฑิต, 2545)

(1) ชั้นวางแผน

(1.1) กำหนดนโยบายการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ โรงเรียนกำหนดนโยบายการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยทำความเข้าใจนโยบายตามแผนหลักหลักสูตรรวมทั้งแนวดำเนินการของโรงเรียนในฝันเพื่อกำหนดนโยบายการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ โดยให้คณะครูมีส่วนร่วมในการกำหนด

(1.2) จัดตั้งคณะกรรมการสำรวจแหล่งการเรียนรู้เพื่อวิเคราะห์สภาพความพร้อมในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชนซึ่งประกอบด้วย

(1.2.1) ผู้บริหารโรงเรียน

(1.2.2) ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ

(1.2.3) หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่ม

สาระ

(1.2.4) หัวหน้างานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

(1.2.5) ผู้เกี่ยวข้องที่โรงเรียนพิจารณาตามความ

เหมาะสม

(1.3) จัดทำแผนงานพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ คณะกรรมการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ มีบทบาทหน้าที่สำคัญที่จะเป็นผู้สำรวจวิเคราะห์ความพร้อมรวบรวมข้อมูลแล้วจัดทำแผนพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้สามารถดำเนินการได้อย่างเหมาะสม

(1.4) สร้างความเข้าใจแก่บุคลากรของโรงเรียนและชุมชน โรงเรียนดำเนินการสร้างความเข้าใจกับบุคลากรทุก ๆ ฝ่ายในโรงเรียนและบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เครือข่ายผู้ปกครอง เพื่อสร้างความตระหนักและเห็นความสำคัญมีส่วนร่วมในการพัฒนา และใช้แหล่งการเรียนรู้

(1.5) ประชาสัมพันธ์โครงการ โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์โครงการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ เพื่อให้ครู อาจารย์ นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานรวมทั้งผู้เกี่ยวข้องมีความเข้าใจตรงกันเกิดความร่วมมือในการสนับสนุนช่วยเหลือเพื่อให้แหล่งการเรียนรู้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า

(2) ขั้นการดำเนินงาน สร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ โรงเรียนอาจมีแนวทางการสร้างพัฒนาใช้แหล่งเรียนรู้ ได้ดังนี้

(2.1) แต่งตั้งผู้รับผิดชอบซึ่งอาจประกอบด้วยบุคลากร ดังต่อไปนี้

(2.2.1) รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ

(2.2.2) หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

(2.2.3) หัวหน้างานห้องสมุด

(2.2.4) หัวหน้าศูนย์คอมพิวเตอร์ ของโรงเรียน

รับผิดชอบการดำเนินการ สร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ตามความพร้อมที่ได้ดำเนินการสำรวจ และวิเคราะห์ข้อมูลทั้งใน โรงเรียนและชุมชน กำหนดแหล่งเรียนรู้และจัดระบบสารสนเทศเกี่ยวกับ แหล่งการเรียนรู้

(2.2) สร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ดำเนินการสร้าง และพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ตามสารสนเทศที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพจัดระบบการใช้สำหรับผู้เรียน และผู้สนใจ

(2.3) ผู้เรียนและผู้สนใจได้ใช้แหล่งการเรียนรู้ อย่างเหมาะสมและคุ้มค่ามีการรวบรวมข้อมูลการใช้ เพื่อเป็นข้อมูลกำหนดแนวทางในการพัฒนาแหล่ง เรียนรู้ต่อไป

(3) ขั้นตรวจสอบ ทบทวน กำกับติดตาม โรงเรียนกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการนิเทศติดตาม และประเมินการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพแก้ไขปัญหาอุปสรรคในระหว่างดำเนินการมีการประเมินทบทวนปรับปรุง กระบวนการดำเนินการให้เกิดการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ตามแผนหลักและแนวดำเนินการ ของโรงเรียนในพื้นที่โรงเรียนกำหนดไว้ตามบริบทของโรงเรียน เองมีการกำหนดวิธีการและ เครื่องมือประเมินผลการดำเนินการ การสร้างการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ วิเคราะห์ผลการ ประเมินและสรุปผลการประเมิน

(4) ขึ้นสรุปและรายงานผลการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ การสรุปรายงานการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ควรรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เริ่มดำเนินการระหว่างดำเนินการและเสร็จสิ้นการดำเนินการเพื่อสรุปเป็นรายงานนำเสนอให้หน่วยงานต้นสังกัดทุกระดับ และผู้เกี่ยวข้องทราบตลอดจนการประชาสัมพันธ์ ให้เกิดการใช้แหล่งการเรียนรู้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เป็นการส่งเสริมการพัฒนาต่อ ยอดต่อไป

6.8) บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา

การใช้แหล่งเรียนรู้ สื่อการสอน นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ให้มีประสิทธิภาพควรปฏิบัติดังนี้ (เอกวิทย์ แก้วบัณฑิต, 2545)

(1) การวางแผนภารกิจ

ควรเริ่มจากการวิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์บทบาทของแหล่งเรียนรู้ สื่อการสอน นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ใช้ ขั้นตอนต่อไปคือการใช้แหล่งเรียนรู้ สื่อการสอน นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อสร้างความสนใจของผู้เรียน เพื่อนำเข้าสู่บทเรียนหรือใช้ประกอบกับสื่ออื่นในขั้นตอนการสอนเพื่อทบทวนบทเรียนหรือสรุปบทเรียนและเพื่อทดสอบความรู้ผู้เรียนเพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ผู้เรียน

(2) ขั้นตอนการเลือกแหล่งเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาในการเรียนการสอนควรเลือกแหล่งเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่สอดคล้องกับ จุดมุ่งหมายและสัมพันธ์กับเนื้อหาโดยไม่ใช้ความพึงพอใจส่วนตัวเป็นตัวตัดสินการเลือกแหล่งเรียนรู้ สื่อการสอน นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ผู้สอนต้องมีความเข้าใจธรรมชาติหรือลักษณะของแหล่งเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาแต่ละชนิด

(3) ขั้นตอนเตรียมการ

(3.1) การเตรียมผู้สอน ผู้สอนต้องศึกษาเนื้อหาในแหล่งเรียนรู้ สื่อการสอน นวัตกรรม และ เทคโนโลยีทางการศึกษาก่อนเตรียมตัวสำหรับการให้คำแนะนำ เข้าใจจุดมุ่งหมายในการใช้สื่อที่ชัดเจนมีการเตรียมศึกษาวิธีใช้ หรือทดลองใช้แหล่งเรียนรู้ สื่อการสอน นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษานั้นก่อนนำไปใช้จริงเพื่อที่จะได้ทราบขั้นตอน รายละเอียดของกระบวนการตลอดทั้งอาจพบปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้

(3.2) การเตรียมแหล่งเรียนรู้ สื่อการสอน นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาคควรมีการ ทดลองก่อนใช้จริงควรจัดวางแหล่งเรียนรู้ สื่อการสอน นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาให้เป็นระเบียบเรียบร้อย สะดวกแก่การนำมาใช้หากไม่ใช้ ควรเก็บให้พ้นจากผู้เรียนงดการดึงความสนใจ

(3.3) การเตรียมห้องเรียน เตรียมหรือตรวจสอบเครื่อง อำนวยความสะดวกที่ต้องใช้ร่วมกับสื่อการสอน นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาการสอน ที่เลือกไว้พร้อมในการใช้งาน ได้ทันที จัดที่นั่งให้เหมาะสมกับสื่อการสอน นวัตกรรม และ เทคโนโลยีทางการศึกษาและวิธีการสอนคำนึงถึงบรรยากาศในชั้นเรียนให้เหมาะสมแก่การใช้สื่อ การสอน นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา

(3.4) การเตรียมผู้เรียน แจ้งให้ผู้เรียนทราบถึง วัตถุประสงค์ของการใช้แหล่งเรียนรู้ สื่อการสอน นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา แนะนำ สื่อที่ใช้และวิธีการใช้แหล่งเรียนรู้ สื่อการสอน นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาอธิบายให้ ผู้เรียนเข้าใจว่ากิจกรรมต้องปฏิบัติหลังจากการใช้ แหล่งเรียนรู้ สื่อการสอน นวัตกรรม และ เทคโนโลยีทางการศึกษามีอะไรบ้าง เช่น ต้องตอบคำถามต้องสรุปประเด็นสำคัญ ควรให้ผู้เรียนมี ส่วนร่วมในการใช้แหล่งเรียนรู้ สื่อการสอน นวัตกรรม และ เทคโนโลยีทางการศึกษา

(4) ขั้นตอนการใช้แหล่งเรียนรู้ สื่อการสอน นวัตกรรม และ เทคโนโลยีทางการศึกษา ใช้ตามแผนที่วางไว้และตามเวลาที่กำหนดโดยคอยสังเกตการตอบสนอง ของผู้เรียน โดยใช้เทคนิคการสอนร่วมกับการใช้แหล่งเรียนรู้สื่อการสอน นวัตกรรม และ เทคโนโลยีทางการศึกษา หลีกเลี่ยงแหล่งเรียนรู้ สื่อการสอน นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการ ศึกษาที่ไม่เหมาะสมกับผู้เรียน ควรมีกิจกรรมหลังการใช้แหล่งเรียนรู้ สื่อการสอน นวัตกรรม และ เทคโนโลยีทางการศึกษาแล้ว เพื่อให้ผู้เรียนได้นำความรู้ไปใช้

(5) ขั้นตอนประเมินผลการใช้

(5.1) การประเมินครูผู้สอน ประเมินการวางแผน กระบวนการในการใช้ผลที่เกิดจากการใช้แหล่งเรียนรู้ สื่อการสอน นวัตกรรม และเทคโนโลยี ทางการศึกษา

(5.2) การประเมินด้านผู้เรียน ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ การเรียนรู้หรือการใช้แหล่งเรียนรู้สื่อการสอน นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาหรือไม่

7) การนิเทศการศึกษา

7.1) ความหมายของการนิเทศการศึกษา

สิ่งที่จะช่วยพัฒนาให้งานวิชาการก้าวหน้ามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไปก็คือ การนิเทศการศึกษา (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2543) ในปัจจุบันการขยายตัวของสถานศึกษาเพิ่มจำนวนมากขึ้นทำให้การนิเทศจากส่วนกลางไม่สามารถทำได้อย่างทั่วถึง การนิเทศการศึกษาจากภายนอกหรือศึกษานิเทศก์จึงไม่เพียงพอ เพราะมีศึกษานิเทศก์น้อยและความรู้ของศึกษานิเทศก์ไม่ครอบคลุมไปทุกรายวิชาเพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องนี้จึงจำเป็นต้องมีการนิเทศภายในสถานศึกษา สามารถสรุปคำจำกัดความของการนิเทศไว้ว่า “เป็นลักษณะงานที่มอบหมายให้ครูเพื่อที่จะกระตุ้นให้ครูได้มีการพัฒนา ในการที่จะนำวิธีการสอน สื่อการสอนมาใช้”(พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา, 2544) ในขณะที่ (พิชิต ฤทธิจรรยา, 2545) ให้จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ซึ่งเกี่ยวกับการจัดครูเข้าสอนการจัดสื่อการสอนถึงอำนวยความสะดวกเตรียมและพัฒนา ครูรวมทั้งการประเมินผลการเรียนการสอน ได้กำหนดลักษณะของการนิเทศ การศึกษาไว้ว่า มีลักษณะเป็นระบบย่อยหนึ่งระบบของการศึกษาเป็นกระบวนการปรับปรุงการเรียนการสอน เพื่อชี้แนะให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือของครูรวมทั้งบุคคลที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา การนิเทศมีความสัมพันธ์กับการบริหารการศึกษา เพราะเป็นรูปแบบของการบริหารการศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วมของบุคคล มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

7.2) หลักการนิเทศภายในสถานศึกษา

แนวทางปฏิบัติที่ผู้นิเทศต้องนำไปปฏิบัติขณะทำการนิเทศ การนิเทศภายในสถานศึกษาโดยเฉพาะทางด้านวิชาการจะบรรลุผลตามความมุ่งหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพผู้ดำเนินงานต้องมีหลักในการทำงาน หลักการนิเทศภายในสถานศึกษา (พิชิต ฤทธิจรรยา, 2545) มีดังนี้

- (1) การนิเทศควรมีการบริหารงานเป็นระบบ และมีการวางแผนการดำเนินงานเป็นโครงการ
- (2) การนิเทศต้องถือหลักการมีส่วนร่วมในการทำงาน คือ มีความเป็นประชาธิปไตยเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น เห็นความแตกต่างระหว่างบุคคลเน้นความร่วมมือร่วมใจกันในการดำเนินงาน และใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานเพื่อให้งานนั้นไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ
- (3) การนิเทศเป็นงานสร้างสรรค์เป็นการแสวงหาความสามารถพิเศษของแต่ละบุคคลให้แต่ละบุคคลได้แสดงออกและพัฒนาความสามารถเหล่านั้นได้อย่างเต็มที่

(4) การนิเทศเป็นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอน โดยให้ครู อาจารย์ได้เรียนรู้ว่าปัญหาของตนเองเป็นอย่างไร จะหาวิธีแก้ไขปัญหานั้นอย่างไร

(5) การนิเทศเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมในการทำงานให้ดีขึ้น สร้างความเข้าใจระหว่างกันสร้างมนุษยสัมพันธ์ มีวิธีทำงานที่ดีและความสามารถที่จะอยู่ร่วมกัน

(6) การนิเทศเป็นการสร้างความผูกพันและความมั่นคงต่ออาชีพ รวมทั้งความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง เกิดความพึงพอใจในการทำงาน

(7) การนิเทศเป็นการพัฒนาและส่งเสริมวิชาชีพครู ให้มีความรู้สีกภาคภูมิใจในตนเองเป็นอาชีพที่ต้องใช้วิชาความรู้ ความสามารถและสามารถพัฒนาได้

7.3) ลักษณะงานนิเทศการศึกษา

กมล ภูประเสริฐ (2547) แบ่งลักษณะงานนิเทศเป็น 10 งาน ดังนี้

(1) งานนิเทศเกี่ยวกับหลักสูตร เป็นงานเกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนา เพื่อการเรียนการสอน งานหลักสูตรอาชีวศึกษา ควรได้รับการพิจารณาถึงความต้องการของตลาดแรงงานด้วยความต้องการของอุตสาหกรรม ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และความต้องการของผู้เรียนประกอบด้วย

(2) การนิเทศเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดดำเนินงานเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ การแปลความหมายของหลักสูตรเป็นพฤติกรรมการเรียนการสอนการแนะนำการใช้ หลักสูตรอย่างถูกต้องเหมาะสม

(3) การนิเทศเกี่ยวกับการเลือกสรรบุคลากรเป็นการจัดให้มีคณะบุคคลเพื่อรับผิดชอบในกิจกรรมต่าง ๆ ของการทำกิจกรรมการเรียนการสอนรวมทั้งการคัดเลือกการบรรจุ การทดสอบและการพัฒนาบุคลากร

(4) การนิเทศเกี่ยวกับการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ การจัดให้มีวัสดุและสื่อการเรียนการสอนให้พอเพียงตามความจำเป็นต่อการใช้ในการเรียนรู้เพื่อให้การสอนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

5) การนิเทศเกี่ยวกับการจัดทำวัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ การจัดซื้อและจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมในการเรียนการสอน

(6) การจัดอบรมบุคลากรประจำการจัดฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีความก้าวหน้าและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี

(7) การปฐมนิเทศจัดให้มีความรู้เบื้องต้นแก่ครูใหม่เพื่อสามารถเข้าใจและปรับตัวเข้ากับ สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน

(8) งานนิเทศการบริการพิเศษ เป็นการจัดบริการอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนการสอนรวมทั้งงานที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรนโยบายแนวปฏิบัติในการทำงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ในสถานศึกษา

(9) งานนิเทศเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับชุมชน เป็นการเชื่อมความสัมพันธ์กับชุมชนให้มีความเข้าใจ รวมทั้งการดำเนินการด้านบริการการศึกษาให้ชุมชน

(10) งานประเมินผล เป็นการประเมินการสอนทั้งก่อนระหว่างและหลังเรียนเพื่อนำมาปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น

7.4) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการนิเทศ

การประเมินผลการสอนเป็นกระบวนการที่ใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับประสิทธิภาพของผู้สอนว่ามีจุดเด่นจุดด้อยอย่างไรบ้าง ในขั้นการดำเนินการสอน 3 ขั้นตอน คือ การเตรียมการสอนระหว่างการสอน และการประเมินผลการสอนว่ามีขั้นใดบ้างที่ต้องดำเนินการแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น ความมุ่งหมายของการประเมินผลการสอนเป็นความมุ่งหมายที่ใช้สำหรับการนิเทศการสอนของสถานศึกษาโดยเฉพาะในด้านวิชาการ เป็นการดำเนินการใช้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริการการสอน

การนิเทศการศึกษาที่ประสบความสำเร็จ ควรมีกระบวนการที่ต่อเนื่องมีการเคลื่อนไหวที่เป็นพลวัตร นั่นก็คือการนำวงจรคุณภาพหรือวิธีระบบมาใช้ในการดำเนินงานประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้ (ไพฑูรย์ สินดารัตน์, 2557)

(1) การวิเคราะห์ เป็นขั้นตอนการทำงานขั้นแรกที่ผู้นิเทศควรให้ความสำคัญเพราะการนิเทศจะประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ควรต้องมีผลการวิเคราะห์ในหัวข้อที่สำคัญ ๆ ดังนี้

(1.1) การวิเคราะห์ความต้องการความจำเป็นควรใช้เทคนิคและวิธีการหลายอย่าง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุม เช่น การนิเทศและตรวจเยี่ยม การสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูผู้สอน การส่งแบบสำรวจความต้องการ แล้วนำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์ผล จะทำให้ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนา การเรียนการสอน ที่หลากหลายและครอบคลุม เป็นประโยชน์ต่อการออกแบบกิจกรรมการนิเทศ ที่ตรงกับความต้องการของโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย

(1.2) การวิเคราะห์เนื้อหาและภารกิจ เมื่อได้ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการความจำเป็นแล้ว ผู้นิเทศจะดำเนินการกำหนดหลักสูตร กิจกรรมตามลำดับ

ความต้องการแล้วกำหนดเนื้อหาในการนิเทศการศึกษาการจัด โครงสร้างและลำดับการนำเสนอให้
ง่ายต่อการสร้างความรู้ความเข้าใจผู้รับการนิเทศได้รับความสะดวกมีความรู้ความเข้าใจและทักษะ
ในการปฏิบัติงาน มีความพึงพอใจในการนิเทศ สามารถชักจูงให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไป
ในทางที่ดีขึ้นได้

(1.3) การวิเคราะห์ผู้รับการนิเทศ โดยผู้นิเทศควรทำ
ความรู้จักกับผู้รับการนิเทศในทุกมิติ เช่น เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประวัติการรับราชการ นิสัยใจคอ
ความสนใจ ความถนัด เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้สามารถวางแผนการนิเทศการเลือกวิธีการสื่อรวมทั้ง
เทคนิคการนิเทศที่เหมาะสมได้ ซึ่งก็คือหลักการนิเทศที่ยึดผู้รับการนิเทศเป็นศูนย์กลางในการนิเทศ

(1.4) การวิเคราะห์สภาพการณ์และนโยบายด้วยการ
นิเทศการศึกษาไม่เพียงสนองความต้องการของโรงเรียน ผู้บริหาร และครูแต่ในบางกรณีก็เป็นการ
นิเทศตามนโยบาย เช่น การเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับหลักสูตร วิธีการจัดการเรียนรู้ การบริหารจัดการที่
สนองกลยุทธ์ของฝ่ายนโยบาย เป็นต้น ดังนั้นการวิเคราะห์สภาพการณ์และนโยบาย จึงเป็นภาระ
งานที่จำเป็นต่อการนิเทศการศึกษา

(2) การออกแบบและพัฒนา เมื่อมีการวิเคราะห์ความต้องการ
ความจำเป็น วิเคราะห์ผู้รับการนิเทศ เนื้อหาภารกิจและสภาพการณ์ต่าง ๆ อย่างครอบคลุมจะเป็น
ข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญในการออกแบบและพัฒนาการนิเทศ ดังนี้

(2.1) การออกแบบวัตถุประสงค์ของการนิเทศ เป็น
เสมือนเข็มทิศในการนิเทศการศึกษาผู้นิเทศควรให้ความสำคัญอยู่เสมอโดยกำหนดจุดประสงค์ทั้ง
ในลักษณะกว้างๆ และวัตถุประสงค์ที่มีลักษณะเฉพาะหรือเชิงพฤติกรรมมีความครอบคลุมทั้งด้าน
พุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัยทำให้การนิเทศการศึกษามีความชัดเจนและครอบคลุม

(2.2) การออกแบบวิธีการและกิจกรรมการนิเทศเมื่อผู้
นิเทศได้วิเคราะห์ความต้องการความจำเป็นและประเด็นอื่น ๆ ก็จะเป็นขั้นตอนของการดำเนินการ
กำหนดวิธีการนิเทศให้สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ ในเบื้องต้น

3) ขั้นตอนการนิเทศ

(1) การเตรียมการและประสานงานการนิเทศ เมื่อผู้นิเทศ
ได้มีการวิเคราะห์ความต้องการความจำเป็นวิเคราะห์ผู้รับการนิเทศ เนื้อหา ภารกิจ สภาพการณ์
ต่าง ๆ มีการสร้างและพัฒนาสื่อและกิจกรรมการนิเทศแล้วควรมีการเตรียมการประสานงานและ
นิเทศการศึกษา ดังนี้

(1.1) การจัดทำตารางและกำหนดการนิเทศที่

สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

(1.2) ประสานงานกับคณะนิเทศเพื่อให้มีการบูร

ณาการ การนิเทศให้ครอบคลุมภารกิจและกลยุทธ์ต่าง ๆ รวมทั้งการบูรณาการการนิเทศตามความจำเป็น

(1.3) ประสานงานไปยังกลุ่มเป้าหมายเพื่อนัด

หมายเกี่ยวกับวัน เวลา ตารางการนิเทศ รวมทั้งการเตรียมข้อมูลเบื้องต้นในด้านต่าง ๆ

(2) การปฏิบัติการนิเทศควรใช้หลักการนิเทศที่สำคัญๆ

เช่น การมีมนุษยสัมพันธ์อันดีต่อกันการทำงานเป็นทีม มีการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมผลสำเร็จภายใต้ความเชื่อที่ว่าผู้รับการนิเทศทุกคนสามารถพัฒนาให้บรรลุผลตามศักยภาพได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ที่เน้นประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

4) ขั้นการประเมินผลและรายงาน การดำเนินกิจกรรมการนิเทศ

ต่าง ๆ ควรได้มีการประเมินที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกิจกรรม ทั้งก่อนการดำเนินกิจกรรม ระหว่างดำเนินกิจกรรมและหลังการดำเนินกิจกรรม ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์หลายประการ กล่าวคือ การประเมินก่อนการดำเนินกิจกรรมจะทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้รับการนิเทศ ได้แก่ ความสนใจ ความรู้พื้นฐาน การประเมินระหว่างดำเนินกิจกรรมจะทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการของผู้รับการนิเทศ ส่วนการประเมินหลังการดำเนินกิจกรรม จะทำให้ทราบถึงผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานมีการเลือกใช้วิธีการและเครื่องมือ ในการประเมินผลที่ครอบคลุมวัตถุประสงค์ เมื่อการประเมินผลสิ้นสุดลงควรได้มีการสรุปและรายงานผลให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบโดยอาจจัดทำเป็นรายงานอย่างง่ายแล้วรวบรวมไว้ในเอกสารการนิเทศ เพื่อให้เห็นเส้นพัฒนาของการดำเนินงานได้อย่างเป็นรูปธรรม

5) ขั้นปรับปรุงและพัฒนา เป็นขั้นตอนสำคัญที่ผู้นิเทศควร

ดำเนินการอยู่เสมอในทุกขั้นตอนการนิเทศเพราะในการนิเทศการปฏิบัติงานนั้น จำเป็นต้องมีการปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาอยู่ตลอดเวลา เมื่อมีการประเมินผลการดำเนินการทุกครั้ง จะได้ข้อมูลสำคัญที่ผู้รับการนิเทศ ผู้นิเทศ บุคลากร หน่วยงานและองค์กรผู้รับผิดชอบ สามารถนำไปประกอบการปรับปรุง แก้ไขหรือพัฒนาให้การทำงานเป็นไปอย่างสอดคล้องเหมาะสมตามบทบาทหน้าที่และมีการผลดำเนินงานที่เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2.4 บทบาทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 หมายถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 พระราชบัญญัติบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการกำหนดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประกาศ ณ วันที่ 17 สิงหาคม 2553 และได้ลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2553 จึงทำให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ต้องถูกยกเลิก ตั้งแต่วันที่ 18 สิงหาคม 2553 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ได้รวมโรงเรียนมัธยมในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 36 โรงเรียน กับโรงเรียนมัธยมในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 15 โรงเรียน รวมโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำนวน 51 โรงเรียน และมีการจัดตั้งโรงเรียนใหม่จำนวน 1 โรงเรียน รวมเป็น 52 โรงเรียน มีเขตปกครอง รวม 27 เขตปกครอง ที่ตั้ง 1126 ถนนลาดพร้าว แขวงสามเสนนอก เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร 10310 (ตั้งอยู่ในโรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์) นายปรีชา จิตรสิงห์ ปฏิบัติหน้าที่ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 เป็นท่านแรก และปัจจุบัน ดร.สุชาติ กลัดสุข เป็นผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

วิสัยทัศน์ เป็นองค์กรส่งเสริมการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากลบนพื้นฐานความเป็นไทย

พันธกิจ

- 1) ส่งเสริมและปลูกฝังค่านิยมความเป็นไทย ยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีไทย
- 2) พัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน
- 3) พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีทักษะในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ
- 4) จัดการศึกษาให้ประชากรวัยเรียนได้รับโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

5) พัฒนาให้โรงเรียนจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

6) พัฒนาระบบการบริหารจัดการแบบบูรณาการ และส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับมาตรฐานสากล

เป้าประสงค์

1) ผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษามีค่านิยมความเป็นไทย ยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของไทย

2) ผู้เรียนมีคุณภาพตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และมีความสามารถในการแข่งขัน

3) ครูและบุคลากรทางการศึกษามีทักษะในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ

4) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนจัดการศึกษาให้ประชากรวัยเรียนได้รับโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

5) โรงเรียนจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

6) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียน มีระบบการบริหารจัดการแบบบูรณาการ ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับมาตรฐานสากล และจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้ Digital Technology ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้

กลยุทธ์

1) ส่งเสริมให้ผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษามีค่านิยมความเป็นไทย ยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของไทย

2) ส่งเสริมให้โรงเรียนพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

3) ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีทักษะในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ

- 4) จัดให้ประชากรวัยเรียนได้รับโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ
- 5) ส่งเสริมให้โรงเรียนจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 6) ส่งเสริมให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนพัฒนาระบบการบริหารจัดการแบบบูรณาการและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสู่มาตรฐานสากล

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.5.1 งานวิจัยในประเทศ

ฉัฐรฎา พวงจันทร์ (2553) ศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานต่าง ๆ ของโรงเรียน นักวิจัยพบว่า ครูมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมากกว่างานบริหารโรงเรียนด้านอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็น การบริหารงานบุคคล การบริหารงานงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไป เมื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานโรงเรียนพบว่าครูที่มีเพศ ประสบการณ์การทำงาน และวุฒิการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียนทั้ง 4 ด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ครูเสนอความเห็นที่ผู้บริหรควรมีโอกาสรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ควรมอบหมายงานให้ครูตามความถนัด ควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน และควรทำให้เกิดความร่วมมือในการทำงานมากขึ้น

ขณะที่ ปาริชาติ สุนทร (2559) ศึกษาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ครู และผู้แทนกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนละ 5 คน รวม 190 คน จากโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 ที่มีขนาดแตกต่างกัน จำนวน 38 โรงเรียน งานวิชาการหรือตัวแปรตามที่ศึกษามี 7 ด้าน ได้แก่ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การศึกษา การนิเทศภายในสถานศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การประกันคุณภาพภายใน และการจัดการแหล่งเรียนรู้ นักวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการในภาพรวมทั้ง 7 ด้านและรายด้านอยู่ในระดับดีมาก เมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการตามขนาดของสถานศึกษาที่ตั้ง และผลการทดสอบระดับชาติ พบว่ามีการปฏิบัติ

ไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาในการบริหารงานวิชาการ คือ โรงเรียนไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารไม่สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนเท่าที่ควร และการบูรณาการในแต่ละรายวิชาขาดความร่วมมือจากครูผู้สอน แนวทางแก้ปัญหาคือ ผู้บริหารโรงเรียนต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน จัดให้ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรไปในแนวทางเดียวกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย นอกจากนี้ผู้บริหารควรสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนและรับฟังความคิดเห็นจากครู

เช่นเดียวกับ กาญจนนา เจือบุญ (2557) ที่ศึกษาผู้บริหาร โรงเรียนและครู จำนวน 331 คน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 จำนวน 5 ด้าน คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน การนิเทศการศึกษา และการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา นักวิจัยพบว่า ผู้บริหาร โรงเรียนและครูมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการในภาพรวมทั้ง 5 ด้านและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการจำแนกตามตำแหน่งผู้บริหาร และครูผู้สอน ในภาพรวมไม่มีความแตกต่างกัน แต่เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่าด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ พบว่าการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารและครูใน โรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดกลางไม่แตกต่าง

ในงานวิจัยของมานิตย์ วงษา (2556) ศึกษาเฉพาะการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน 5 ด้าน คือ การบริหารจัดการหลักสูตร การบริหารจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ การประชุมอบรมทางวิชาการ และการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ นักวิจัยพบว่าโดยภาพรวมครูมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีส่วนร่วมเป็นอันดับแรกคือ งานวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ อันดับที่ 2 คืองานบริหารจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน อันดับที่ 3 คืองานบริหารจัดการหลักสูตร อันดับที่ 4 คืองานการประชุมอบรมทางวิชาการ และอันดับที่ 5 คืองานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ สำหรับข้อเสนอแนะของครู ได้แก่ โรงเรียนควรมีการประเมินการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ครูควรส่งเสริมการเรียนรู้นอกห้องเรียนให้มากขึ้น โรงเรียนควรรนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน ไม่ควรใช้เวลาราชการในการจัดอบรมสัมมนา ควรมีการทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง

ในงานวิจัยที่ศึกษาบทบาทของครูในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ต่างพบว่าครูมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยข้างต้น อาทิ ผลการวิจัยของ วีระศักดิ์ วงศ์อินทร์ (2557) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราด นักวิจัยพบว่า ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก และเมื่อการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอน จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียนพบว่าโดยรวมและรายด้านมีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการชุมชน มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นอกจากนี้ ผลการวิจัยของ หาญณรงค์ กระจงจิตร (2558) พบว่า ครูโรงเรียนเครือข่ายการศึกษารวมหลวงชุมพรมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียนพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูในโรงเรียนขนาดใหญ่มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการเกือบทุกด้าน มากกว่าครูโรงเรียนขนาดเล็ก และขนาดกลาง ยกเว้นด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ครูโรงเรียนขนาดกลางมีส่วนร่วมมากกว่าครูโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่

ทำนองเดียวกับ สุทธิรา เกษมราษฎร์ (2559) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู โรงเรียนกลุ่มบางละมุง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศบรี เขต 3 นักวิจัยพบว่า ครูมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการจัดการเรียนการสอน เมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในโรงเรียน และขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ในงานวิจัยของภาวิณี ครูทปภษี (2559) ก็มีผลสอดคล้องกับผลการวิจัยข้างต้น โดยนักวิจัยศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนเครือข่ายกลุ่มคุ้มบางกะเจ้า ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 กลุ่มตัวอย่างเป็นครูจำนวน 80 คน นักวิจัยพบว่าครูมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่ครูที่เข้าร่วมมากที่สุด คือ ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการนิเทศภายใน ตามลำดับ ทั้งนี้ครูที่มีเพศต่างกัน และมีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันทางสถิติ

ขณะเดียวกัน มณฑามารถ อ่อนสำลี (2559) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มเครือข่ายที่ 45 สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร 5 ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการนิเทศภายใน ด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา นักวิจัยพบว่า ครูมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการนิเทศภายใน ด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา เมื่อเปรียบเทียบกับระดับการศึกษาและประสบการณ์สอนการ พบว่าครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่าง ขณะที่ครูที่มีประสบการณ์สอนต่างกันมีส่วนร่วมโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านการจัดการเรียนการสอนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการนิเทศภายใน และด้าน สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษาไม่แตกต่างกัน

วรรณวิจิตร ชลธารสีหวัฒน์ (2560) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนมัธยมวัดบึงทองหลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร นักวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนมัธยมวัดบึงทองหลาง อยู่ในระดับมาก ครูที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนไม่แตกต่างกัน แต่ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นอกจากนี้ ผลการวิจัยของ นิรุทธ์ แม้นรัมย์ (2560) ก็ให้ผลที่สอดคล้องกับผลการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น โดยนักวิจัยศึกษามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนนวมินทราชินูทิศเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 กลุ่มตัวอย่างคือ ครูจำนวน 113 คน นักวิจัยพบว่า ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบครูที่มีประสบการณ์ทำงาน และระดับการศึกษาต่างกัน พบว่าการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการบริหารงานวิชาการของครู โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ในงานวิจัยของอารีรัตน์ ศรีชมภู (2559) ศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสายปัญญา ในพระบรมราชินูปถัมภ์ พบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสายปัญญาในพระบรมราชินูปถัมภ์ อยู่ในระดับมากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันสูงที่สุดคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันต่ำที่สุดคือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ส่วนสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยที่พึงประสงค์สูงที่สุดคือ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา และด้านการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษา ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 2) ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสายปัญญาในพระบรมราชินูปถัมภ์ พบว่าด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา รองลงมาคือด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา และด้านที่มีค่าความต้องการจำเป็นต่ำที่สุดคือด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

2.5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Kim (2001 อ้างถึงใน วีระศักดิ์ วงศ์อินทร์, 2557) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสั่งการและความพึงพอใจในการทำงานของครูใน โรงเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของประเทศเกาหลี นักวิจัยพบว่าครูโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของประเทศเกาหลีมีความรู้สึกไม่พึงพอใจกับงานด้านการเรียนการสอน และครูไม่มีอำนาจตัดสินใจในกระบวนการตัดสินใจสั่งการในปัจจุบัน ดังนั้นครูจึงต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำงานทั้งด้าน

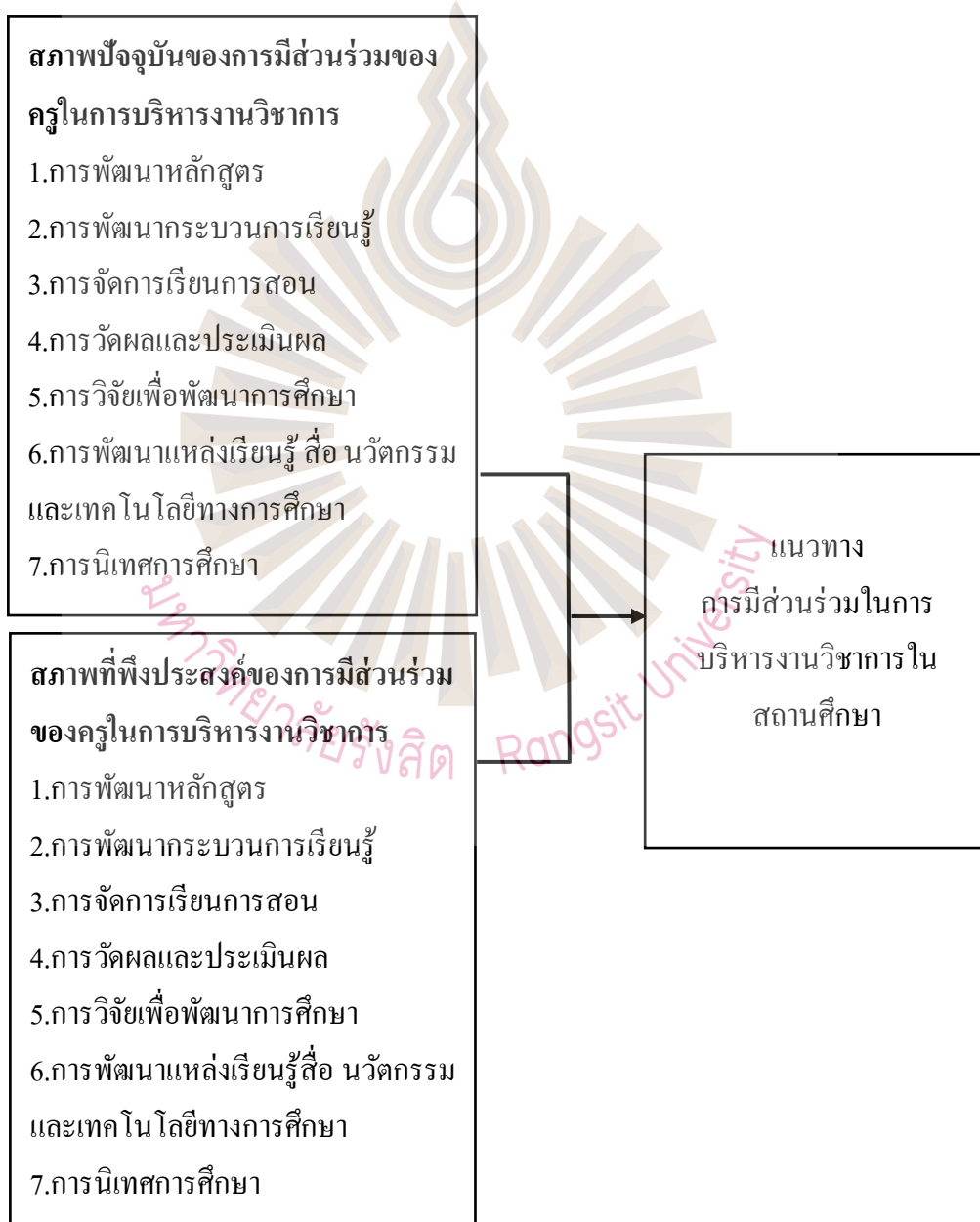
การเรียนการสอนและการบริหารงานให้มากขึ้นกว่าเดิมโดยต้องการมีส่วนร่วมในงานด้านการเรียน การสอนมากกว่าด้านอื่น เมื่อเปรียบเทียบกับงานด้านการบริหารโรงเรียน นอกจากนี้ ความคิดเห็นของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจพบว่ามีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญกับตัวแปรทางด้านประชากร ซึ่งได้แก่ ตัวแปรด้านเพศ ประสบการณ์ด้านการสอน ในโรงเรียนที่สอนอยู่ปัจจุบัน ผู้จัดตั้งโรงเรียน ขนาดของโรงเรียนและขอบเขตของเนื้อหาวิชาที่ทำการสอน ตัวแปรด้านประเภทของโรงเรียนและตัวแปรด้านประชากรอื่น ๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน ในความคิดเห็นเรื่องความพึงพอใจในการทำงาน ระดับการมีส่วนร่วมจริง ๆ ในการตัดสินใจสั่งการมีผลในด้านบวกต่อความพึงพอใจในการทำงานของครู ระดับความต้องการมีส่วนร่วมและความสามารถในการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจสั่งการ ไม่เกี่ยวเนื่องกับความพึงพอใจในการทำงานของครู ตามทัศนคติของครูการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจสั่งการมีผลในด้านบวกต่อความพึงพอใจในการทำงานของครู

Mondal (2016) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย 12 แห่งในเขตจัลไปกูรี (Jalpaiguri) ของรัฐเบงกอลตะวันตก ประเทศอินเดีย ขอบเขตเนื้อหาการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนที่ศึกษา ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการจัดการภายในองค์กร ด้านการสื่อสาร ด้านการควบคุมการดำเนินงาน และด้านการประเมินผล นักวิจัยพบว่า ครูที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหารงานของโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ครูที่มีประสบการณ์ด้านการสอนต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหารงานของโรงเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ในแง่มุมมองของการจัดการความหลากหลายทางเพศ การจัดการและประสบการณ์การสอน ไม่เกี่ยวข้องกับการให้ความร่วมมือของครูแต่เกี่ยวข้องในด้านความหลากหลายของการจัดการ ในแง่มุมมองของการจัดการ ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางเพศ การจัดการ และประสบการณ์การสอนที่เกี่ยวข้องกับการให้ความร่วมมือของครู ในแง่มุมมองของการสื่อสาร ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางเพศ การจัดการ และประสบการณ์การสอนที่เกี่ยวข้องกับการให้ความร่วมมือของครู ในแง่มุมมองของการควบคุมมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางเพศ แต่การจัดการ และประสบการณ์การสอนไม่เกี่ยวข้องกับการให้ความร่วมมือของครู

จากการประมวลเอกสารข้างต้น สรุปได้ว่าการบริหารสถานศึกษาโดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของคุณภาพการจัดการศึกษา มีความจำเป็นต้องใช้หลักการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้การบริหารงานวิชาการนั้นมีประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย การวางแผนตัดสินใจ

การปฏิบัติงาน รวมถึงการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไข เพื่อสร้างความรู้สึกลงในการเป็นเจ้าของซึ่งจะสามารถตอบสนองต่อความต้องการของบุคคลที่เกี่ยวข้องและเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารโรงเรียนได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ การให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการบริหารงานอาจจะต้องคำนึงถึงความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในการทำงาน หรือปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

2.6 กรอบแนวคิดการวิจัย



รูปที่ 2.2 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาวิจัยเพื่อค้นหาหรือการวิจัยเชิงบุกเบิก (Exploratory Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 และเพื่อเสนอแนวทาง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย มีดังนี้

3.1 ประชากรในการศึกษา

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่

3.1.1 ครู โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 แบ่งเป็นข้าราชการครู 111 คน พนักงานราชการ 2 คน และครูอัตราจ้าง 7 คน รวมทั้งสิ้น 120 คน

3.1.2 ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย 2 จำนวน 10 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2” ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น มีจำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ แบบสอบถาม และ แบบสัมภาษณ์ มีรายละเอียดดังนี้

3.2.1.1 แบบสอบถามในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การมีส่วนร่วมของครู ในการบริหารงานวิชาการ แบ่งเป็น 7 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 5 ข้อ (2) ด้านการจัดการเรียนการสอน จำนวน 5 ข้อ (3) ด้านการกระบวนการเรียนรู้ จำนวน 4 ข้อ (4) ด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 6 ข้อ (5) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา จำนวน 4 ข้อ (6) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา จำนวน 6 ข้อ (7) ด้านการนิเทศการศึกษา จำนวน 6 ข้อ แบบสอบถามนี้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตั้งแต่ 1 – 5 โดยมีค่าตัวเลขเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

5 หมายถึง มีการปฏิบัติ /พฤติกรรม /ความคิดเห็นตามสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีการปฏิบัติ /พฤติกรรม /ความคิดเห็นตามสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับมาก

3 หมายถึง มีการปฏิบัติ /พฤติกรรม /ความคิดเห็นตามสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีการปฏิบัติ /พฤติกรรม /ความคิดเห็นตามสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีการปฏิบัติ /พฤติกรรม /ความคิดเห็นตามสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับน้อยที่สุด

3.2.1.2 แบบสัมภาษณ์ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้างปลายเปิด จำนวน 7 ข้อ โดยสัมภาษณ์ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

3.2.2 การสร้างและการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวิจัยมีดังนี้

3.2.2.1 ศึกษาค้นคว้าหลักการ แนวคิด ทฤษฎี จากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของครูต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน เพื่อนำมาวิเคราะห์และหาแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

3.2.2.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาประมวลเป็นกรอบแนวความคิด กำหนดขอบเขต และสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ได้แบบสอบถาม 7 ด้าน จำนวน 36 ข้อ และแบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้างปลายเปิด จำนวน 7 ข้อ

3.2.2.3 นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้องในเบื้องต้น แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

3.2.2.4 นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ให้ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความชัดเจนและความเหมาะสมในการใช้ภาษาของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยกำหนดเกณฑ์คุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

(1) เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกด้านการบริหารการศึกษา และสอนในสาขาวิชาการบริหารการศึกษา

(2) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารการศึกษาระดับสูงของหน่วยงานที่จัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(3) เป็นนักวิจัยหรือนักวิชาการที่มีผลงานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา

3.2.2.5 นำแบบสอบถามที่ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญประเมินเสร็จเรียบร้อยแล้วหาค่าดัชนีความสอดคล้อง หรือค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยผู้วิจัยเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ

3.2.2.6 นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try - Out) กับครูในโรงเรียนที่ไม่ใช่ประชากรจำนวน 30 คน มีผู้ให้ข้อมูลครบทั้ง 30 คน จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1970, p. 161) ได้ค่าระดับความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .89

3.2.2.7 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบไปจัดพิมพ์และนำไปใช้เก็บข้อมูลกับประชากรในการทำวิจัย

3.2.2.8 สำหรับแบบสัมภาษณ์ หลังจากปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญแล้ว นำไปเก็บข้อมูลกับผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย 2 จำนวน 10 คน

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต ถึงผู้อำนวยการ โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย 2 เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลการวิจัย และนำหนังสือถึงผู้บริหารและครู โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย 2 เพื่อขอความร่วมมือตอบแบบสอบถามและให้ข้อมูล

3.3.2 ผู้วิจัยนำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลและหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม พร้อมแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยส่งสถานศึกษาด้วยตัวเอง และนัดวันขอกลับมาเก็บแบบสอบถาม

3.3.3 ผู้วิจัยไปเก็บแบบสอบถามตามกำหนดวันที่นัดหมายไว้กับทางโรงเรียนได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 120 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของผู้ตอบแบบสอบถาม

3.3.4 การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ติดต่อประสานงานขอความอนุเคราะห์ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งหมด 10 คน ในการตอบการสัมภาษณ์แนวทางในการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โดยผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์และบันทึกข้อมูลด้วยตนเอง

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.4.1 แบบสอบถาม

3.4.1.1 ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับกลับมา

3.4.1.2 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

(1) ข้อมูลตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยนำมาหาค่าร้อยละและนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

(2) ข้อมูลตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาในโรงเรียน วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้เกณฑ์การแปลผลค่าคะแนนเฉลี่ยของบุญชม ศรีสะอาด (2555) ความหมายดังนี้

4.51 - 5.00	หมายถึง	สภาพปัจจุบันหรือสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด
3.51 - 4.50	หมายถึง	สภาพปัจจุบันหรือสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก

- 2.51 - 3.50 หมายถึง สภาพปัจจุบันหรือสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับปานกลาง
 1.51 - 2.50 หมายถึง สภาพปัจจุบันหรือสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อย
 1.0 - 1.50 หมายถึง สภาพปัจจุบันหรือสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

(3) จากนั้นวิเคราะห์การจัดลำดับความต้องการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ด้วยเทคนิค Modified Priority Needs Index : $PNI_{Modified}$ ซึ่งมีสูตรในการคำนวณ (สุวิมล ว่องวานิช, 2550) ดังนี้

$$PNI_{Modified} = (I-D) / D$$

- เมื่อ $PNI_{Modified}$ หมายถึง ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น
 I (Importance) หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์
 D (Degree of Success) หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง

(4) นำค่าดัชนีความต้องการจำเป็น $PNI_{Modified}$ มาวิเคราะห์สรุปจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนตามลำดับจากมากไปหาน้อย

3.4.2 แบบสัมภาษณ์

3.4.2.1 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์เรียบเรียงข้อมูลและภาษาใหม่ให้มีความถูกต้องและเป็นภาษาทางการ แต่ยังคงให้ความหมายเช่นเดิม นำมาสรุปเป็นแนวทางการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 เป็นรายด้านทั้ง 7 ด้านนำเสนอในรูปแบบตารางและการบรรยาย

3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- 3.5.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ หาค่าความเชื่อมั่น ใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
 3.5.2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 3.5.3 ค่าดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็น (สุวิมล ว่องวานิช, 2550)

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ผู้วิจัยนำเสนอสาระสำคัญตามลำดับดังนี้

- 4.1 ขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.2 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 4 ตอน เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ประเมินความต้องการจำเป็นด้านสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยใช้แบบการเรียงลำดับความสำคัญของข้อมูล Modified Priority Index (PNI_{Modified})

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

4.2 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อเป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นที่เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงกำหนดสัญลักษณ์แทนค่าสถิติในการวิจัย ดังนี้

μ	หมายถึง	คะแนนเฉลี่ย (Mean)
σ	หมายถึง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน (Standard Deviation)
I	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์
D	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบัน
PNI_{Modify}	หมายถึง	ดัชนีการเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ผู้วิจัยขอเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

4.3.1 ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

การวิจัยครั้งนี้เก็บข้อมูลโดยนำแบบสอบถามไปยังโรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ครู จำนวน 120 ชุด ได้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์กลับคืนมา 120 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100.00 รายละเอียด ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ			
	ชาย	42	35.00
	หญิง	78	65.00

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
2. อายุ		
20 – 30 ปี	64	53.33
31 – 40 ปี	26	21.26
41 – 50 ปี	18	15.00
51 – 60 ปี	12	10.00
3. วุฒิการศึกษา		
ปริญญาตรี	73	60.83
ปริญญาโท	46	38.33
ปริญญาเอก	1	0.83
4. ประสบการณ์การทำงาน		
ต่ำกว่า 5 ปี	33	27.50
5 – 10 ปี	75	62.50
มากกว่า 10 ปี	12	10.00

จากตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 65.00 อายุระหว่าง 20 – 30 ปี จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 53.33 วุฒิสถาปัตยกรรมศาสตร์ จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 60.83 และ ประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50 ตามลำดับ

4.3.2 ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์

การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 โดยจำแนกเป็นรายด้านและภาพรวมทั้ง 7 ด้าน ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานซึ่งเสนอผลการวิเคราะห์ปรากฏรายละเอียด ดังตารางที่ 4.2 – 4.10

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	μ	σ	ระดับ	μ	σ	ระดับ
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร	3.93	0.48	มาก	4.10	0.56	มาก
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน	3.64	0.55	มาก	4.17	0.55	มาก
3. ด้านกระบวนการเรียนรู้	3.89	0.49	มาก	4.18	0.53	มาก
4. ด้านการวัดและประเมินผล	3.42	0.55	ปานกลาง	4.26	0.61	มาก
5. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา	3.06	0.48	ปานกลาง	4.15	0.54	มาก
6. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา	3.39	0.72	ปานกลาง	4.20	0.68	มาก
7. ด้านการนิเทศการศึกษา	3.74	0.65	มาก	4.30	0.50	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.58	0.56	มาก	4.19	0.56	มาก

จากตารางที่ 4.2 พบว่า สภาพปัจจุบันในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\mu=3.58, \sigma=0.56$) เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยสูงสุดไปค่าเฉลี่ยต่ำสุด พบว่า สภาพปัจจุบันด้านการพัฒนาหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.93, \sigma=0.48$) และสภาพที่พึงประสงค์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.19, \sigma=0.56$) เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยสูงสุดไปค่าเฉลี่ยต่ำสุด พบว่าสภาพที่พึงประสงค์ ด้านการนิเทศการศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.30, \sigma=0.56$) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่า สภาพปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าสภาพที่พึงประสงค์ทุกด้าน แสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ทุกด้านเป็นความต้องการจำเป็นทุกข้อตามลำดับ

4.3.3 ตอนที่ 3 การเรียงลำดับความสำคัญของการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยวิธี Modified Priority Need Index ($PNI_{Modified}$) ซึ่งเป็นดัชนีเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นที่ใช้หลักการประเมินความแตกต่าง ดังตารางที่ 4.3 - ตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.3 การจัดเรียงความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ในแต่ละด้าน

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงาน วิชาการ	ค่าเฉลี่ย สภาพ ปัจจุบัน	ค่าเฉลี่ย สภาพที่ พึงประสงค์	PNI	ลำดับ
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร	3.93	4.10	0.04	7
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน	3.64	4.17	0.14	4
3. ด้านกระบวนการเรียนรู้	3.89	4.18	0.07	6
4. ด้านการวัดและประเมินผล	3.42	4.26	0.24	2
5. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา	3.06	4.15	0.35	1
6. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา	3.39	4.20	0.23	3
7. ด้านการนิเทศการศึกษา	3.74	4.30	0.14	5

จากตารางที่ 4.3 พบว่า การเรียงลำดับความต้องการภาพรวมรายด้านพบว่า ด้านที่มีความ
ต้องการจำเป็น Modified Priority Need Index (PNI_{Modified}) โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ 1)
ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา พบว่าข้อที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือการเผยแพร่ผลการวิจัย
ให้แก่สถานศึกษาอื่น 2) ด้านการวัดและประเมินผล พบว่าข้อที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือการ
พัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน 3) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรม
และเทคโนโลยีทางการศึกษา พบว่าข้อที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้ง
ภายในและภายนอกสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ 4) ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่าข้อที่มี
ความต้องการจำเป็นสูงสุดคือการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนการสอน 5)
ด้านการนิเทศการศึกษา พบว่าข้อที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือการวางแผนการนิเทศการเรียน
การสอน 6) ด้านกระบวนการเรียนรู้ พบว่าข้อที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือการปรับปรุงและ
พัฒนาการจัดการเรียนการสอน 7) ด้านการพัฒนาหลักสูตร พบว่าข้อที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด
คือการจัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระวิชาต่าง ๆ ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 การจัดเรียงความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 รายด้านการพัฒนา
หลักสูตร

ด้านการพัฒนาหลักสูตร	สภาพ ปัจจุบัน(μ)	สภาพที่พึง ประสงค์(μ)	PNI _{Modified}	ลำดับ
1. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ให้สอดคล้องกับผู้เรียน	3.95	4.15	0.05	3
2. การวางแผนการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา	3.98	4.22	0.06	2
3. การจัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระ วิชาต่าง ๆ	3.82	4.17	0.09	1
4. การนิเทศการใช้หลักสูตรสถานศึกษา	3.89	4.09	0.05	3
5. การติดตามและประเมินผลการใช้ หลักสูตร	3.80	4.02	0.05	3
6. การนำผลการประเมินการใช้หลักสูตร มาปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน	3.91	4.00	0.02	4

จากตารางที่ 4.4 การจัดเรียงความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 รายด้านการพัฒนาหลักสูตร กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็นทุกข้อ โดยมีค่า PNI_{Modified} อยู่ระหว่าง 0.09 – 0.02 ข้อที่มีความสำคัญลำดับที่ 1 การจัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระวิชาต่าง ๆ (0.09) ลำดับที่ 2 การวางแผนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา (0.06) ลำดับที่ 3 การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน (0.05) และการนิเทศการใช้หลักสูตรสถานศึกษา (0.05) และการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร (0.05) ลำดับที่ 4 การนำผลการประเมินการใช้หลักสูตรมาปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน (0.02) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 การจัดเรียงความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 รายด้านการจัดการ
เรียนการสอน

ด้านการจัดการเรียนการสอน	สภาพ ปัจจุบัน(μ)	สภาพที่พึง ประสงค์ (μ)	PNI _{Modified}	ลำดับ
1. การสนับสนุนการจัดทำแผนการจัดการ เรียนรู้	3.72	4.14	0.11	6
2. การจัดทำตารางสอนรวมของโรงเรียน	3.82	4.25	0.13	5
3. การกำหนดแนวทางการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอน	3.47	4.40	0.26	2
4. การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ระหว่างการเรียนการสอน	3.61	4.16	0.31	1
5. การประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนของครู	3.50	4.15	0.18	4
6. การนิเทศการสอนภายใน	3.42	4.12	0.20	3

จากตารางที่ 4.5 การจัดเรียงความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 รายด้านการจัดการเรียนการสอน กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็นทุกข้อ โดยมีค่า PNI_{Modified} อยู่ระหว่าง 0.31 – 0.11 ข้อที่มีความสำคัญลำดับที่ 1 การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนการสอน (0.31) ลำดับที่ 2 การกำหนดแนวทางการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน (0.26) ลำดับที่ 3 การนิเทศการสอนภายใน (0.20) ลำดับที่ 4 การประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู (0.18) ลำดับที่ 5 การจัดทำตารางสอนรวมของโรงเรียน (0.13) และลำดับที่ 6 การสนับสนุนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ (0.11) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 การจัดเรียงความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 รายด้านกระบวนการ
เรียนรู้

ด้านกระบวนการเรียนรู้	สภาพ ปัจจุบัน(μ)	สภาพที่พึง ประสงค์ (μ)	PNI Modified	ลำดับ
1. การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยเน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.89	4.27	0.09	3
2. การจัดกระบวนการและกิจกรรมการ เรียนรู้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน	3.76	4.15	0.10	2
3. การจัดการเรียนรู้โดยมุ่งเน้นการบูรณา การความรู้กับวิชาอื่น	3.86	4.18	0.08	4
4. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนลงมือ ปฏิบัติ	3.96	4.27	0.07	5
5. การจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งการ เรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้	3.98	4.07	0.02	6
6. การปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียน การสอน	3.55	4.23	0.19	1

จากตารางที่ 4.6 การจัดเรียงความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมของครูในการ
บริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 รายด้าน
กระบวนการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็นทุกข้อโดยมีค่า PNI_{Modified} อยู่ระหว่าง 0.19 –
0.02 ข้อที่มีความสำคัญลำดับที่ 1 การปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน (0.19) ลำดับที่ 2
การจัดกระบวนการและกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน(0.10) ลำดับที่ 3
การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (0.09) ลำดับที่ 4 การจัดการเรียนรู้โดย
มุ่งเน้นการ บูรณาการความรู้กับวิชาอื่น (0.08) ลำดับที่ 5 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนลงมือ
ปฏิบัติ (0.07) และลำดับที่ 6 การจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (0.02)
ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 การจัดเรียงความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 รายด้านการวัดและ
ประเมินผล

ด้านการวัดและประเมินผล	สภาพ ปัจจุบัน(μ)	สภาพที่พึง ประสงค์(μ)	$PNI_{Modified}$	ลำดับ
1. การจัดทำแผนการวัดและประเมินผล สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา	3.84	4.16	0.08	3
2. การกำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัด และประเมินผลของสถานศึกษา	4.03	4.23	0.04	4
3. การพัฒนาเครื่องมือวัดผลและ ประเมินผลให้ได้มาตรฐาน	3.87	4.50	0.16	1
4. การดำเนินการวัดผลและประเมินผล การเรียนการสอนตามสภาพจริง	3.87	4.24	0.09	2
5. การนำผลการวัดและประเมินผลมา วิเคราะห์เพื่อปรับปรุงพัฒนา	3.82	4.16	0.08	3

จากตารางที่ 4.7 การจัดเรียงความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 รายด้านการวัดและประเมินผล โดยมีค่า $PNI_{Modified}$ อยู่ระหว่าง 0.16 – 0.04 ข้อที่มีความสำคัญลำดับที่ 1 การพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน (0.16) ลำดับที่ 2 การดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริง (0.09) ลำดับที่ 3 การจัดทำแผนการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา (0.08) และการนำผลการวัดและประเมินผลมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงพัฒนา (0.08) และลำดับที่ 4 การกำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา (0.04) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 การจัดเรียงความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 รายด้านการวิจัยเพื่อ
พัฒนาการศึกษา

ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา	สภาพ ปัจจุบัน(μ)	สภาพที่พึง ประสงค์(μ)	PNI Modified	ลำดับ
1. การกำหนดแนวทางการวิจัยเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษา	3.17	4.05	0.27	5
2. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้	3.08	4.31	0.39	2
3. การประสานงานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัยกับสถานศึกษาอื่น	3.09	4.23	0.36	3
4. การเผยแพร่ผลการวิจัยให้แก่สถานศึกษาอื่น	2.92	4.27	0.46	1
5. การนำผลการวิจัยมาประยุกต์ใช้ในการ พัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา	2.97	3.87	0.30	4

จากตารางที่ 4.8 การจัดเรียงความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 รายด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา โดยมีค่า PNI Modified อยู่ระหว่าง 0.27 – 0.46 ข้อที่มีความสำคัญลำดับที่ 1 การเผยแพร่ผลการวิจัยให้แก่สถานศึกษาอื่น (0.46) ลำดับที่ 2 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ (0.39) ลำดับที่ 3 การประสานงานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัยกับสถานศึกษาอื่น (0.36) ลำดับที่ 4 การนำผลการวิจัยมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (0.30) และลำดับที่ 5 การกำหนดแนวทางการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (0.27) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.9 การจัดเรียงความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 รายด้านการพัฒนา
แหล่งเรียนรู้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา

ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา	สภาพ ปัจจุบัน(μ)	สภาพที่พึง ประสงค์ (μ)	PNI _{Modified}	ลำดับ
1. การสำรวจแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่นหรือพื้นที่ใกล้เคียง	3.37	4.04	0.19	4
2. การสร้างและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยีทางการศึกษา	3.43	4.31	0.25	2
3. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถาน ศึกษา	3.47	4.22	0.21	3
4. การใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและ ภายนอกสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้	3.34	4.22	0.26	1

จากตารางที่ 4.9 การจัดเรียงความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมของครูในการ
บริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 รายด้านการ
พัฒนาแหล่งเรียนรู้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยมีค่า PNI_{Modified} อยู่ระหว่าง 0.26
– 0.19 ซึ่งมีที่มีความสำคัญลำดับที่ 1 การใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาในการ
จัดการเรียนรู้ (0.26) ลำดับที่ 2 การสร้างและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทาง การศึกษา
(0.25) ลำดับที่ 3 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา (0.21) และลำดับที่ 4 การสำรวจแหล่ง
เรียนรู้ในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่นหรือพื้นที่ใกล้เคียง (0.19) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.10 การจัดเรียงความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 รายด้านกรณีเทศ
การศึกษา

ด้านกรณีเทศการศึกษา	สภาพปัจจุบัน (μ)	สภาพที่พึง ประสงค์ (μ)	PNI Modified	ลำดับ
1. การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ในการนิเทศ	3.83	4.18	0.09	4
2. การวางแผนกรณีเทศการเรียนการสอน	3.69	4.40	0.19	1
3. การดำเนินการนิเทศวิชาการและการเรียน การสอนในรูปแบบที่หลากหลาย	3.76	4.28	0.13	3
4. การแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดระบบ นิเทศภายในสถานศึกษากับสถาบันการศึกษา อื่น	3.68	4.34	0.17	2

จากตารางที่ 4.10 การจัดเรียงความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 รายด้านกรณีเทศการศึกษา โดยมีค่า PNI Modified อยู่ระหว่าง 0.19 – 0.09 ข้อที่มีมีความสำคัญลำดับที่ 1 การวางแผนกรณีเทศการเรียนการสอน (0.19) ลำดับที่ 2 การแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดระบบนิเทศภายในสถานศึกษากับสถาบันการศึกษาอื่น (0.17) ลำดับที่ 3 การดำเนินการนิเทศวิชาการและการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลาย (0.13) และลำดับที่ 4 การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการนิเทศ (0.09) ตามลำดับ

4.3.4 ผลการวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์แบบเชิงโครงสร้างปลายเปิด จากผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จากนั้นนำมาสรุปเป็นแนวทางการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 เป็นรายด้านทั้ง 7 ด้านนำเสนอในรูปแบบตารางและการบรรยายได้แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วม 62 แนวทาง โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นดังต่อไปนี้

4.3.4.1 ความต้องการจำเป็น ลำดับที่ 1 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษาผลการวิเคราะห์พบว่า การเผยแพร่ผลการวิจัยให้แก่สถานศึกษาอื่น มีความสำคัญในการพัฒนาอันดับที่ 1 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ อันดับที่ 2 การประสานงานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัยกับสถานศึกษาอื่น อันดับที่ 3 การนำผลการวิจัยมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา อันดับที่ 4 และการกำหนดแนวทางการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา อันดับที่ 5 โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหาได้ดังนี้

ตารางที่ 4.11 สรุปแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา

ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา	แนวทางการพัฒนา
1. การเผยแพร่ผลการวิจัยให้แก่สถานศึกษาอื่น	1. จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้ที่เกิดจากการวิจัยกับสถานศึกษาอื่น 2. ส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ผลงานการวิจัยสู่สาธารณะ ผ่านสื่อออนไลน์
2. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้	1. สร้างงานวิจัยที่สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 2. ผู้บริหารสนับสนุนด้านงบประมาณในการจัดทำวิจัยแก่ครูและบุคลากร
3. การประสานงานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัยกับสถานศึกษาอื่น	1. สร้างเครือข่ายระหว่างสถานศึกษาเพื่อให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วในการประสานความร่วมมือ
4. การนำผลการวิจัยมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา	1. จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนองค์ความรู้หรือแลกเปลี่ยนปัญหาที่พบเพื่อร่วมกันหาแนวทางการแก้ไขปัญหา 2. ส่งเสริมให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ระหว่างเพื่อนครู

ตารางที่ 4.11 สรุปแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนา
การศึกษา (ต่อ)

ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา	แนวทางการพัฒนา
5. การกำหนดแนวทางการวิจัยเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษา	1. อบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการทำวิจัยให้แก่ ครูผู้สอนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนา งานวิจัยให้มีคุณภาพ 2. กำหนดเป้าหมายของการวิจัยเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษาร่วมกัน

จากตารางที่ 4.11 พบว่าแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการ
บริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้านการวิจัย
เพื่อพัฒนาการศึกษามีดังนี้

การเผยแพร่ผลการวิจัยให้แก่สถานศึกษาอื่น สามารถวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ
ดังนี้ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญมากที่สุดคือ จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้
ที่เกิดจากการวิจัยกับสถานศึกษาอื่น รองลงมาคือ ส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ผลงานการวิจัยสู่
สาธารณะผ่านสื่อออนไลน์

การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ สามารถ
วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญมากที่สุดคือ
สร้างงานวิจัยที่สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน รองลงมาคือผู้บริหารสนับสนุนด้าน
งบประมาณในการจัดทำวิจัยแก่ครูและบุคลากร

การประสานงานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัยกับสถานศึกษาอื่น แนว
ทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญมากที่สุดคือการสร้างเครือข่ายระหว่างสถานศึกษา
เพื่อให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วในการประสานความร่วมมือ

การนำผลการวิจัยมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
สามารถวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญมากที่สุด
คือจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนองค์ความรู้หรือแลกเปลี่ยนปัญหาที่พบเพื่อร่วมกันหาแนวทางการแก้ไข
ปัญหา รองลงมาคือ ส่งเสริมให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ระหว่างเพื่อนครู

การกำหนดแนวทางการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สามารถวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญมากที่สุดคืออบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการทำวิจัยให้แก่ครูผู้สอนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนางานวิจัยให้มีคุณภาพ รองลงมาคือ กำหนดเป้าหมายของการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาร่วมกัน

4.3.4.2 ความต้องการจำเป็น ลำดับที่ 2 ด้านการวัดและประเมินผล ผลการวิเคราะห์พบว่า การพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน มีความสำคัญในการพัฒนาอันดับที่ 1 การดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริง อันดับที่ 2 การจัดทำแผนการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา อันดับที่ 3 การนำผลการวัดและประเมินผลมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงพัฒนา อันดับที่ 3 และการกำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา อันดับที่ 4 ตามลำดับ โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหาได้ดังนี้

ตารางที่ 4.12 สรุปแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้านการวัดและประเมินผล

ด้านการวัดและประเมินผล	แนวทางการพัฒนา
1. การพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน	1. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ต้องสอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัด ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 2. สถานศึกษาจัดอบรมเพิ่มความรู้อะไรเกี่ยวกับการพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐานให้กับครู
2. การดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริง	1. เปิด โอกาสให้ผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตรวจสอบผลการประเมินผลการเรียนรู้ 2. การวัดและประเมินผลต้องดำเนินการด้วยเทคนิควิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้สามารถวัดและประเมินผลผู้เรียนได้อย่างรอบด้าน

ตารางที่ 4.12 สรุปแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้านการวัดและประเมินผล (ต่อ)

ด้านการวัดและประเมินผล	แนวทางการพัฒนา
3. การจัดทำแผนการวัดและประเมินผล สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา	1. สนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดการ ร่วมกันกำหนดเครื่องมือวิธีการวัดประเมินผลทักษะ การคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน 2. ใช้รูปแบบการบริหารงานคุณภาพ (PDCA)
4. การนำผลการวัดและประเมินผล มาวิเคราะห์ เพื่อปรับปรุงพัฒนา	1. จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนองค์ความรู้หรือแลกเปลี่ยนปัญหาที่พบเพื่อร่วมกันหาแนวทางการแก้ไขปัญหา
5. การกำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา	1. สร้างความเข้าใจในแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลให้ไปในทิศทางเดียวกัน 2. กำหนดเป้าหมายของการวัดและประเมินผลร่วมกัน

จากตารางที่ 4.12 พบว่าแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ด้านการวัดและประเมินผล มีดังนี้

การพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน สามารถวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญมากที่สุดคือการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ต้องสอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัด ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ รองลงมาคือ สถานศึกษาจัดอบรมเพิ่มความรู้เรื่องการพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐานให้กับครู

การดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริง สามารถวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญมากที่สุดคือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตรวจสอบผลการประเมินผลการเรียนรู้ รองลงมาคือการวัดและประเมินผลต้องดำเนินการด้วยเทคนิควิธีการที่หลากหลายเพื่อให้สามารถวัดและประเมินผลผู้เรียนได้อย่างรอบด้าน

การจัดทำแผนการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา สามารถวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญมากที่สุดคือ สนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดการ ร่วมกันกำหนดเครื่องมือ วิธีการวัดประเมินผล ทักษะ การคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน รองลงมาคือ ใช้รูปแบบการบริหารงานคุณภาพ (PDCA)

การนำผลการวัดและประเมินผล มาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงพัฒนา แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญมากที่สุดคือ จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนองค์ความรู้หรือแลกเปลี่ยนปัญหาที่พบเพื่อร่วมกันหาแนวทางการแก้ไขปัญหา

การกำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลของสถานศึกษาสามารถวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญมากที่สุดคือ สร้างความเข้าใจในแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลให้ไปในทิศทางเดียวกัน รองลงมาคือ กำหนดเป้าหมายของการวัดและประเมินผลร่วมกัน

4.3.4.3 ความต้องการจำเป็น ลำดับที่ 3 คือ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา พบว่า การใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ มีความสำคัญในการพัฒนาอันดับที่ 1 การสร้างและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา อันดับที่ 2 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา อันดับที่ 3 และการสำรวจแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่นหรือพื้นที่ใกล้เคียง อันดับที่ 4 ตามลำดับ โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหาได้ดังนี้

ตารางที่ 4.13 สรุปแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สื่อ
นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา

ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา	แนวทางการพัฒนา
1. การใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก สถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้	1. อำนวยความสะดวกและสนับสนุนการใช้ แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาในการจัดการ เรียนรู้ 2. ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการใช้แหล่งเรียนรู้ ภายนอกสถานศึกษา
2. การสร้างและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยีทางการศึกษา	1. เปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการ กัศสรแหล่งเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรม และ เทคโนโลยี 2. สร้างความตระหนักให้เห็นถึงความสำคัญ ของการพัฒนานวัตกรรม โดยทุกคนเข้ามามี ส่วนร่วม
3. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา	1. ปรับปรุง พัฒนาสื่อการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ ภายในสถานศึกษาให้มีความพร้อมและ ทันสมัย 2. เปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการ พัฒนาสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการกระตุ้น สร้างแรงบันดาลใจในการใช้แหล่งเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ของผู้เรียน
4. การสำรวจแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่นหรือพื้นที่ใกล้เคียง	1. สร้างเครือข่ายระหว่างสถานศึกษาและ ชุมชนหรือท้องถิ่นเพื่อร่วมกันเสนอ และ สำรวจแหล่งเรียนรู้

จากตารางที่ 4.13 พบว่าแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการ
บริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้านการพัฒนา
แหล่งเรียนรู้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา มีดังนี้

การใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ สามารถวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญมากที่สุดคืออำนวยความสะดวกและสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ รองลงมาคือ ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการใช้แหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา

การสร้างและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา สามารถวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญมากที่สุดคือเปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการคิดสรรแหล่งเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี รองลงมาคือสร้างความตระหนักให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนา นวัตกรรม โดยทุกคนเข้ามามีส่วนร่วม

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สามารถวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญมากที่สุดคือปรับปรุง พัฒนาสื่อการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาให้มีความพร้อมและทันสมัย รองลงมาคือเปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการกระตุ้น สร้างแรงบันดาลใจในการใช้แหล่งเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ของผู้เรียน

การสำรวจแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่นหรือพื้นที่ใกล้เคียง แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญมากที่สุดคือ สร้างเครือข่ายระหว่างสถานศึกษาและชุมชนหรือท้องถิ่นเพื่อร่วมกันเสนอ และสำรวจแหล่งเรียนรู้

4.3.4.4 ความต้องการจำเป็น ลำดับที่ 4 คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนการสอน มีความสำคัญในการพัฒนา อันดับที่ 1 การกำหนดแนวทางการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน อันดับที่ 2 การนิเทศการสอน ภายใน อันดับที่ 3 การประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู อันดับที่ 4 การจัดทำตารางสอน รวมของโรงเรียน อันดับที่ 5 และการสนับสนุนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ อันดับ ที่ 6 ตามลำดับ โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหาได้ดังนี้

ตารางที่ 4.14 สรุปแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ด้านการจัดการเรียนการสอน

ด้านการจัดการเรียนการสอน	แนวทางการพัฒนา
1. การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการจัดการเรียนการสอน	<ol style="list-style-type: none"> เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้การจัดการเรียนรู้มีคุณภาพ ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนและให้กำลังใจบุคลากรในการแก้ไขปัญหา
2. การกำหนดแนวทางการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน	<ol style="list-style-type: none"> เปิดโอกาสให้ทุกคนร่วมกันกำหนดเป้าหมายเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ
3. การนิเทศการสอนภายใน	<ol style="list-style-type: none"> จัดให้มีการนิเทศการสอนภายในอย่างต่อเนื่องในรูปแบบกัลยาณมิตรเพื่อประเมินผลการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารตั้งคณะกรรมการนิเทศการสอนและเพื่อให้ร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ในการกำกับตรวจสอบและประเมินผล
4. การประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู	<ol style="list-style-type: none"> ครูร่วมกันออกแบบ และสร้างแบบประเมินผลการจัดการเรียนรู้ที่ได้มาตรฐาน โดยอ้างอิงจากหลักสูตรการศึกษา ประเมินผลการเรียนรู้ด้วยวิธีที่หลากหลายเพื่อการประเมินผลอย่างรอบได้
5. การจัดทำตารางสอนรวมของโรงเรียน	<ol style="list-style-type: none"> เปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการจัดทำตารางสอน การตรวจสอบตารางสอนรวมของโรงเรียนเพื่อให้เกิดความเหมาะสมและส่งผลต่อการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ

ตารางที่ 4.14 สรุปแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ด้านการจัดการเรียนการสอน (ต่อ)

ด้านการจัดการเรียนการสอน	แนวทางการพัฒนา
6. การสนับสนุนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้	1. ผู้บริหารสนับสนุนสื่อ วัสดุและอุปกรณ์ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ 2. จัดเวทีแลกเปลี่ยนความรู้และเทคนิควิธีการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

จากตารางที่ 4.14 พบว่าแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ด้านการจัดการเรียนการสอน มีดังนี้

การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการจัดการเรียนการสอน สามารถวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญมากที่สุดคือ เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้การจัดการเรียนรู้มีคุณภาพ รองลงมาคือผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนและให้กำลังใจบุคลากรในการแก้ไขปัญหา

การกำหนดแนวทางการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอน แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญมากที่สุดคือเปิดโอกาสให้ทุกคนร่วมกันกำหนดเป้าหมายเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

การนิเทศการสอนภายใน สามารถวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญมากที่สุดคือ จัดให้มีการนิเทศการสอนภายในอย่างต่อเนื่องในรูปแบบกัลยาณมิตร เพื่อประเมินผลการจัดการเรียนการสอน รองลงมาคือ ผู้บริหารตั้งคณะกรรมการนิเทศการสอนและเพื่อให้ร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ในการกำกับ ตรวจสอบและประเมินผล

การประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู สามารถวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญมากที่สุดคือครูร่วมกันออกแบบและสร้างแบบประเมินผลการจัดการเรียนรู้ที่มีมาตรฐาน โดยอ้างอิงจากหลักสูตรการศึกษา รองลงมาคือประเมินผลการเรียนรู้ด้วยวิธีที่หลากหลายเพื่อการประเมินผลอย่างรอบได้

การจัดทำตารางสอนรวมของโรงเรียน แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญมากที่สุดคือเปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการจัดทำตารางสอน การตรวจสอบตารางสอนรวมของโรงเรียนเพื่อให้เกิดความเหมาะสมและส่งผลต่อการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ

การสนับสนุนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ สามารถวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญมากที่สุดคือผู้บริหารสนับสนุนสื่อ วัสดุ และอุปกรณ์ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ รองลงมาคือจัดเวทีแลกเปลี่ยนความรู้และเทคนิควิธีการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

4.3.4.5 ความต้องการจำเป็น ลำดับที่ 5 คือ ด้านการนิเทศการศึกษา พบว่า การวางแผนการนิเทศการเรียนการสอน มีความสำคัญในการพัฒนาอันดับที่ 1 การแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดระบบนิเทศภายในสถานศึกษากับสถาบันการศึกษาอื่น อันดับที่ 2 การดำเนินการนิเทศวิชาการและการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลาย อันดับที่ 3 การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการนิเทศ อันดับที่ 4 ตามลำดับ โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหาได้ดังนี้

ตารางที่ 4.15 สรุปแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้านการนิเทศการศึกษา

ด้านการนิเทศการศึกษา	แนวทางการพัฒนา
1. การวางแผนการนิเทศการเรียนการสอน	1. เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผนการนิเทศการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดความเหมาะสมและการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ 2. ผู้บริหารให้คำปรึกษาและให้กำลังใจผู้ปฏิบัติหน้าที่
2. การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การจัดระบบนิเทศภายในสถานศึกษากับสถาบันการศึกษาอื่น	1. จัดกิจกรรมเสวนา แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการจัดระบบการนิเทศการศึกษา กับสถาบันอื่น 2. ส่งเสริมให้ครูนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การจัดระบบนิเทศภายในสถานศึกษากับสถาบันการศึกษาอื่น

ตารางที่ 4.15 สรุปแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้านการนิเทศการศึกษา (ต่อ)

ด้านการนิเทศการศึกษา	แนวทางการพัฒนา
3. การดำเนินการนิเทศวิชาการและการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลาย	1. แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน กำกับ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการนิเทศการศึกษา 2. ส่งเสริมให้ใช้รูปแบบการนิเทศการสอนแบบกัลยาณมิตรนิเทศและเปิดโอกาสให้มีการรับฟังความคิดเห็นเพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนางานต่อไป
4. การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการนิเทศ	1. จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้บุคลากรร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการนิเทศการศึกษา

จากตารางที่ 4.15 พบว่าแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 มีดังนี้

การวางแผนการนิเทศการเรียนการสอน สามารถวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญมากที่สุดคือเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผนการนิเทศการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดความเหมาะสมและการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ รองลงมาคือผู้บริหารให้คำปรึกษาและให้กำลังใจผู้ปฏิบัติหน้าที่

การแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดระบบนิเทศภายในสถานศึกษากับสถาบันการศึกษาอื่นสามารถวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญมากที่สุดคือ จัดกิจกรรมเสวนา แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการจัดระบบการนิเทศการศึกษากับสถาบันอื่น รองลงมาคือส่งเสริมให้ครูนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดระบบนิเทศภายในสถานศึกษากับสถาบันการศึกษาอื่น

การดำเนินการนิเทศวิชาการและการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลาย สามารถวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน กำกับ ติดตามตรวจสอบและประเมินผลการเทศการศึกษารองลงมาคือ ส่งเสริมให้ใช้รูปแบบการนิเทศการสอนแบบ กัลยาณมิตรนิเทศและเปิดโอกาสให้มีกา รับฟังความคิดเห็นเพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนางานต่อไป

การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการนิเทศ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญมากที่สุดคือจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้บุคลากรร่วมกันกำหนด วัตถุประสงค์และเป้าหมายในการนิเทศการศึกษา

4.3.4.6 ความต้องการจำเป็น ลำดับที่ 6 คือ ด้านกระบวนการเรียนรู้ พบว่า การปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน มีความสำคัญในการพัฒนาอันดับที่ 1 การจัดการกระบวนการและกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน อันดับที่ 2 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อันดับที่ 3 การจัดการเรียนรู้โดยมุ่งเน้นการบูรณาการความรู้กับวิชาอื่น อันดับที่ 4 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ อันดับที่ 5 และการจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ อันดับที่ 6 ตามลำดับ โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหาได้ดังนี้

ตารางที่ 4.16 สรุปแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้านกระบวนการเรียนรู้

ด้านกระบวนการเรียนรู้	แนวทางการพัฒนา
1. การปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน	1. เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกัน เสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และนำไปปรับปรุงในลำดับต่อไป 2. ผู้บริหารส่งเสริม ให้ครูใช้แบบประเมินความสามารถของผู้เรียนที่หลากหลายเพื่อการวัดและประเมินผลอย่างรอบด้าน

ตารางที่ 4.16 สรุปแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้านกระบวนการเรียนรู้ (ต่อ)

ด้านกระบวนการเรียนรู้	แนวทางการพัฒนา
2. การจัดการกระบวนการและกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน	1. ผู้บริหารและครูส่งเสริมให้มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาตนเองตามความสามารถและความถนัด
3. การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	1. จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และร่วมกันออกแบบโมเดลการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2. ผู้บริหารสนับสนุน ส่งเสริมและให้คำปรึกษา แนะนำในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แก่บุคลากร
4. การจัดการเรียนรู้โดยมุ่งเน้นการบูรณาการความรู้กับวิชาอื่น	1. สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ของครูในการแลกเปลี่ยนเทคนิค วิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการบูรณาการความรู้กับวิชาอื่น ๆ 2. ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้แบบองค์รวมและลดภาระงานของนักเรียน
5. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ	1. ครูใช้รูปแบบการสอนที่เน้นกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง 2. ผู้บริหารสนับสนุนงบประมาณ สื่อและอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ

ตารางที่ 4.16 สรุปแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้านกระบวนการเรียนรู้ (ต่อ)

ด้านกระบวนการเรียนรู้	แนวทางการพัฒนา
6. การจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้บริหารสนับสนุนงบประมาณ และร่วมรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรในการพัฒนาสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ 2. เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสภาพแวดล้อมและแหล่งการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

จากตารางที่ 4.16 พบว่าแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้านกระบวนการเรียนรู้ มีดังนี้

การปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน สามารถวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญมากที่สุดคือเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และนำไปปรับปรุงในลำดับต่อไป รองลงมาคือ ผู้บริหารส่งเสริม ให้ครูใช้แบบประเมินความสามารถของผู้เรียนที่หลากหลายเพื่อการวัดและประเมินผลอย่างรอบด้าน

การจัดกระบวนการและกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญมากที่สุดคือ ผู้บริหารและครูส่งเสริมให้มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาตนเองตามความสามารถและความถนัด

การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญมากที่สุดคือ จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และร่วมกันออกแบบโมเดลการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รองลงมาคือ ผู้บริหารสนับสนุน ส่งเสริมและให้คำปรึกษา แนะนำในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แก่บุคลากร

การจัดการเรียนรู้โดยมุ่งเน้นการบูรณาการความรู้กับวิชาอื่น สามารถวิเคราะห์ ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญมากที่สุดคือสร้างชุมชน แห่งการเรียนรู้ของครูในการแลกเปลี่ยนเทคนิค วิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการบูรณาการความรู้กับ วิชาอื่น ๆ รองลงมาคือครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้แบบ องค์กรร่วมและลดภาระงานของนักเรียน

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ สามารถวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญมากที่สุดคือครูใช้รูปแบบการสอนที่เน้น กิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง รองลงมาคือผู้บริหารสนับสนุน งบประมาณ สื่อและอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ

การจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สามารถวิเคราะห์ ข้อมูลตามลำดับดังนี้ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญมากที่สุดคือผู้บริหาร สนับสนุนงบประมาณ และร่วมรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรในการพัฒนาสภาพแวดล้อมและ แหล่งเรียนรู้ รองลงมาคือเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสภาพแวดล้อมและแหล่งการ เรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

4.3.4.7 ความต้องการจำเป็น ลำดับที่ 7 คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร พบว่า การ จัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระวิชาต่าง ๆ มีความสำคัญในการพัฒนาอันดับที่ 1 การวางแผน การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร อันดับที่ 2 การ กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน อันดับที่ 3 การนิเทศการใช้หลักสูตร สถานศึกษา อันดับที่ 4 และการนำผลการประเมินการใช้หลักสูตรมาปรับปรุงพัฒนาการเรียน การสอนอันดับที่ 5 ตามลำดับ โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหาได้ดังนี้

ตารางที่ 4.17 สรุปแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้านการพัฒนา หลักสูตร

ด้านการพัฒนาหลักสูตร	แนวทางการพัฒนา
1. การจัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระ วิชาต่าง ๆ	1. ผู้บริหารแต่งตั้งครูเป็นคณะกรรมการในการ จัดทำโครงสร้างหลักสูตรและ โครงสร้างรายวิชา 2. เปิด โอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกัน เสนอแนะแนวทางในการจัดทำ โครงสร้าง หลักสูตรและ โครงสร้างรายวิชา

ตารางที่ 4.17 สรุปแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้านการพัฒนาหลักสูตร (ต่อ)

ด้านการพัฒนาหลักสูตร	แนวทางการพัฒนา
2. การวางแผนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	<ol style="list-style-type: none"> 1. อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ 2. ผู้บริหารจัดประชุมเชิงปฏิบัติร่วมกับครูเพื่อศึกษาหลักสูตร วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ร่วมกันกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อเป็นกรอบในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาดตนเองตามความสามารถและความถนัด
3. การติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้บริหาร ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมกันสรุปผลการจัดการเรียนรู้จากหลักสูตรเพื่อนำไปปรับปรุง พัฒนาต่อไป
4. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้บริหาร ครูและบุคลากร ร่วมกันประชุมเพื่อพิจารณากำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องกับผู้เรียน
5. การนิเทศการใช้หลักสูตรสถานศึกษา	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้บริหาร ครูและบุคลากร ร่วมกันพัฒนาเครื่องมือนิเทศการใช้หลักสูตรสถานศึกษา 2. ครูร่วมนิเทศ ตรวจสอบการใช้หลักสูตร โดยเน้นการนิเทศแบบเสนอแนะ
6. การนำผลการประเมินการใช้หลักสูตรมาปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ครูจัดกระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่ได้มีการปรับปรุงและพัฒนาเพื่อการจัดการศึกษาบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

จากตารางที่ 4.17 พบว่าแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ด้านการพัฒนาหลักสูตร มีดังนี้

การจัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระวิชาต่าง ๆ สามารถวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญมากที่สุดคือผู้บริหารแต่งตั้งครูเป็นคณะกรรมการในการจัดทำโครงสร้างหลักสูตรและโครงสร้างรายวิชา รองลงมาคือเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันเสนอแนะแนวทางในการจัดทำโครงสร้างหลักสูตรและโครงสร้างรายวิชา

การวางแผนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สามารถวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญมากที่สุดคืออบรมให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ รองลงมาคือผู้บริหารจัดประชุมเชิงปฏิบัติร่วมกับครูเพื่อศึกษาหลักสูตร วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ร่วมกันกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อเป็นกรอบในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาดตนเองตามความสามารถและความถนัด

การติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญมากที่สุดคือผู้บริหารครูและผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมกันสรุปผลการจัดการเรียนรู้จากหลักสูตรเพื่อนำไปปรับปรุง พัฒนาต่อไป

การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญมากที่สุดคือผู้บริหารครูและบุคลากร ร่วมกันประชุมเพื่อพิจารณากำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับผู้เรียน

การนิเทศการใช้หลักสูตรสถานศึกษา สามารถวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ที่มีความสำคัญมากที่สุดคือ ผู้บริหาร ครูและบุคลากร ร่วมกันพัฒนาเครื่องมือนิเทศการใช้หลักสูตรสถานศึกษา รองลงมาคือครูร่วมนิเทศ ตรวจสอบการใช้หลักสูตร โดยเน้นการนิเทศแบบเสนอแนะ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 และเพื่อเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ประชากรที่ศึกษาคือครูโรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย 2 จำนวน 120 คน และผู้บริหารโรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย 2 ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามครู และแบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงมาตรฐาน และการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index : PNI_{Modified})

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 สามารถสรุปผลการศึกษาดังนี้

1) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1) สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 65.00 อายุระหว่าง 20-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 53.33 วุฒิการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 60.83 และประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 62.50 ตามลำดับ

2) สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

2.1) สภาพปัจจุบันในการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยแต่ละด้านพบว่าสภาพปัจจุบันด้านการพัฒนาหลักสูตร รองลงมาด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษาตามลำดับ

และสภาพที่พึงประสงค์ในการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยแต่ละด้านพบว่า ด้านการนิเทศการศึกษามากที่สุด รองลงมาด้านการวัดและประเมินผล ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษาและด้านการพัฒนาหลักสูตร ตามลำดับ

3) ความต้องการจำเป็นเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

3.1) ผลการเรียงลำดับความสำคัญจำเป็นเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 วิเคราะห์โดยใช้สูตร (Modified Priority Need Index: $PNI_{Modified}$) ผลการวิจัยพบว่า ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษามากที่สุด รองลงมาคือด้านการวัดและประเมินผล ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านกระบวนการเรียนรู้ และด้านการพัฒนาหลักสูตร ตามลำดับ

การจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ประกอบด้วย (1) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา (2) ด้านการวัดและประเมินผล (3) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา (4) ด้านการจัดการเรียนการสอน (5) ด้านการนิเทศการศึกษา (6) ด้านกระบวนการเรียนรู้ (7) ด้านการพัฒนาหลักสูตร เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็นย่อยรายด้าน โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1.1) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา รายการความต้องการจำเป็นที่พบว่า มีค่า $PNI_{modified}$ มากกว่า .30 และมีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น 3 ลำดับแรก ดังนี้ ลำดับที่ 1 การเผยแพร่ผลการวิจัยให้แก่สถานศึกษาอื่น ลำดับที่ 2 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ลำดับที่ 3 การประสานงานความร่วมมือในการศึกษาวิเคราะห์ วิจัยกับสถานศึกษาอื่น ตามลำดับ

3.1.2) ด้านการวัดและประเมินผล รายการความต้องการจำเป็นที่พบว่า มีค่า $PNI_{modified}$ มากกว่า .30 และมีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น 3 ลำดับแรก ดังนี้ ลำดับที่ 1 การพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน ลำดับที่ 2 การดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริง ลำดับที่ 3 คือ การจัดทำแผนการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ตามลำดับ

3.1.3) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา รายการความต้องการจำเป็นที่พบว่า มีค่า $PNI_{modified}$ มากกว่า .30 และมีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น 3 ลำดับแรก ดังนี้ ลำดับที่ 1 การใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ ลำดับที่ 2 การสร้างและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ลำดับที่ 3 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ตามลำดับ

3.1.4) ด้านการจัดการเรียนการสอน รายการความต้องการจำเป็นที่พบว่า มีค่า $PNI_{modified}$ มากกว่า .30 และมีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น 3 ลำดับแรก ดังนี้ ลำดับที่ 1 การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการจัดการเรียนการสอน ลำดับที่ 2 การกำหนดแนวทางการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน ลำดับที่ 3 การนิเทศการสอนภายใน ตามลำดับ

3.1.5) ด้านการนิเทศการศึกษา รายการความต้องการจำเป็นที่พบว่า มีค่า $PNI_{modified}$ มากกว่า .30 และมีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น 3 ลำดับแรก ดังนี้ ลำดับที่ 1 การวางแผนการนิเทศการเรียนการสอน ลำดับที่ 2 การแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดการระบบนิเทศภายในสถานศึกษากับสถาบันการศึกษาอื่น ลำดับที่ 3 การดำเนินการนิเทศวิชาการและการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลาย ตามลำดับ

3.1.6) ด้านกระบวนการเรียนรู้ รายการความต้องการจำเป็นที่พบว่า มีค่า $PNI_{modified}$ มากกว่า .30 และมีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น 3 ลำดับแรก ดังนี้ ลำดับที่ 1 การปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ลำดับที่ 2 การจัดกระบวนการและกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน ลำดับที่ 3 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามลำดับ

3.1.7) ด้านการพัฒนาหลักสูตร รายการความต้องการจำเป็นที่พบว่า มีค่า $PNI_{modified}$ มากกว่า .30 และมีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น 3 ลำดับแรก ดังนี้ ลำดับที่ 1 การจัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระวิชาต่าง ๆ ลำดับที่ 2 การวางแผนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ลำดับที่ 3 การนิเทศการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ตามลำดับ

3.2) แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำแนกตามความต้องการจำเป็นสูงสุดแต่ละด้าน ผลการวิจัยพบว่า

3.2.1) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา ได้แก่ (1) การเผยแพร่ผลการวิจัยให้แก่สถานศึกษาอื่น วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญมากที่สุดคือจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้ที่เกิดจากการวิจัยกับสถานศึกษาอื่น รองลงมาคือส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ผลงานการวิจัยสู่สาธารณะ ผ่านสื่อออนไลน์ (2) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญมากที่สุดคือ สร้างงานวิจัยที่สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน รองลงมาคือ ผู้บริหารสนับสนุนด้านงบประมาณในการจัดทำวิจัยแก่ครูและบุคลากร (3) การประสานงานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัยกับสถานศึกษาอื่น วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญมากที่สุดคือ สร้างเครือข่ายระหว่างสถานศึกษาเพื่อให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วในการประสานความร่วมมือ

3.2.2) ด้านการวัดและประเมินผล ได้แก่ (1) การพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญมากที่สุดคือ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ต้องสอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัด ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ รองลงมาคือ สถานศึกษาจัดอบรมเพิ่มความรู้เรื่องการพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐานให้กับครู (2) การดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริง วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญมากที่สุดคือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตรวจสอบผลการประเมินผลการเรียนรู้ รองลงมาคือ การวัดและประเมินผลต้องดำเนินการด้วยเทคนิควิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้สามารถวัดและประเมินผลผู้เรียนได้อย่างรอบด้าน (3) การจัดทำแผนการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญมากที่สุดคือ สนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดการ ร่วมกันกำหนดเครื่องมือ วิธีการวัดประเมินผลทักษะ การคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน รองลงมาคือใช้รูปแบบการบริหารงานคุณภาพ (PDCA)

3.2.3) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ได้แก่ (1) การใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญมากที่สุดคือ อำนวยความสะดวกและสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ รองลงมาคือ ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการใช้แหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา (2) การสร้างและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญมากที่สุดคือ เปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการคัดสรรแหล่งเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี รองลงมาคือ สร้างความตระหนักให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนานวัตกรรม โดยทุกคนเข้ามามีส่วนร่วม (3) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญมากที่สุดคือ ปรับปรุง พัฒนาสื่อการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาให้มีความพร้อมและทันสมัย รองลงมาคือ เปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการกระตุ้นสร้างแรง บันดาลใจในการใช้แหล่งเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีของผู้เรียน

3.2.4) ด้านการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ (1) การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนการสอน วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญมากที่สุดคือ เปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมกัน เสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนการสอน เพื่อให้การจัดการเรียนรู้มีคุณภาพ รองลงมาคือ ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนและให้กำลังใจบุคลากรในการแก้ไขปัญหา (2) การกำหนดแนวทางการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอน วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญมากที่สุดคือ เปิดโอกาสให้ทุกคนร่วมกันกำหนดเป้าหมาย เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ (3) การนิเทศการสอนภายใน วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญมากที่สุดคือ จัดให้มีการนิเทศการสอนภายในอย่างต่อเนื่องในรูปแบบกัลยาณมิตร เพื่อประเมินผลการจัดการเรียนการสอน รองลงมาคือ ผู้บริหารตั้งคณะกรรมการนิเทศการสอนและเพื่อให้ร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ในการกำกับ ตรวจสอบและประเมินผล

3.2.5) ด้านการนิเทศการศึกษา ได้แก่ (1) การวางแผนการนิเทศการเรียนการสอน วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญมากที่สุดคือเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผนการนิเทศการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดความเหมาะสมและการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ รองลงมาคือ ผู้บริหารให้คำปรึกษาและให้กำลังใจผู้ปฏิบัติหน้าที่ (2) การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การจัดระบบนิเทศภายในสถานศึกษากับ

สถาบันการศึกษาอื่น วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญมากที่สุดคือ จัดกิจกรรมเสวนา แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการจัดระบบการนิเทศการศึกษากับสถาบันอื่น รองลงมาคือ ส่งเสริมให้ครูนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การจัดระบบนิเทศภายในสถานศึกษากับสถาบันการศึกษาอื่น (3) การดำเนินการนิเทศวิชาการและการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลาย วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญมากที่สุดคือ แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน กำกับติดตามตรวจสอบและประเมินผลการเทศการศึกษารองลงมาคือส่งเสริมให้ใช้รูปแบบการนิเทศการสอนแบบกัลยาณมิตร นิเทศและเปิดโอกาสให้มีการรับฟังความคิดเห็นเพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาต่อไป

3.2.6 ด้านกระบวนการเรียนรู้ ได้แก่ (1) การปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญมากที่สุดคือเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และนำไปปรับปรุงในลำดับต่อไป รองลงมาคือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูใช้แบบประเมินความสามารถของผู้เรียนที่หลากหลายเพื่อการวัดและประเมินผลอย่างรอบด้าน (2) การจัดกระบวนการและกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญมากที่สุดคือผู้บริหารและครูส่งเสริมให้มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาตนเองตามความสามารถและความถนัด (3) การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญมากที่สุดคือจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และร่วมกันออกแบบโมเดลการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รองลงมาคือผู้บริหารสนับสนุน ส่งเสริมและให้คำปรึกษาแนะนำในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แก่นุเคราะห์

3.2.7 ด้านการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ (1) การจัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระวิชาต่าง ๆ วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญมากที่สุดคือ ผู้บริหารแต่งตั้งครูเป็นคณะกรรมการในการจัดทำโครงสร้างหลักสูตรและโครงสร้างรายวิชา รองลงมาคือ เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันเสนอแนะแนวทางในการจัดทำโครงสร้างหลักสูตรและโครงสร้างรายวิชา (2) การวางแผนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญมากที่สุดคืออบรมให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ รองลงมาคือ ผู้บริหารจัดประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับครูเพื่อศึกษาหลักสูตร

วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ร่วมกันกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อเป็นกรอบในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาดตนเองตามความสามารถและความถนัด (3) การติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญมากที่สุดคือ ผู้บริหาร ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมกันสรุปผลการจัดการเรียนรู้จากหลักสูตรเพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาต่อไป

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จากวัตถุประสงค์การวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

5.2.1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่ครูมีส่วนร่วมในการบริหารมากที่สุดคือการพัฒนาหลักสูตร สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาวินิ ครูท ปักยี (2559) อารีรัตน์ ศรีชมภู (2559) น้ำอ้อย พุ่มเข้ม (2560) และ เอื้ออารีย์ คำดี (2560) ที่ต่างพบว่า ครูมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนด้านการพัฒนาหลักสูตรมากกว่าด้านอื่น ๆ นั้นเป็นเพราะหลักสูตรการศึกษาที่มีความสำคัญในแง่ที่เป็นทฤษฎี แนวคิด และหลักในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และในฐานะที่ครูเป็นผู้นำหลักสูตรไปใช้โดยตรง การที่ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร ช่วยทำให้ครูเข้าใจถึงความสำคัญและทิศทางของหลักสูตร รวมถึงการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรอย่างแท้จริง ทั้งนี้ ครูสามารถมีส่วนร่วมพัฒนาหลักสูตรในทุกขั้นตอน ตั้งแต่ขั้นการวางแผนการพัฒนา การวิเคราะห์หลักสูตร การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน การกำหนดเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษา การวางแผนการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียน รวมทั้งวิธีการประเมินที่หลากหลายมีประสิทธิภาพและการวิเคราะห์ SWOT Analysis หลังจากการใช้หลักสูตรเพื่อพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนโดยยึดหลักผู้เรียนเป็นสำคัญ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร และได้จัดการเรียนการสอนที่ดำเนินตามหลักสูตรที่ครูมีส่วนร่วมพัฒนา ย่อมทำให้การจัดการเรียนการสอนของครูตรงตามความต้องการของผู้เรียน และบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้มากกว่าการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่ถูกกำหนดไว้แล้ว

ด้านสภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่ครูพึงประสงค์จะมีส่วนร่วมในการบริหารมากที่สุดคือ ด้าน การนิเทศการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของประทุม บำรุงจิตร (2551) และสุลวีวัลย์ คนหาญ (2558) ทั้งนี้เพราะครูเห็นว่าสังคมในยุคโลกาภิวัตน์ ข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาเพื่อเป็นการปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนา ครูให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ด้วยการนิเทศการศึกษาเพราะเป็นกระบวนการ ที่สำคัญในการให้คำแนะนำช่วยเหลือครูให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การนิเทศการศึกษายังมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาครูให้เกิดการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น และเป็นการสร้างขวัญกำลังใจให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาซึ่งถือว่าเป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการนิเทศการศึกษา เนื่องจากขวัญกำลังใจเป็นพลัง ทางด้านบวกที่ส่งเสริมให้คนมีความตั้งใจในการทำงาน กระบวนการนิเทศการศึกษานั้น ประกอบด้วยผู้บริหาร ครูที่มีความชำนาญในวิชาชีพหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำการนิเทศโดยใช้ กระบวนการนิเทศแบบกัลยาณมิตรเน้นการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

5.2.2 แนวทางการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 สามารถอภิปรายผลตามลำดับความสำคัญสูงสุด ดังนี้

5.2.2.1 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา พบว่า ในการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษานั้น ต้องมีความสอดคล้องกับปัญหาเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น และจัดกิจกรรม แลกเปลี่ยนผลของการวิจัยกับหน่วยงานภายนอกเพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้หรือวิธีการในการ พัฒนางานด้านวิจัยทางการศึกษา สอดคล้องกับพิชิต ฤทธิจรูญ (2560) ทั้งนี้เพราะการวิจัยทาง การศึกษาเป็นการวิจัยที่เกิดขึ้นในห้องเรียนเพื่อแก้ปัญหาหรือปรับปรุงการเรียนการสอนของครูเพื่อ ประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน การวิจัยนั้นต้องเริ่มจากการศึกษาสภาพ วิเคราะห์สาเหตุ ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างเครื่องมือในการแก้ปัญหา นอกจากนี้การวิจัยยังช่วยให้เกิดการพัฒนา ทั้งผู้เรียนและผู้สอนโดยผ่านกระบวนการวิจัยซึ่งผลการวิจัยเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่เชื่อถือได้และ สามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนต่อไป

5.2.2.2 ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า การวัดและประเมินผลเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังนั้นการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ต้องสอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ต้องดำเนินการด้วยเทคนิควิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้สามารถวัดและประเมินผลผู้เรียนได้อย่างรอบด้าน และผู้บริหารต้องส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผน ร่วมกันกำหนดเครื่องมือ วิธีการวัดประเมินผลทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับเขาวลักษณะ บ่อเกิด (2560) ที่พบว่าครูผู้สอนให้ความสำคัญกับการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้เนื่องจากการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้นี้เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และยังเป็นกระบวนการที่ตรวจสอบว่านักเรียนได้เรียนรู้ถึงจุดหมายปลายทางตามหลักสูตรต้องการและผลจากการวัดผลและประเมินผลยังนำมาใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์เพื่อที่จะนำไปพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่อไป

5.2.2.3 ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา พบว่า การจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนนั้นนอกจากรูปแบบวิธีการสอนแล้วส่วนสำคัญอีกประการหนึ่งคือ แหล่งเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ซึ่งเป็นส่วนส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองและพัฒนาตนเองตามศักยภาพของแต่ละบุคคล การใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนส่งผลให้เรียนรู้ได้เร็วขึ้นมากกว่าการเรียนจากตำราเพียงอย่างเดียว สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีนั้นมีหลากหลาย เช่น บทเรียนสำเร็จรูป คอมพิวเตอร์ช่วยสอน แอปพลิเคชันต่าง ๆ เป็นต้น ทั้งนี้ ครูผู้สอนต้องเลือกใช้สื่อและนวัตกรรมทางการศึกษาให้เหมาะสมกับวิชาที่สอนและเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนจึงจะมีประโยชน์ต่อผู้เรียน นอกจากนี้การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องต้องสนับสนุนและเปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการคัดสรร การใช้สื่อและการปรับปรุง พัฒนาให้มีความเหมาะสมต่อการจัดการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของเอื้ออารีย์ คำดี (2560) ที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษาเห็นความสำคัญของสื่อการเรียนการสอนจึงสนับสนุนส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา สำหรับใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูสามารถนำสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่มีอยู่ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้สะดวก ซึ่งในปัจจุบันมีการใช้สื่อการเรียนการสอนมากมายหลายชนิด เพราะเป็นที่ยอมรับกันว่าช่วยให้การจัดการเรียนการสอนสนุกน่าติดตามและเกิดประสิทธิภาพ เนื่องจากสื่อการเรียนการสอนทำหน้าที่เป็นตัวกลางช่วยในการให้ข้อมูลความรู้แก่ผู้เรียน การใช้สื่อการเรียนการสอนให้ได้ผลครูต้องเลือกใช้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เนื้อหา และกิจกรรมของบทเรียน

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษา เขต 2 มีข้อเสนอแนะเพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องนำไปใช้ประโยชน์ได้ดังนี้

5.3.1.1 ควรอำนวยความสะดวกและสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเพื่อเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

5.3.1.2 ควรส่งเสริมให้มีการนิเทศการศึกษาอย่างต่อเนื่องในรูปแบบกัลยาณมิตรนิเทศเพื่อเป็นการประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

5.3.1.3 ควรปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เหมาะต่อการเรียนรู้ และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาตนเองตามความสามารถและความถนัด

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

5.3.2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเพื่อการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

บรรณานุกรม

- กมล ภูประเสริฐ.(2545). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา.กรุงเทพฯ: เมธิทิปส์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์
- กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ. (2545). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- ขวัญข้าว ชุ่มเกษรกุลกิจ. (2560). แนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนในโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 (Unpublished Master's thesis). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- จันทร์ณี สงวนนาม. (2553). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: บั๊กพอยท์.
- ชาลินี ฉายรัตน์. (2550). ปัญหาและแนวทางการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ณัฐธรา พวงจันทร์. (2553). การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตคูสิตกรุงเทพมหานคร (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, กรุงเทพฯ.
- ทิพย์รัตน์ ชุมภูแสง. (2550) การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนเทศบาลจังหวัดนนทบุรี (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, กรุงเทพฯ.
- ธร สุนทรายุทธ. (2551). การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป. กรุงเทพฯ: เนติพงษ์การพิมพ์.
- นันทกิตติ แก้วกล้า. (2553). การบริหารแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บรรณกิจ.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- น้ำอ้อย พุ่มเข็ม. (2560) การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนานักเรียน ให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี. วารสารออนไลน์บัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. สืบค้นจาก http://www.edu-journal.ru.ac.th/AbstractPdf/2560-2-7_1510887931_5822476457.pdf
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : เท็กซ์ แอนด์ เจอร์นัล พัลลิเกชั่น.
- ปาริชาติ สุนทร. (2560). การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ.
- พิชิต ฤทธิจรูญ. (2560). กระบวนการสำคัญของการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา. วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 4(2), 45-70
- พนัส หัสนาคินทร์. (2542). หลักการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.
- ไพโรจน์ มินสาคร. (2550). ความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- ภาวิณี ครุฑทักษิ. (2559). การมีส่วนร่วมของครูต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเครือข่าย กลุ่มกิ่งบางกะเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1. วารสารออนไลน์บัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. สืบค้นจาก http://www.edu-journal.ru.ac.th/AbstractPdf/2559-2-1_1475662743_6.5714470251.pdf
- ภาวิดา ชาราศรีวิสุทธิ, และวิบูลย์ โทวณะบุตร. (2542). หลักและทฤษฎีบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มานิตย์ วงษา. (2556). การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสาธิตกวีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม (Unpublished Master's thesis). วิทยาลัยทองสุข, กรุงเทพฯ.
- วีระศักดิ์ วงศ์อินทร์. (2557). การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- วิโรจน์ สารรัตน์. (2546). *การบริหารการศึกษา : หลักการ ทฤษฎี หน้าที่ ประเด็นและ บทวิเคราะห์*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: อักษราพิพัฒน์.
- วิลาสินี เสมอ. (2560). *การมีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียน ในกลุ่มอำเภอเชียงม่วน จังหวัดพะเยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พะเยา เขต 2* (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- สุทธิรา เกษมราษฎร์. (2559). *การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู โรงเรียนกลุ่ม บางละมุง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3* (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- สมศักดิ์ คงเที่ยง. (2524). *หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: มิตรภาพการพิมพ์และ สตูดิโอ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). *คู่มือการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: อรุณสภาคัดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและศาสนาตาม กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2554). *แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ ภายในของสถานศึกษา กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพ การศึกษา พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). *ปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: บุญศิริการพิมพ์.
- เอื้ออารีย์ คำดี. (2560). *การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน วัดดอนหวาย (นครรัฐประสาธ) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2. วารสารออนไลน์บัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง*. สืบค้นจาก http://www.edu-journal.ru.ac.th/AbstractPdf/2560-2-1_1509966980_is-bkk7-sec1-0003.pdf

บรรณานุกรม (ต่อ)

- Kim , E.- G. (2001). The Relationships Between Decision-making Participation and Job Satisfaction among Korean High School Teachers. *Educational Management Administration & Leadership*, 45(2), 284-297. Retrieved from <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1741143215587311>
- Mondal, P. (2016). Participation of Higher Secondary School Teachers in School Administration. *Global Journal of Human – Social Science: G Linguistics & Education*. 16(6), 1-26 Retrieved from https://globaljournals.org/GJHSS_Volume16/1-Participation-of-Higher.pdf.







ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

- | | |
|-------------------------|---|
| 1. ดร.จิรนนท์ วัชรกุล | อาจารย์ประจำหลักสูตรการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยขอนแก่น |
| 2. ดร.ตรี ภูวิโคตรธนกุล | ผู้อำนวยการโรงเรียนธัญญาพัฒน์วิทย์ |
| 3. ดร.วินะศักดิ์ พลมณี | ผู้อำนวยการโรงเรียนปู้ดวังศึกษา |



ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 2

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ

2. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์ในการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โดยกำหนดค่าน้ำหนักของคะแนนเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง มีการปฏิบัติ /พฤติกรรม /ความคิดเห็นตามสภาพที่เป็นจริง /สภาพที่พึงประสงค์ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีการปฏิบัติ /พฤติกรรม /ความคิดเห็นตามสภาพที่เป็นจริง /สภาพที่พึงประสงค์ในระดับมาก

3 หมายถึง มีการปฏิบัติ /พฤติกรรม /ความคิดเห็นตามสภาพที่เป็นจริง /สภาพที่พึงประสงค์ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีการปฏิบัติ /พฤติกรรม /ความคิดเห็นตามสภาพที่เป็นจริง /สภาพที่พึงประสงค์ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีการปฏิบัติ /พฤติกรรม /ความคิดเห็นตามสภาพที่เป็นจริง /สภาพที่พึงประสงค์ในระดับน้อยที่สุด

3. ขอความกรุณาจากท่าน โปรดพิจารณาและตอบแบบสอบถามตามความจริง ผลของการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานด้านวิชาการของโรงเรียนให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

นายเหมภัส เหลาแหลม

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าความข้อตามข้อมูลที่เป็นจริง

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ

20 – 30 ปี

31 – 40 ปี

41 – 50 ปี

51 – 60 ปี

3. วุฒิกการศึกษา

ปริญญาตรี

ปริญญาโท

ปริญญาเอก

4. ประสบการณ์การทำงาน

ประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี

ประสบการณ์ 5 - 10 ปี

ประสบการณ์มากกว่า 10 ปี

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ

คำชี้แจง ตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านซึ่งมี
เกณฑ์พิจารณาดังนี้

5 หมายถึง มีการปฏิบัติ /พฤติกรรม /ความคิดเห็นตามสภาพที่เป็นจริง /สภาพที่พึง
ประสงค์ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีการปฏิบัติ /พฤติกรรม /ความคิดเห็นตามสภาพที่เป็นจริง /สภาพที่พึง
ประสงค์ในระดับมาก

3 หมายถึง มีการปฏิบัติ /พฤติกรรม /ความคิดเห็นตามสภาพที่เป็นจริง /สภาพที่พึง
ประสงค์ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีการปฏิบัติ /พฤติกรรม /ความคิดเห็นตามสภาพที่เป็นจริง /สภาพที่พึง
ประสงค์ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีการปฏิบัติ /พฤติกรรม /ความคิดเห็นตามสภาพที่เป็นจริง /สภาพที่พึง
ประสงค์ในระดับน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อที่	การมีส่วนร่วมของครูในการ บริหารงานวิชาการ	สภาพที่เป็นจริง					สภาพที่พึงประสงค์					
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	
	ด้านการพัฒนาหลักสูตร											
1	การพัฒนาหลักสูตร				✓		✓					

แนวทางการบริหารงานวิชาการ

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร

ควรดำเนินการ

.....

.....

2. ด้านการจัดการเรียนการสอน

ควรดำเนินการ

.....

.....

3. ด้านกระบวนการเรียนรู้

ควรดำเนินการ

.....

.....

4. ด้านการวัดและประเมินผล

ควรดำเนินการ

.....

.....

5. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา

ควรดำเนินการ

.....

.....

6. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา

ควรดำเนินการ

.....

.....

7. ด้านการนิเทศการศึกษา

ควรดำเนินการ

.....

.....

ขอขอบพระคุณที่กรุณาตอบแบบสอบถาม

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	เหมภัส เหลาเหลม
วัน เดือน ปีเกิด	20 กุมภาพันธ์ 2535
สถานที่เกิด	จังหวัดอุบลราชธานี ประเทศไทย
ประวัติการศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาสังคมศึกษา, 2558 มหาวิทยาลัยรังสิต ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารศึกษา, 2564
ที่อยู่ปัจจุบัน	90 หมู่ที่ 14 ตำบลชานุมาน อำเภอชานุมาน จังหวัดอำนาจเจริญ
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนชานุมานวิทยาคม อำเภอชานุมาน จังหวัดอำนาจเจริญ
ตำแหน่งปัจจุบัน	ครู ค.ศ.1



มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University